

กรอบแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนและวิเคราะห์
ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ...

เสนอ สถาบันพระปกเกล้า

โดย อาจารย์ณรงค์ วัลลิภากร
คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

15 เมษายน 2565

กรอบแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อสารมวลชนและวิเคราะห์
ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ...

เหตุผลและความจำเป็น

โดยที่มาตราสาม 35 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพเสรีภาพดังกล่าวให้ครอบคลุมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน แต่ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ด้วย สมควรกำหนดให้มีองค์กรเพื่อทำหน้าที่คุ้มครองเสรีภาพของบุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติรับรอง และกำหนดให้มีการส่งเสริมจริยธรรมสื่อมวลชนเพื่อให้การทำหน้าที่ตาม มาตรฐานวิชาชีพเป็นไปอย่างเหมาะสม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ 1 หลักการและแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน.....	1
1.1 หลักการทั่วไป.....	1
1.2 หลักการทั่วไปในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ.....	7
1.3 สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน.....	9
บทที่ 2 หลักการควบคุมและกำกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน.....	16
2.1 หลักทั่วไป.....	16
2.2 หลักการการควบคุมสิทธิเสรีภาพของสื่อสารมวลชน.....	18
บทที่ 3 องค์กรและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจริยธรรมมาตรฐานวิชาชีพ สื่อมวลชนในต่างประเทศ.....	24
3.1 สหรัฐอเมริกา.....	24
3.2 สหราชอาณาจักร.....	29
3.3 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี.....	45
3.4 ประเทศสิงคโปร์.....	49
3.5 ประเทศมาเลเซีย.....	53
บทที่ 4 บทวิเคราะห์และข้อเสนอประกอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.	61

บทที่ 1

หลักการและแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน

1.1 หลักการทั่วไป

ในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในรัฐ มีแนวคิดและทฤษฎีของนักปรัชญาที่สำคัญหลายท่าน ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของพัฒนาการเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของรัฐเสรี ประชาธิปไตย ดังนี้

Jean Bodin (1530-1596) โบแดงพยายามชี้ให้เห็นว่า รัฐจะดำรงอยู่และดำเนินไปได้ จะต้องใช้อำนาจการปกครองสูงสุดในแผ่นดิน เรียกว่า อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) ซึ่งหมายถึง อำนาจสูงสุดเหนือประชาชนในรัฐอันไม่ถูกจำกัดหรือยับยั้งโดยกฎหมายใด ซึ่งเป็นอำนาจเหนือ พลเมืองของรัฐ มีความเด็ดขาด และเป็นนิรันดร์¹ กล่าวคือ ภายในดินแดนของรัฐที่รัฐมีอำนาจ อธิปไตย รัฐย่อมมีอำนาจที่จะบัญญัติกฎหมาย และมีอำนาจบัญญัติกฎหมายเกณฑ์ให้แก่ตนเองและ ประชาชนของตนปฏิบัติตาม โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับผู้ใด รัฐสมัยใหม่ได้อาศัยคำอธิบายของโบแดง เป็นข้ออ้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจตรากฎหมายในการใช้บังคับต่อกิจการต่าง ๆ ภายในรัฐ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนที่รัฐต้องการ

แต่คำอธิบายของ ฌอง โบแดง ในเรื่องที่ว่าอำนาจอธิปไตยย่อมไม่ถูกจำกัดด้วยกฎหมายใด ๆ นั้น โบแดงไม่ได้ยืนยันถึงอำนาจอธิปไตยอันปราศจากเงื่อนไขหรือการจำกัดใด ๆ ของอำนาจอธิปไตย เพราะองค์อธิปัตย์ที่โบแดงได้อธิบายไว้นั้นต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายธรรมชาติ (Jus Naturale) กฎหมายนานาชาติ (Jus Gentium) และหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา (Pacta Sunt Servanda) กล่าวคือ อำนาจอธิปไตยนั้นจะไม่ถูกจำกัดโดยกฎหมายใด ๆ ที่มนุษย์บัญญัติขึ้น ซึ่งแท้จริงแล้วหมายความว่า รัฐอธิปัตย์ย่อมไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของศาสนจักรหรือจักรพรรดิ หรือผู้ถืออำนาจอธิปไตยอื่นใดเท่านั้น

Thomas Hobbes (1588-1679) ได้อธิบายเรื่องอำนาจอธิปไตยต่อจากความคิดของฌอง โบแดง ว่าอำนาจอธิปไตยของรัฐเกิดขึ้นจากการที่ราษฎรมาเข้าทำสัญญากันตั้งขึ้นไว้ โดยมีความสมบูรณ์เด็ดขาด เป็นนิรันดร์ และไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายใด ๆ ด้วยเหตุนี้ ประชาชนจึงต้องเชื่อฟังกฎหมายของรัฐ เรียกว่า ทฤษฎีสัญญาสวามิภักดิ์ (Pactum Subjectiones)

ฮอบส์ได้อธิบายว่า มนุษย์นั้นในภาวะธรรมชาติที่เห็นแก่ตัว เลวทรามชั่ว และโหดร้าย ทุกคนอยู่ในภาวะเกลียดกลัว และไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ผลประโยชน์ของใครก็เป็นความชอบธรรมสำหรับคนนั้น มนุษย์จึงมีสิทธิตามธรรมชาติที่จะรักษาตัวรอดด้วยการใช้กำลังหรืออำนาจของตนเองเข้าต่อสู้ หรือต่อต้านบุคคลอื่นที่มาล่วงละเมิดตนเองได้ ดังนั้นเพื่อที่จะให้มนุษย์ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติในสังคม มนุษย์ทุกคนในสังคมจึงเข้าทำสัญญาประชาคม ยอมสละสิทธิทั้งปวงที่ตนเองมีอยู่ตามธรรมชาติให้แก่ผู้ที่เป็นผู้ปกครอง โดยให้ผู้ปกครองมีอำนาจเด็ดขาดสำหรับคอยควบคุมดูแลและบังคับ ตลอดจนลงโทษผู้ที่กระทำความผิด เพื่อรักษาความสงบสุขของสังคมอย่างเต็มที่ ผู้ปกครองที่ฮอบส์อธิบายไว้นั้น ต้องเป็นผู้ที่ทรงไว้ซึ่งอำนาจสูงสุด เด็ดขาด

¹ ปรีดี เกษมทรัพย์. (2550). นิติปรัชญา. น. 168.

ไม่จำกัด และไม่ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของสิ่งอื่นใด ด้วยเหตุนี้ราษฎรที่มาเข้าทำสัญญาประชาคมจึงต้องยอมให้รัฐอธิปไตยมีอำนาจเด็ดขาดและราษฎรทุกคนต้องยอมอยู่ใต้บังคับของรัฐอธิปไตย โดยปราศจากเงื่อนไข กล่าวคือ ราษฎรทุกคนต้องไม่ฝ่าฝืนคำสั่งบังคับหรือกฎหมายของรัฐในทุกกรณี ราษฎรไม่มีสิทธิอ้างว่า รัฐอธิปไตยฝ่าฝืนสัญญาประชาคม เพราะรัฐอธิปไตยไม่ใช่คู่สัญญากับราษฎรและไม่มีหน้าที่ที่ต้องทำสัญญา เนื่องจากสัญญาประชาคมเป็นสัญญาที่ราษฎรทำระหว่างกันเอง เป็นเครื่องมือที่รัฐอธิปไตยใช้รักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ คือ “กฎหมาย” ซึ่งฮอบส์อธิบายว่า กฎหมายบ้านเมือง (Civil Law) คือกฎเกณฑ์ทั้งโดยตรง และโดยปริยายที่รัฐอธิปไตยสั่งการหรือกำหนดไว้ และรัฐเป็นผู้กำหนดความถูกต้อง ยุติธรรมและอยุติธรรม ดังนั้นจึงไม่อาจมีกฎหมายใดที่อยุติธรรมได้เลย เพราะมนุษย์ที่เข้าทำสัญญาเป็นข้าแผ่นดินได้ยอมโอนอำนาจของตนให้แก่รัฐอธิปไตยแล้ว จึงเท่ากับข้าแผ่นดินทั้งหลายเองเป็นผู้บัญญัติกฎหมาย และไม่มีผู้ใดที่จะบัญญัติกฎหมายออกมาขัดแย้งตนเองได้ ดังนั้นกฎหมายทั้งหลายย่อมเป็นธรรมต่อราษฎรทั้งหลายให้ต้องยอมรับโดยุษย์²

John Locke (1632 – 1704) เห็นว่าก่อนมารวมกันเป็นสังคมมนุษย์ในสภาพธรรมชาติ เป็นมนุษย์ที่สงบ มีจิตใจงดงาม ช่วยเหลือกันและกัน มนุษย์เท่าเทียมกันและมีเสรีภาพเต็มที่ สังคมในธรรมชาติของล๊อคมีอยู่สังคมเดียว คือ ครอบครัว กรรมสิทธิ์เองก็เป็นสิ่งที่มนุษย์มีอยู่ก่อนเข้ามารวมเป็นสังคม ในสภาพธรรมชาติ เช่นนี้ เมื่อมีการละเมิดกฎหมายธรรมชาติและไม่มีสภาพบังคับ เพราะมนุษย์ทุกคนเท่าเทียมกันและมีเสรีภาพ จึงเป็นการทำลายธรรมชาติที่ดีประการหนึ่ง และเมื่อสภาพธรรมชาติพัฒนามาได้ระยะหนึ่ง ก็เกิดความไม่เท่าเทียมกัน การเอารัดเอาเปรียบ เกิดความไม่สงบ และไม่มีใครคุ้มครองทรัพย์สินให้ มนุษย์จึงตกลงเข้ามารวมกันเป็นสังคม ทำให้เกิดสัญญาประชาคมขึ้น ดังนั้นสัญญาประชาคมจึงเกิดขึ้นจากการตกลงกันของมนุษย์ผู้มีอิสระ และมีจุดประสงค์ในการคุ้มครองทรัพย์สินและความผาสุกร่วมกัน แต่ยังคงรักษาเสรีภาพตามธรรมชาติอื่นไว้ เพราะอำนาจของสังคมจะไม่มีขอบเขตเกินไปกว่าความผาสุกร่วมกัน โดยจะมีรัฐบาลที่ได้มาจากความยินยอมของผู้ถูกปกครองเท่านั้น

ล๊อคยืนยันว่าเสรีภาพเป็นกฎเกณฑ์พื้นฐานของระบอบการปกครอง และต้องสร้างสถาบันการเมืองขึ้นมาเพื่อคุ้มครองเสรีภาพนี้ คือ ประการแรก ต้องให้หลักเสียงส่วนใหญ่ ประการที่สอง ต้องมีการแยกหน้าที่ขององค์กร โดยแยกเป็น 3 หน้าที่ คือ (1) การออกกฎหมาย ซึ่งต้องไม่ใช่แบบถาวร (2) การปฏิบัติตามกฎหมายโดยฝ่ายปกครองและศาล และ (3) การทำความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยล๊อคเห็นว่าอำนาจออกกฎหมายกับอำนาจปฏิบัติตามกฎหมายต้องแยกกันใช้โดยต่างองค์กรกันโดยเด็ดขาด ล๊อคสรุปว่าอำนาจทุกชนิดในสังคมมีข้อจำกัด ซึ่งข้อจำกัดที่สำคัญ คือ การคุ้มครองเสรีภาพและกรรมสิทธิ์³

Montesquieu (1689-1755) ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากแนวความคิดเรื่องถ่วงดุลอำนาจในรัฐมาจากจอห์น ล๊อค โดยเห็นว่า หลักประกันแห่งเสรีภาพนั้น อยู่ที่รูปแบบของรัฐบาลที่มีอำนาจจำกัด ซึ่งเสรีภาพ

² แหล่งเดิม. หน้า 200 -201.

³ บวรศักดิ์อุวรรณโณ. (2550). กฎหมายมหาชน เล่ม 1 วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของ กฎหมายมหาชนยุคต่างๆ. หน้า 51-

ในทัศนะมองเตสกีเอร์ หมายถึง การสามารถทำในสิ่งที่ตนประสงค์ และไม่ต้องถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ ดังนั้นเสรีภาพ คือ สิทธิที่จะทำอะไรก็ได้ที่กฎหมายไม่ห้าม และถ้าพลเมืองสามารถทำในสิ่งที่กฎหมายห้ามได้ ก็จะไม่มีความเสรีภาพเลยเพราะทุกคนต่างก็สามารถทำสิ่งนั้นได้เหมือนกัน⁴

เพื่อป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบ จึงจำเป็นต้องจัดระบบการปกครองในลักษณะที่ให้ ผู้ถืออำนาจคนหนึ่งถ่วงหรือยับยั้งการใช้อำนาจเกินขอบเขตของผู้ถืออำนาจคนอื่น ๆ ได้ จึงต้องใช้วิธีการแบ่งแยกองค์กร ผู้ใช้อำนาจและถ่วงดุลอำนาจ (Checks and Balances) ระหว่างผู้ถืออำนาจด้วยกันให้อยู่ในระดับพอเหมาะพอสม ซึ่งตามทัศนะของมองเตสกีเอร์นั้น จะต้องกระทำโดยแบ่งแยกอำนาจ โดยอำนาจออกกฎหมายให้อยู่ในมือขององค์กรคนละองค์กร กับองค์กรที่ถืออำนาจบังคับตามกฎหมาย และจะต้องให้องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาตามกฎหมายแยกเป็นอิสระจากองค์กรที่ทำหน้าที่ออกกฎหมายและบังคับการตามกฎหมาย กล่าวคือ แบ่งแยกองค์กรนิติบัญญัติ ออกจากฝ่ายบริหาร และแยกฝ่ายตุลาการออกจากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วการประกันเสรีภาพจึงจะเป็นได้ เรียกว่า หลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Power)⁵

Jean Jacques Rousseau (1712-1778) เห็นว่าสภาวะธรรมชาตินั้นเป็นสภาวะที่มนุษย์ไม่มี ความมั่นคงในชีวิตและเสรีภาพ คือ ไม่มีหลักประกันที่แน่นอน จึงก่อให้เกิดสัญญาประชาคมขึ้น ซึ่งเป็นสัญญาที่สมาชิกแต่ละคนทำสัญญากับคนอื่น ๆ ทุกคนว่าเราทุกคนจะยอมมอบร่างกาย และอำนาจทุกอย่างที่มีอยู่ร่วมกันภายใต้สูงสุดของเจตนารมณ์ร่วมกันของสังคม และเราก็จะได้รับส่วนในฐานะที่เป็นสมาชิกที่แยกจากกันมิได้ของส่วนรวม ผู้เข้าร่วมแต่ละคนรวมกับทุกคนไม่ใช่กับใครคนใดคนหนึ่ง โดยเขาผู้นั้นไม่ต้องเชื่อฟังใครนอกจากตัวเอง และยังคงมีเสรีภาพเหมือนเมื่อก่อน⁶ รัฐซึ่งเกิดจากสัญญาประชาคมจะทำหน้าที่รักษาความสงบและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของทุกคน

กล่าวคือ รัฐที่เกิดขึ้นนี้ทุกคนควรมีเสรีภาพและไม่ควรเป็นรัฐที่มีใครต้องยอมอยู่ใต้บังคับของใคร เนื่องจากแต่ละคนที่เข้าทำสัญญาประชาคมนั้นได้ตกลงทำสัญญากับทุกคนโดยไม่ได้ตกลงโอนสิทธิเสรีภาพของตนให้แก่ผู้ใด แต่ละคนต่างโอนสิทธิเสรีภาพให้แก่ส่วนรวม และแต่ละคนก็เป็นส่วนหนึ่งของส่วนรวมนี้ ผู้ถืออำนาจปกครองนั้นแท้จริงก็คือบรรดาผู้อยู่ใต้บังคับทั้งปวงนั่นเอง เอกชนแต่ละคนยอมปกครองตนเองโดยผ่านการทำสัญญาประชาคม ซึ่งได้แสดงออกมาในรูปของเจตจำนงทั่วไป (General Will) การปฏิบัติตามกฎหมาย ก็คือการปฏิบัติตามข้อบังคับที่ตนเองได้มีส่วนแต่งตั้งขึ้นนั่นเอง โดยเจตจำนงทั่วไปยอมแสดงออกในรูปของเสียงข้างมาก และฝ่ายเสียงข้างน้อยยอมต้องปฏิบัติตามฝ่ายของเสียงข้างมาก แต่ฝ่ายเสียงข้างน้อยก็ยังคงมีเสรีภาพและไม่ได้อยู่ภายในบังคับของใครนอกจากตนเอง เพราะการที่ทุกคนมาทำสัญญาประชาคมและร่วมกันก่อเจตจำนงทั่วไปนั้น ต่างก็ต้องการทำให้เจตจำนงทั่วไปมีผลขึ้นมาจริง ๆ เมื่อเสียงข้างมากแสดงออกถึงเจตจำนงทั่วไปเช่นนี้แล้ว การปฏิบัติตามเสียงข้างมากแท้จริงแล้ว ก็คือการปฏิบัติตามเจตนาที่แท้จริงของ

⁴ แหล่งเดิม. หน้า 56.

⁵ ปรีดี เกษมทรัพย์. เล่มเดิม. หน้า 211-212.

⁶ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. เล่มเดิม. หน้า 53.

ตนเองด้วยนั่นเอง แม้ว่าตนจะมีความเห็นต่างออกไปก็ต้องถือว่าเป็นเพราะตนได้สำคัญผิดไป ดังนั้นการปกครองโดยเจตจำนงทั่วไป เป็นเสมือนการปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน⁷

John Stuart Mill (1806-1873) ได้เน้นความสำคัญของเสรีภาพของมนุษย์ ในฐานะที่เป็นสิ่งที่เป็นคุณค่ามากที่สุดของชีวิตมนุษย์และสังคม ซึ่งนับว่าเป็นการวางหลักที่ชี้นำการกระทำของรัฐในการให้หรือจำกัดควบคุมเสรีภาพของปัจเจกบุคคล ซึ่งภายหลังมักเรียกกันว่า หลักภัยอันตรายต่อบุคคล อันเป็นหลักที่กำหนดเงื่อนไขให้รัฐจำกัดควบคุมเสรีภาพในการกระทำของมนุษย์ได้เพียงเฉพาะเมื่อการกระทำนั้นจะเป็นภัยอันตรายต่อบุคคลอื่นเท่านั้น มิลล์ได้อ้างหลักอรรถประโยชน์ในการรองรับการเทิดทูนคุณค่าเสรีภาพของเขาด้วยความเชื่อมั่นในผลลัพธ์ของการพัฒนาก้าวหน้า หรือความผาสุกของสังคมที่เปิดกว้างในเสรีภาพด้านต่าง ๆ แก่มนุษย์ โดยเฉพาะเสรีภาพในด้านมโนธรรม เสรีภาพในความคิด ความรู้สึกและการแสดงออก เสรีภาพของชีวิตส่วนตัว ในการกำหนด แนวทางชีวิตที่ตนปรารถนา และเสรีภาพในการสมาคมหรือรวมกลุ่ม ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของปัจเจกชน อันต้องนับเป็นอรรถประโยชน์ชนิดพิเศษ กล่าวคือ เป็นความมั่นคงปลอดภัยจากภัยอันตรายอันมีมาจากผู้อื่น และเป็นความมั่นคงปลอดภัยที่พ้นจากการแทรกแซงโดยมิชอบต่อเสรีภาพในการแสวงหาสิ่งที่ดีงามตามธรรมชาติของแต่ละคน ดังนั้นเสรีภาพจะถูกจำกัดได้เพียงเมื่อการแสดงออกซึ่งเสรีภาพนั้นจะเป็นภัยอันตรายต่อบุคคลอื่นเท่านั้น การเน้นความสำคัญสูงสุดของเสรีภาพดังกล่าวย่อมส่งผลสะท้อนอยู่มากต่อการปฏิรูปแก้ไขกฎหมาย เนื่องจากการวางเงื่อนไขอันเข้มงวดไม่ให้ตราหรือแก้ไขกฎหมายที่เป็นการควบคุมการใช้เสรีภาพ หรือแทรกแซงพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของเอกชน เฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของกฎหมายอาญาหรือกฎหมายที่มีบทลงโทษทางอาญา⁸

กฎหมาย สนธิสัญญา และกติการะหว่างประเทศขององค์การสหประชาชาติ

สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิทั้งหลายซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในประเทศที่มีอารยธรรม ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และในการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ เป็นสิทธิที่มีการป้องกันในทางกฎหมาย⁹

เมื่อประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ และหากยอมไปเป็นภาคีสมาชิกของกฎหมายระหว่างประเทศของสหประชาชาติฉบับใด เมื่อให้สัตยาบันแล้วก็ต้องทำการแก้ไขกฎหมายภายในประเทศของตนเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศของสหประชาชาติฉบับนั้น ซึ่งในที่นี้จะทำการกล่าวถึงกฎหมายระหว่างประเทศของสหประชาชาติ ว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนและที่ซึ่งประเทศไทยได้เข้าไปเป็นรัฐภาคีของกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน ดังต่อไปนี้

⁷ ปรีดี เกษมทรัพย์. เล่มเดิม. หน้า 217-218.

⁸ จรัญ โฆษณานันท์. (2552). นิติปรัชญา. หน้า 224-225.

⁹ วีระ โลจายะ. (2532). กฎหมายสิทธิมนุษยชน. หน้า 54-55.

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights, 1948)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติและสมัชชาใหญ่ของสหประชาชาติ ได้ลงมติรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้ร่างเอกสารออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นปฏิญญาเพื่อกำหนดหลักการ หรือมาตรฐานทั่วไปด้านสิทธิมนุษยชน และส่วนที่สอง เป็นตราสารทางกฎหมายที่สร้างพันธกรณี แก่รัฐภาคีที่จะคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามที่กฎหมายระบุและจำกัดสิทธิที่กระทำได้ โดยอาจจำแนกสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองตามปฏิญญาฯ ออกเป็น 2 ประเภทคือ สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองประเภทหนึ่ง กับสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอีกประเภทหนึ่ง สิทธิทั้งสองประเภทนี้ มีข้อสังเกตว่าในปฏิญญาฯ ไม่ได้แยกไว้โดยชัดแจ้ง แต่ต่อมาได้มีการรับรองโดยแยกการคุ้มครองทั้งสองประเภทนี้ออกเป็นกติการะหว่างประเทศ 2 ฉบับ คือ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Convention on Civil and Political Rights) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Convention on Economic Social and Cultural Rights)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดหลักการและมาตรฐาน ความเข้าใจร่วมกันในบทบัญญัติของกฎบัตรสหประชาชาติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เนื่องจากกฎบัตร

สหประชาชาติไม่ได้ให้คำจำกัดความของสิทธิมนุษยชนและสิทธิที่พึงได้รับความคุ้มครอง และไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย¹⁰ ซึ่งตามปฏิญญาสากลฯ นั้น จะถือว่าสิทธิมนุษยชนตั้งอยู่บนพื้นฐานของศักดิ์ศรีที่มนุษย์แต่ละคนมีติดตัวมา กล่าวคือ สิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียมกันที่เกิดจากศักดิ์ศรีอันติดตัวมนุษย์มานั้น ไม่อาจพรากจากผู้ทรงสิทธิได้และมีค่าเหนือกว่าอำนาจรัฐ ในทางกฎหมายนั้น ปฏิญญาสากลฯ ถือเป็นเพียงประกาศตามมาตรฐานร่วมกันเพื่อเป็นการรับรองสิทธิมนุษยชน โดยไม่มีผลบังคับให้ประเทศสมาชิกของสหประชาชาติต้องปฏิบัติตาม แต่ในทางปฏิบัติของประเทศต่าง ๆ ที่ได้ให้การรับรองปฏิญญาสากลฯ จะนำการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ตามปฏิญญาสากล มาบัญญัติไว้ในกฎหมายภายในของตน จึงเปรียบเสมือนเป็นการทำให้ปฏิญญาสากล มีสถานะเป็นจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่ทุกประเทศต้องปฏิบัติตาม

ตามมาตรา 1 แห่งปฏิญญาสากลฯ บัญญัติว่า “การรับรองศักดิ์ศรีอันเท่าเทียมของมนุษย์ จะนำไปสู่การปฏิบัติต่อกันฉันท์พี่น้อง” และมาตรา 2 ได้บัญญัติหลักการสำคัญไว้ว่า “บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพที่ปฏิญญาสากลฯ ได้ระบุ โดยไม่มีการแบ่งแยกตามเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมืองและแหล่งกำเนิดตามธรรมชาติ หรือสังคม ทรัพย์สิน สถานะทางการเมืองการกำเนิด หรือสถานะอื่นใด”¹¹

¹⁰ เอ้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์. (2553). กฎหมายและจริยธรรมด้านนิติศาสตร์ หน่วยที่ 3 สิทธิ เสรีภาพ ในการรับรู้ข่าวสาร และการแสดงความคิดเห็น. หน้า 3-9.

¹¹ นคร วลิกภกร. (2549). โทษประหารชีวิตในประเทศไทย: ศึกษาแนวคิดในการยกเลิก. หน้า 62.

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Convention on Civil and Political Rights)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2535 เห็นชอบให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ประเทศไทยจึงต้องดำเนินการเพื่อรองรับพันธกรณีตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งเป็นตราสารว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่สำคัญที่สุด และมีสถานะเป็นสนธิสัญญาที่รับรองสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ไว้ แต่เนื้อหาของกติกากฎ จะจำกัดเฉพาะสิทธิพลเมืองและ สิทธิทางการเมืองเท่านั้น เช่น¹²

1) สิทธิที่จะมีชีวิต (Right to Life) เป็นสิทธิที่ไม่อาจบั่นทอนได้ที่สำคัญที่สุด การลงโทษประหารชีวิตจะทำได้เฉพาะกรณีที่เป็นการลงโทษต่ออาชญากรรมร้ายแรงเท่านั้น

2) สิทธิของบุคคลที่จะไม่ถูกทรมาน (Torture) หรือการปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือต่ำช้า (Cruel – Inhuman or Degrading Treatment or Punishment) มีลักษณะเป็นบทบังคับเด็ดขาด ไม่มีข้อยกเว้น และมุ่งประสงค์จะควบคุมการกระทำของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นหลัก หากเกิดการกระทำในลักษณะนี้รัฐต้องรับผิดชอบ

3) สิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย (Right to Liberty and Security) รวมไปถึงสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยและเป็นธรรม กับการได้รับการปฏิบัติหน้าที่เสมอภาคกันในการพิจารณาของศาล

4) สิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (Right to Property) เป็นการคุ้มครองสิทธิบุคคลในทรัพย์สิน และการคุ้มครองสิทธิในความเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์

5) สิทธิที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง (Right to Take Part in Public Affairs) หมายถึงทั้ง สิทธิและโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานของรัฐบาลโดยตรง หรือผ่านผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้ง รวมทั้งสิทธิออกเสียงและรับสมัครรับเลือกตั้ง และยังครอบคลุมถึงสิทธิที่จะชุมนุมโดยสงบ และขยายไปถึงสิทธิในการรวมกันเป็นสมาคมหรือสหภาพแรงงาน

6) สิทธิที่จะมีวัฒนธรรมและใช้ภาษาของตนเองโดยเฉพาะสำหรับชนกลุ่มน้อย หมายถึง สิทธิที่จะดำรงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชนกลุ่มน้อย (Right to Identity) ซึ่งมุ่งเน้นไปที่วัฒนธรรม ศาสนา และภาษา

7) สิทธิที่จะมีความเห็นและแสดงออกโดยปราศจากการแทรกแซง (Freedom of Expression) รวมถึงเสรีภาพในการแสวงหา รับ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วย ซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานสำหรับสังคมประชาธิปไตย ถือว่าเป็นเงื่อนไขขั้นต้นของความก้าวหน้าและพัฒนาการของมนุษย์ทุกคน โดยทั่วไปรวมถึงเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็น และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดโดยปราศจากการแทรกแซงจากหน่วยงานของรัฐ และโดยไม่คำนึงถึงพรมแดนระหว่างประเทศด้วย แต่ทั้งนี้สิทธิดังกล่าวย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบควบคู่ไปด้วย และอาจถูกจำกัดได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ในประเทศที่เจริญแล้วนั้นอาจ

¹² เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์. เล่มเดิม. หน้า 3-11.

เรียกว่าเสรีภาพในการพูด (Freedom of Speech) ซึ่งมักจะควบคู่ไปกับเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ หรือ สื่อสารมวลชน (Freedom of Press) เพราะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental) หรือสิทธิขั้นเริ่มแรก (Primary) ที่สังคม ประชาธิปไตยต้องยอมรับ

1.2 หลักการทั่วไปในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ

รากฐานของกฎหมายที่ใช้บังคับในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ มาจากคำประกาศสิทธิมนุษยชนและ พลเมือง ค.ศ. 1789 มาตรา 4 บัญญัติว่า “เสรีภาพ คือความสามารถที่จะกระทำการใดก็ได้ ที่ไม่เป็นการ รบกวนผู้อื่น ดังนั้นการใช้สิทธิและเสรีภาพตามธรรมชาติของมนุษย์แต่ละคนจะมีข้อจำกัดเฉพาะที่ต้องยอมให้ สมาชิกอื่นในสังคมสามารถใช้สิทธิเหล่านั้นเช่นเดียวกัน ข้อจำกัดเช่นนี้ จะกำหนดขึ้นได้ก็แต่โดยบทบัญญัติของ กฎหมายเท่านั้น” และมาตรา 5 บัญญัติว่า “กฎหมายมี สิทธิที่จะห้ามเฉพาะการกระทำที่รบกวนสังคมเท่านั้น สิ่งใดที่ไม่มีกฎหมายห้าม ใครจะมาห้ามไม่ให้ทำย่อมไม่ได้และในทำนองกลับกันบุคคลย่อมไม่ถูกบังคับให้ กระทำการในสิ่งที่กฎหมายไม่ได้สั่งให้กระทำ”

จากบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าว ทำให้เห็นว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้นมีหลัก อยู่สอง ประการ คือ

ประการแรก การจำกัดเสรีภาพเพื่อคุ้มครองบุคคลอื่น เป็นกรณีที่ใช้เสรีภาพของคน หนึ่งอาจไป ขัดกับการใช้เสรีภาพของอีกคนหนึ่ง รัฐจึงต้องเข้ามาจัดการโดยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพด้วยวิธีการต่าง ๆ

ประการที่สอง การจำกัดเสรีภาพเพื่อคุ้มครองสังคม หากประชาชนภายในรัฐสามารถใช้สิทธิและ เสรีภาพได้อย่างไม่มีขอบเขต อาจเป็นเหตุให้เกิดการไร้สิทธิและเสรีภาพในรัฐนั้นได้ ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงมีอำนาจ ที่จะจัดระบบและรับรองสิทธิรวมถึงการบังคับให้ประชาชนแต่ละคนกระทำการบางอย่างหรือห้ามมิให้กระทำ การบางอย่างได้เสมอ เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบสุขของประชาชนส่วนรวม การจัดระบบและรับรองดังกล่าวจึงมี อยู่ด้วยกันสองแบบ ดังนี้¹³

1. รับรองสิทธิและเสรีภาพไว้อย่างเด็ดขาดหรืออย่างสัมบูรณ์ (Absolute Right) กล่าวคือ ไม่ยอมให้ รัฐตรากฎหมายหรือการกระทำใด ๆ มาจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไม่ว่ากรณีใด ๆ ประชาชนจึง สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสิทธิและเสรีภาพประเภทนี้ ได้แก่ สิทธิและเสรีภาพในมโนธรรม หรือในทางความคิด เช่น เสรีภาพในการนับถือศาสนา เป็นต้น เหตุที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองสิทธิและ เสรีภาพของประชาชนในประการนี้ไว้โดยบริบูรณ์ เนื่องจากเห็นว่าเป็นสิทธิและเสรีภาพทางความคิด การใช้ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นเรื่องเฉพาะตัวและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนได้ นอกจากนี้ โดยลักษณะของ สิทธิและเสรีภาพแล้ว ถึงแม้รัฐจะต้องการจำกัด แต่ในความเป็นจริงแล้วไม่สามารถกระทำให้เป็นผลสำเร็จได้

¹³ สมยศ เชื้อไทย. (2535). คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป. หน้า 134 – 135.

2. รับรองสิทธิและเสรีภาพไว้อย่างสัมพัทธ์ (Relative Right) โดยการรับรองสิทธิและเสรีภาพในลักษณะนี้ ได้แบ่งการรับรองออกเป็น 2 ประเภท คือ

- รับรองสิทธิและเสรีภาพอย่างมีเงื่อนไข หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพที่ รัฐธรรมนูญรับรองไว้ แต่ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้นได้ กล่าวคือ รัฐยอมรับและรับรองให้ประชาชนใช้สิทธิและเสรีภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่ แต่ไม่ถึงขั้นเป็นสิทธิสมบูรณ์ โดยรัฐจะบัญญัติเงื่อนไขไว้เป็นการล่วงหน้าลงในรัฐธรรมนูญว่ารัฐจะจำกัดสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดและเพื่อการใดหรือในเวลาที่มีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นเท่านั้น กล่าวคือ ถ้าเหตุการณ์ใด ๆ ไม่ได้เกิดขึ้นหรือเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้แล้ว รัฐก็ไม่สามารถกระทำการใด ๆ เพื่อมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ เช่น กรณีการประกอบอาชีพ เป็นต้น

- รับรองสิทธิและเสรีภาพอย่างไม่มีเงื่อนไข หรือเป็นการรับรองไว้ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย กล่าวคือ รัฐธรรมนูญยอมให้มีการตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพได้เสมอ โดยรัฐธรรมนูญจะมีบทบัญญัติวางไว้เป็นหลักว่าบุคคลมีสิทธิและเสรีภาพอย่างไรบ้าง สาเหตุที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ในลักษณะนี้ เนื่องจากเห็นว่าเป็นสิทธิและเสรีภาพที่บุคคลแต่ละคนต่างมีเหมือนกัน และการใช้สิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ จะแสดงออกมาในลักษณะที่อาจมีผลกระทบต่อบุคคลอื่นหรือสังคมได้ตลอดเวลา ดังนั้นจึงรับรองสิทธิและเสรีภาพไว้อย่างกว้าง ๆ ถ้าเมื่อใดรัฐสังเกตเห็นว่าการใช้สิทธิและเสรีภาพในลักษณะใดหรือในเรื่องใด ที่มีแนวโน้มหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่บุคคลอื่นได้ รัฐก็จะจำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องนั้น ๆ เช่น สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิชุมชน เป็นต้น

การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองตาม สิทธิและเสรีภาพอย่างแท้จริง อาจเป็นไปได้โดย

1. จะออกกฎหมายมาจำกัดตัดสิทธิหรือให้ผิดไปจากเงื่อนไขในรัฐธรรมนูญไม่ได้ ถือว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งส่งผลให้กฎหมายนั้นใช้บังคับไม่ได้ นอกจากนี้ต้องจัดระบบคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในกรณีมีการละเมิด ต้องมีองค์กรและกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด เช่น ศาล ซึ่งอาจจะเป็นศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง หรือศาลยุติธรรม เป็นต้น¹⁴

2. เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนประชาชนทั่วไปจะละเมิดรัฐธรรมนูญเพื่อล่วงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นไม่ได้ รัฐต้องจัดการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจากการละเมิดของปัจเจกชน โดยต้องดูแลไม่ให้เอกชนคนหนึ่งไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของเอกชนอีกคนหนึ่ง โดยอาจกำหนดให้การละเมิดดังกล่าวถือเป็นความผิดอาญา หรือความผิดทางแพ่งที่ต้องชดใช้ค่าเสียหาย หรือให้หยุดการกระทำนั้น¹⁵

3. การมีองค์กรอิสระในการตัดสินชี้ขาดการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพ ตามคดีของรัฐธรรมนูญนิยมนั้นถือว่าต้องให้ “ศาล” ซึ่งอาจเป็นศาลยุติธรรมหรือศาลพิเศษในระบบกฎหมายมหาชนที่มีอิสระเต็มที่จาก

¹⁴ วิษณุ เครืองาม. (2530). กฎหมายรัฐธรรมนูญ. หน้า 656.

¹⁵ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2538). กฎหมายมหาชน เล่ม 3 ที่มาและนิติวิธี. หน้า 353 -355.

ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติเป็นองค์กรคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชน โดยการมีองค์กรอิสระคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีหลักสำคัญ คือ¹⁶

3.1 ผู้พิพากษาต้องมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีได้อย่างเต็มที่ รวมไปถึงการแต่งตั้ง เลื่อน ลด ปลด ย้าย อันเป็นการบริหารงานบุคคลด้วย

3.2 การพิจารณาพิพากษาคดีนั้นต้องเป็นไปตามวิธีพิจารณาที่มาตรฐานแน่นอน สำหรับทุกคดี

3.3 การตั้งศาลพิเศษขึ้นมาเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งย่อมทำไม่ได้

1.3 สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน

สื่อมวลชน เป็นวิชาชีพหนึ่งที่ต้องปฏิบัติตนควบคู่ไปกับภาคการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ในระบอบเสรีประชาธิปไตย รัฐจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางหรือนโยบายที่กำหนดโดย ผู้มีอำนาจในการปกครองนโยบายและแนวทางที่สื่อมวลชนจะต้องยึดถือและปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายภายใน แต่ส่วนใหญ่ประชาชนล้วนพึ่งพาสื่อมวลชนเป็นหลัก เพราะการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้น ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ต การแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อทำหน้าที่รายงานและเผยแพร่ข่าวสารนั้นให้กว้างขวาง รวดเร็ว ในเวลาที่จำกัดได้อย่างทั่วถึง เป็นหน้าที่อันสำคัญในหลักการที่ว่า รัฐรู้อะไรประชาชนต้องรู้เช่นเดียวกันด้วย ดังนั้น เสรีภาพจึงเป็นหลักการสำคัญของสื่อมวลชนทุกแขนงที่จะขาดไม่ได้ และใช้เป็นหลักในการปกป้องการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองจากการใช้อำนาจรัฐ

นอกจากนี้ สื่อมวลชนยังเป็นอีกวิชาชีพหนึ่งที่มีบทบาทและความสำคัญเป็นอย่างมาก ในการรายงานความเคลื่อนไหวของสังคมให้กับประชาชนได้รับรู้ โดยหัวใจในการทำงานของสื่อมวลชนนอกจากรายงานข้อมูลข่าวสารที่กระชับฉับไว รวดเร็ว และถูกต้องแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความเป็นอยู่ส่วนบุคคลของคนที่ถูกเป็นข่าวด้วย เพราะสื่อมวลชนก็ถือได้ว่าเป็นสถาบันที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมด้วย หากการทำงานของสื่อมวลชนไปละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลใดบุคคลหนึ่งแล้วสื่อมวลชนเองอาจต้องถูกฟ้องร้องได้

ความหมายและประเภทของสื่อมวลชน

สื่อมวลชน หมายถึง สื่อหรือตัวกลางที่สามารถนำสารจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับสารที่ประกอบไปด้วยคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาเดียวกันหรือระยะเวลาใกล้เคียงกัน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น

ความหมายของสื่อมวลชนนั้น สามารถแบ่งความหมายของสื่อมวลชนได้ 2 ความหมาย คือ สื่อมวลชนในความหมายอย่างกว้าง หมายถึงสื่อทุกประเภทที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการรายงานข้อมูล

¹⁶ แหล่งเดิม. หน้า 354.

ข่าวสารทุกประเภทไปยังผู้รับข่าวสาร นั่นก็คือประชาชนนั่นเอง และสื่อมวลชนในความหมายอย่างแคบ หมายถึง สารที่สื่อมวลชนจะนำเสนอต่อประชาชนนั้นต้องมีความสำคัญและประโยชน์ต่อผู้รับสารด้วย เช่น ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น

ในการแบ่งประเภทของสื่อมวลชน อาจแบ่งประเภทได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้¹⁷

1. สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ (Printed Media or Publication)

เป็นสื่อมวลชนที่เกิดจากการพิมพ์ตัวอักษรลงบนแผ่นกระดาษ เพื่อทำหน้าที่ในการถ่ายทอดข่าวสารและความรู้จากผู้ส่งสารไปยังบุคคลหรือมหาชน สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์นี้จะถ่ายทอดความคิดความรู้สึกของคนแต่ละรุ่นมาอย่างรุ่นหลัง ๆ ได้อย่างค่อนข้างสมบูรณ์ เพราะสื่อสิ่งพิมพ์สามารถเก็บต้นฉบับไว้เป็นหลักฐานและตรวจสอบข้อเท็จจริงได้

ข้อดีของสื่อประเภทนี้ก็คือ ราคาถูก หาซื้อได้ง่าย และมีให้เลือกมาก แต่มีข้อเสีย คือจะเหมาะสมสำหรับผู้ที่ย่านหนังสือออก ซึ่งประชาชนที่ไม่รู้หนังสือไม่สามารถรับรู้สื่อประเภทนี้ได้ ตัวอย่างของสื่อมวลชนประเภทนี้ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ (Newspaper) หนังสือ (Book) นิตยสาร (Magazine) วารสาร (Journals or Periodicals) จุลสาร (Pamphlets) ใบปลิว (Leaflets) และ โปสเตอร์ (Posters) เป็นต้น

2. สื่อมวลชนประเภทอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Media)

โดยการผ่านสัญญาณไฟฟ้าโดยมี คลื่นเสียง คลื่นแสง คลื่นวิทยุ และคลื่นแม่เหล็ก อัน ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง (Radio) วิทยุโทรทัศน์ (Television) ภาพยนตร์ (Movie) และระบบ อินเทอร์เน็ตของคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ข้อดีของสื่อมวลชนประเภทนี้ คือ สามารถกระจายข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วทั่วถึง และครอบคลุมอาณาเขตได้กว้างขวาง แม้ในพื้นที่ที่การคมนาคมไม่สะดวก ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งคือ สามารถสื่อสารได้แม้ผู้รับสารจะเป็นผู้ไม่รู้หนังสือ แต่ข้อเสียก็คือ ค่าใช้จ่ายที่ใช้กับสื่อมวลชนประเภทนี้ค่อนข้างจะสูง แต่จะพบว่าประชาชนได้บริโภคสื่อประเภทนี้เพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นไปอีกในอนาคต

บทบาทของสื่อมวลชน

เมื่อพิจารณาจากลักษณะในการดำเนินการของสื่อมวลชนแล้วจะพบว่าสื่อมวลชนมี บทบาทหน้าที่ที่สำคัญหลายประการ ได้แก่¹⁸

1. บทบาทของผู้แจ้งข่าว (Messenger)

เป็นบทบาทในการแจ้งข่าวให้มวลผู้รับสารได้ทราบว่าเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นในสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นการรายงานให้มวลผู้รับสารได้รับรู้ถึงสภาพปัจจุบันของสังคมและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากสังคมปัจจุบันเป็นสังคมเปิด เทคโนโลยีทางการสื่อสารทำให้ประชาชนในแต่ละสังคมรับทราบข่าวสารของกันและกันได้อย่าง

¹⁷ ธีรวรรณ กลางณรงค์. (2550). การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนและการคุ้มครองสิทธิของบุคคล. หน้า 60 – 61.

¹⁸ ประมว สดะเวทิน. (2539). การสื่อสารมวลชน : กระบวนการและทฤษฎี. หน้า 30-32.

กว้างขวางทั่วถึง การรายงานของสื่อมวลชนจึงเป็นการรายงานให้มวลชนผู้รับสารได้ทราบทั้งสภาพสังคมของมวลชนผู้รับสารในสังคมใดสังคมหนึ่งและสภาพของสังคมอื่น ๆ ด้วย

2. บทบาทของสุนัขเฝ้าบ้าน (Watchdog)

สื่อมวลชนต้องทำหน้าที่ในการสืบสวนและรายงานถึงสิ่งที่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงทางร่างกาย เศรษฐกิจ หรือการเมืองของประชาชน ดังนั้น สื่อมวลชนต้องพยายามที่จะสร้างความซื่อสัตย์ให้เกิดขึ้นในสังคม การเสนอข่าวไม่ดีที่เกิดขึ้นในสังคมจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะทำให้ประชาชนได้รับทราบและระมัดระวังเพื่อป้องกันตนเองจากภัยอันตรายต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตาม นอกจากจะเสนอข่าวเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่จะเป็นอันตรายต่อประชาชนและสังคมแล้ว สื่อมวลชนยังทำหน้าที่ในการเสนอข่าวความก้าวหน้าในสังคมด้วย เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างสมดุล

3. บทบาทของตัวกลาง (Intermediary)

สื่อมวลชนมีบทบาทในการเป็นตัวกลาง 2 ประการ คือ

3.1 การเป็นตัวกลางระหว่างแหล่งข่าว (News Sources) กับมวลชนผู้รับข่าว (News Audience) สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่กว้างใหญ่และมีความสลับซับซ้อน ทำให้แหล่งข่าวกับมวลชนอยู่ห่างไกลกัน สื่อมวลชนซึ่งมีอาชีพในการแจ้งข่าวและมีสื่อมวลชนที่มีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือจึงสามารถเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข่าวจากแหล่งข่าวไปยังมวลชนผู้รับข่าวได้

3.2 การเป็นตัวกลางระหว่างแหล่งข่าว (News Sources) กับแหล่งข่าว (News Sources) ในการปฏิบัติหน้าที่นั้น สื่อมวลชนมีโอกาสได้พบปะกับแหล่งข่าวต่าง ๆ หลายแห่งเป็นประจำ ในการได้พบปะกับสื่อมวลชนทำให้แหล่งข่าวต่าง ๆ ได้รับรู้ข่าวสาร ข้อมูล และปัญหาต่าง ๆ ระหว่างด้วยกันผ่านสื่อมวลชน สื่อมวลชนมีโอกาสพบปะกับแหล่งข่าวต่าง ๆ มากกว่าที่แหล่งข่าวต่าง ๆ จะได้พบปะกันเอง ดังนั้น ปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนกัน ปัญหาความขัดแย้งกัน จึงได้รับการแก้ไขก่อนที่จะมีความรุนแรง

4. บทบาทของตัวเชื่อม (Relay)

เป็นขั้นตอนแรกของการถ่ายทอดข่าวสารจากแหล่งข่าวไปสู่ผู้รับสารโดยการเชื่อมโยงทวีปเข้ากับทวีป หรือเชื่อมโยงอดีตเข้ากับอนาคต อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมของกันและกันระหว่างผู้คนที่อาศัยอยู่ห่างไกลกัน หรืออาจเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมจากยุคสมัยหนึ่งไปสู่อีกยุคสมัยหนึ่ง

5. บทบาทของผู้เฝ้าประตู (Gatekeeper)

เนื่องจากสื่อมวลชนจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างแหล่งข่าวกับผู้รับข่าวสาร และเป็นตัวกลางระหว่างแหล่งข่าวด้วยกันเอง ดังนั้น สื่อมวลชนในฐานะตัวกลางจึงมีหน้าที่ที่จะวินิจฉัยว่าควรส่งข่าวสารใดไปยังผู้รับข่าว ไม่ว่าจะเป็นผู้อ่าน ผู้ฟัง หรือผู้รับชม อันเป็นแนวทางในการเลือกที่จะนำเสนอหรือปฏิเสธที่จะไม่นำเสนอเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยพิจารณาจากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวทางเหล่านั้น อาทิ พิจารณาจากคุณค่าของข่าว หรือพิจารณาจากเนื้อที่หรือเวลาในการนำเสนอของสื่อมวลชน เป็นต้น

นอกจากนี้ สื่อมวลชนยังมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย ดังนี้¹⁹

1. การให้ข่าวสาร (Information) หมายถึง การเก็บ การรวบรวม การประมวล และการ เผยแพร่ข่าว ข้อมูล รูปภาพ ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น เพื่อยังผลให้เกิดความเข้าใจและมีปฏิกิริยาอย่างถูกต้องตามภาวะของบุคคล สภาพแวดล้อม ประเทศและสังคมนานาชาติ นอกจากนี้ ยังจะช่วยนำไปสู่การตัดสินใจที่เหมาะสมด้วย

2. การสังคมประภิตหรือสังคมกรรม (Socialization) ได้แก่ การได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจที่จะทำให้บุคคลดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพในฐานสมาชิกของสังคม ช่วยให้เกิดความสำนึกในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม

3. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้ไปสู่เป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวของสังคม กระตุ้นให้บุคคลเกิดความมานะพยายามและตัดสินใจเลือกแนวทางและพฤติกรรมที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

4. การถกเถียงอภิปราย (Debate and Discussion) การแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ในสังคม เพื่อก่อให้เกิดความตกลงยินยอมที่มีผลดีต่อส่วนรวม รวมทั้งการแสวงหาพยานหลักฐานมากระตุ้นให้สาธารณชนสนใจ และให้ความร่วมมือในกิจกรรมของส่วนรวม ไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ

5. การให้การศึกษา (Education) คือ การสื่อสารที่เข้ามาช่วยถ่ายทอดวิชาความรู้ ทำให้ เกิดการพัฒนาสติปัญญา อุปนิสัย ทักษะ และสมรรถภาพของบุคคล ตลอดจนทุกช่วงเวลาของชีวิต

6. การส่งเสริมวัฒนธรรม (Culture Promotion) หมายถึง การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม เพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ และการพัฒนาวัฒนธรรมโดยการส่งเสริม สติปัญญา รวมทั้งกระตุ้นความต้องการและความคิดสร้างสรรค์ในทางสุนทรีย์ภาพ

7. การให้ความบันเทิง (Entertainment) คือการถ่ายทอดผลงานทางการละคร ฟ้อนรำ วรรณกรรม ดนตรี การละเล่น และศิลปะต่าง ๆ โดยอาศัยเครื่องหมาย สัญลักษณ์ เสียง และภาพ

8. การประสานสามัคคี (Integration) การให้บุคคลกลุ่มบุคคล และประชาชาติ ได้รับรู้ข่าวสารที่จำเป็นต่อการเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจซึ่งกันและกันในแง่ของการดำรงชีวิต และทัศนคติ

สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชน

ภายใต้รูปแบบการปกครองของเสรีประชาธิปไตย ภารกิจที่สำคัญของสื่อมวลชน คือ ภารกิจในการตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐ โดยรัฐจะต้องไม่เข้าไปแทรกแซงสิทธิและเสรีภาพในการแสวงหาข่าวสารและในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน การใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนในการแสวงหาข่าวสารและรายงานข่าวสารสู่การรับรู้ของประชาชนโดยมุ่งเพื่อประโยชน์สาธารณะ ย่อมถือได้ว่าเป็นสิทธิที่ชอบธรรม แต่การใช้

¹⁹ สมควร กวียะ. (2540). สื่อมวลชน : บทบาทหน้าที่ เสรีภาพ และความรับผิดชอบ. หน้า 22 -23.

บัญญัติไว้ กฎหมายก็ไม่สามารถที่จะคุ้มครองสื่อมวลชนได้เพราะเป็นเรื่องข้อยกเว้นที่สื่อมวลชนไม่ได้รับความคุ้มครองโดยอาจจำแนกประเภทของสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนได้ดังนี้²⁰

1) เสรีภาพในข่าวสาร (Freedom of Information)

สิ่งที่เป็นส่วนสำคัญที่สุดต่อการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชน คือ “ข่าวสาร” ประกอบกับ สิทธิที่จะรู้ (Right to Know) อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ในการที่จะรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในสังคม สื่อมวลชนจึงทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีความจำเป็น เพื่อรายงานให้ประชาชนทราบ โดยการจำกัดเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวมีผลเท่ากับเป็นการปฏิเสธสิทธิที่จะรู้ของประชาชนนั่นเอง สำหรับประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติ

ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ด้วยเช่นกัน

2) เสรีภาพในการพิมพ์ (Freedom of Printing)

เป็นขั้นตอนในการนำข้อมูลข่าวสารออกเผยแพร่ต่อประชาชน ซึ่งรัฐจำเป็นต้องให้สื่อมวลชนสามารถใช้เสรีภาพนี้ได้โดยปราศจากการจำกัดก่อน (Prior Restrain) หรือการเซ็นเซอร์ (Censorship) และหากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารนั้นก่อให้เกิดความเสียหาย สื่อมวลชนต้องรับผิดชอบต่อการดำเนินการนั้นในภายหลัง อย่างไรก็ตาม เสรีภาพนี้อาจถูกจำกัดได้ในกรณีที่ประเทศอยู่ในสถานการณ์พิเศษบางประการ เช่น อยู่ในระหว่างสงครามหรือการรบ ซึ่งรัฐสามารถที่จะจำกัดเสรีภาพโดยการกำหนดให้มีการตรวจข่าวก่อนตีพิมพ์ได้ ภายใต้เหตุผลเพื่อความมั่นคงของรัฐ

3) เสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ (Freedom of Criticism)

ภายใต้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย สื่อมวลชนมีหน้าที่เป็นผู้ควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐบาล (Watchdog) ดังนั้น สื่อมวลชนจะอยู่ในฐานะที่เป็นสื่อกลาง ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร การวิพากษ์วิจารณ์ และรายงานข้อมูลเหล่านั้นสู่ความรับรู้ของประชาชน เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะเกิดประสิทธิภาพต่อเมื่อรัฐเปิดโอกาสให้มีการนำเสนอและวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างเสรี อันส่งผลเสมือนเงาสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติงานของรัฐบาลซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

4) เสรีภาพในการจำหน่ายแจก (Freedom of Dissemination)

เสรีภาพในการจำหน่ายแจกเป็นหลักประกันในการรักษาการไหลของข่าวให้เป็นไปอย่างเสรีและต่อเนื่อง ซึ่งหมายความรวมถึงสิทธิในการที่จะจำหน่ายแจกโดยปราศจากการเข้าควบคุมหรือแทรกแซงจากรัฐอีกด้วย และหากพิจารณาจากเสรีภาพทั้งสามประการข้างต้นจะพบว่า แม้สื่อมวลชนจะมีเสรีภาพทั้งสามประการข้างต้นก็ตาม หากสื่อมวลชนปราศจากเสรีภาพในการจำหน่ายแจกแล้ว เสรีภาพทั้งสามประการข้างต้นก็แทบจะไร้ความหมาย ซึ่งศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้เคยวางแนวทางไว้ว่า “เสรีภาพในการ

²⁰ วนิตา แสงสารพันธ์. (2548). รายงานการวิจัย เรื่องหลักเกณฑ์และกลไกในการให้ความคุ้มครอง และการควบคุมการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. หน้า 10-13.

จำหน่ายจ่ายแจกเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับการมีเสรีภาพของหนังสือพิมพ์มากเท่ากับการมีเสรีภาพในการตีพิมพ์หรือโฆษณา หากมีเสรีภาพในการตีพิมพ์หรือโฆษณาโดยปราศจากเสรีภาพในการจำหน่ายจ่ายแจกแล้วเสรีภาพในการตีพิมพ์ก็ปราศจากความหมาย”

บทที่ 2

หลักการควบคุมและกำกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน

2.1 หลักทั่วไป

เสรีภาพของสื่อมวลชนในการเสนอข่าว วิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็น และสิทธิ ของประชาชนทั่วไปที่จะรับรู้ข่าวสาร แม้ว่าจะเป็นที่สิทธิและเสรีภาพที่สำคัญในรัฐเสรีประชาธิปไตย แต่การใช้สิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสิทธิและผลประโยชน์อื่น ๆ ด้วย อาทิเช่น ส่งผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลอื่น หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือประโยชน์สาธารณะ เป็นต้น ดังนั้น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนดังกล่าว จึงได้มีนักปรัชญาและนักวิชาการมีความเห็นที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสามารถจำแนกออกมาเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้²¹

1. กลุ่มที่มีความเห็นว่าเป็นเสรีภาพเด็ดขาด (Absolutists) กลุ่มนี้เห็นว่า การแสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องการถ่ายทอดความคิดของมนุษย์ออกมาเป็น ตัวอักษร คำพูด หรือพฤติกรรมแทนคำพูด (Symbolic Speech) จึงมิใช่เรื่องของการกระทำซึ่งถือเป็นองค์ประกอบในทางอาญา บุคคลไม่ควรถูกต้องรับโทษเพราะคำพูดหรือพฤติกรรมแทนคำพูดของตน หากจะมีความเสียหายใดเกิดขึ้นเป็น ผลตามมาก็เป็นเพราะความเชื่อของผู้ฟังหรือผู้อ่านซึ่งไม่เกี่ยวกับทางฝ่ายผู้พูดเลย กลุ่มนี้มีความเห็นว่ามีคำพูดที่เรียกกันว่า ดูหมิ่น หมิ่นประมาท พูดคำหยาบหรือพูดยุยงปลุกระดมมวลชนก็ควรได้รับการยกเว้นทั้งสิ้น วิจัยความเห็นของกลุ่มนี้เป็นเรื่องในทางวิชาการโดยแท้ แต่แพร่หลายอยู่ไม่น้อยในสหรัฐอเมริกา ซึ่งบังเอิญรัฐธรรมนูญของประเทศนั้นเปิดช่องให้ตีความไปในทางนี้ได้

2. กลุ่มที่มีความเห็นว่าเป็นเสรีภาพที่อาจถูกจำกัดได้หากมิใช่เรื่องเกี่ยวกับการเมือง (Maximalists) กลุ่มนี้จำแนกการแสดงความคิดเห็นออกเป็นสองเรื่อง คือ การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง (Political Expression) และการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่มีไม่เกี่ยวกับการเมือง (Nonpolitical Expression) และกล่าวว่าถ้าเป็นเรื่องในทางการเมือง เช่น วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล หรือปลุกระดมมวลชนให้เห็นพลังในลัทธิการเมืองใดแล้วย่อมได้รับความคุ้มครองและเป็นสิทธิเด็ดขาดไม่มีผู้ใดล่วงเกินได้ เพราะผู้เสียหายไม่ใช่ราษฎรคนใดคนหนึ่ง ทั้งเป็นการแสดงความคิดเห็นเพื่อสร้างประชาชาติหรือรวมพลังซึ่งเป็นไปได้ในระบอบประชาธิปไตย ส่วนการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่มีไม่เกี่ยวกับการเมือง รัฐอาจสร้างข้อจำกัดได้สุดแต่จะหยิบยกเอาคุณค่า (Value) หรือผลประโยชน์ใดขึ้นซึ่งน้ำหนักเทียบเคียงกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นแล้ววางข้อจำกัดไปตามนั้น

3. กลุ่มที่มีความเห็นว่าเป็นเสรีภาพที่อาจถูกจำกัดได้บ้าง (Relativists) กลุ่มนี้เห็นว่า เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอาจถูกจำกัดได้โดยรัฐซึ่งน้ำหนักแล้วว่าเสรีภาพนี้ต้องอยู่ใต้ข้อจำกัดหรือคุณค่าอื่นใดบ้าง รัฐธรรมนูญที่วางข้อจำกัดไว้นี้มักใช้คำซึ่งแสดงถึงเงื่อนไขการใช้ เสรีภาพเป็นต้นว่า “เว้นเสียแต่ว่า” “อยู่ภายใต้” “ยกเว้นในกรณี” “ตราบเท่าที่” ส่วนคุณค่าที่วางไว้เป็นข้อจำกัดก็มีต่าง ๆ กันออกไป

²¹ วิชาญ เครื่องงาม. (2524). วารสารนิติศาสตร์ปีที่ 11 ฉบับที่ 4. หน้า 8 -14.

4. กลุ่มที่มีความเห็นว่าเป็นเสรีภาพที่ถูกจำกัดได้เสมอ (Minimalists) กลุ่มนี้เห็นว่า เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของเอกชน (Individual Interest) แต่มีผลประโยชน์ส่วนรวม (Communal interest) บางอย่างซึ่งอยู่เหนือกว่าตามหลักที่ว่ามหาชนย่อมสำคัญกว่าเอกชนอยู่แล้ว เพียงแค่นี้มีความเห็นค่อนข้างไปทางที่กลุ่มที่ 3 แต่ที่กลุ่มนี้ไปไกลกว่านั้นก็คือผลประโยชน์ส่วนรวมได้แก่อะไรบ้าง เป็นเรื่องที่อยู่ร่างรัฐธรรมนูญยังไม่ต้องกำหนดไว้ในขณะนี้ แต่เป็นเรื่องที่ปล่อยให้รัฐสภาไปกำหนดเอาเองในภายหน้า กลุ่มนี้เห็นว่าถ้าไม่เชื่อรัฐสภาอันเป็นมหาสมาคมของผู้แทนปวงชนทั้งหลายแล้ว จะไปเชื่อใครกัน ด้วยเหตุนี้บทบัญญัติว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มนี้จึงมีว่า “เสรีภาพ...ย่อมเป็นไปตามกฎหมาย”

การที่สื่อมวลชนจะใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้นั้น จะต้องพิจารณาบทบัญญัติที่ เกี่ยวกับการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของรัฐนั้นว่ามีมากน้อยเพียงใด ประกอบกับ “หลักเกณฑ์และ กลไกในการคุ้มครอง” การใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนนั้น ซึ่งหมายความถึงเพียงแค่เฉพาะ แต่หลักเกณฑ์และกลไกทางกฎหมายที่กำหนดขึ้นภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อรับรองการใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ หรือ การโฆษณา หรือการสื่อสารโดยวิธีการอื่น เพื่อให้สื่อมวลชนทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งของประชาชนที่รัฐต้องรับรองและให้ความคุ้มครองโดยถือว่าการให้หลักประกันแก่ประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างถูกต้อง

อย่างไรก็ตาม การใช้เสรีภาพใดก็ตามต้องมีขอบเขตทางกฎหมายกับอยู่เสมอ เนื่องจากการใช้เสรีภาพอย่างหนึ่งอย่างใดโดยปราศจากขอบเขต อาจจะทำให้ไปกระทบต่อเสรีภาพของผู้อื่นได้ และโดยที่ “หลักเกณฑ์และกลไกการควบคุม” การใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชน หมายความถึง เฉพาะหลักเกณฑ์และกลไกทางกฎหมายอันเป็นเครื่องมือของรัฐที่กำหนดขึ้นภายใต้วัตถุประสงค์ เพื่อใช้ในการกำกับดูแลการใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ถึงแม้ว่าสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนจะได้ถูกรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ และได้ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ เพื่อเป็นหลักประกันการใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนไว้เป็นกรณีเฉพาะก็ตาม แต่สิทธิดังกล่าวไม่ได้เป็นสิทธิและเสรีภาพที่บริบูรณ์ (Absolute Rights) เพราะฉะนั้น หากสื่อมวลชนใช้สิทธิและเสรีภาพของตนในการเสนอข้อมูลข่าวสารซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศ หรือประชาชน รัฐในฐานะที่เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองย่อมมีสิทธิในการที่จะกำหนดมาตรการทาง กฎหมายเพื่อจำกัดหรือควบคุมการใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนดังกล่าวได้

2.2 หลักการการควบคุมสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน

กลไกในการ ควบคุมการใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนสามารถถูกจำกัดได้ภายใต้ 4 หลักการ ดังนี้²²

1. หลักความมั่นคงของรัฐ

เนื่องจากอำนาจอธิปไตยของรัฐจะสามารถถูกใช้หรือแสดงออกได้โดยอาศัยความมีอยู่ของรัฐและความมั่นคงของรัฐ หากรัฐปราศจากความมั่นคงแล้ว การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ ไม่อาจจะมีขึ้นได้ ดังนั้น เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐไว้ ในบางกรณีรัฐจึงจำเป็นต้องยอมให้มีการลิดรอนหรือจำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพื่อให้รัฐดำรงอยู่ได้อย่างปลอดภัย ซึ่งการควบคุมการใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนภายใต้หลักความมั่นคงของรัฐนั้น หมายความรวมถึงความมั่นคงเป็นเอกภาพและบูรณภาพของรัฐหรือความมั่นคงในองค์ประกอบแห่งรัฐ ซึ่งได้แก่ ความมั่นคงในบูรณภาพแห่งดินแดน ความมั่นคงในอำนาจอธิปไตยของรัฐ เช่น ความความมั่นคงในระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ อำนาจการปกครองระบบกฎหมาย และการบังคับตามกฎหมาย ซึ่งความมั่นคงของรัฐดังกล่าวไม่ได้หมายความรวมถึงความมั่นคงภายในรัฐ ความมั่นคงในฐานะในทางเศรษฐกิจหรือฐานะทางการเงินที่อาจจะกระทบต่ออำนาจต่อรองของรัฐกับต่างประเทศหรือความมีประสิทธิภาพในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายด้วย ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค .ศ. 1966 ดังนี้

“ข้อ 4²³

1. ในยามที่เกิดภาวะการณ์ฉุกเฉินอันมีมาเป็นสาธารณะซึ่งคุกคามความอยู่รอดปลอดภัยของชาติซึ่งได้ประกาศแล้วอย่างเป็นทางการ บรรดารัฐภาคีแห่งกติกาฉบับนี้อาจดำเนินมาตรการหลีกเลี่ยงพันธะของตนที่มีอยู่ตามกติกาฉบับนี้ได้เพียงเท่าที่จำเป็นอย่างแท้จริงต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขว่ามาตรการเช่นว่านั้น ไม่ขัดแย้งต่อพันธะอื่น ๆ ของตน อันมีอยู่ตามกฎหมายระหว่างประเทศและไม่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยอาศัยเหตุเพียงเนื่องมาจากเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา หรือเผ่าพันธุ์ทางสังคม...”

“ข้อ 19²⁴

²² วนิตา แสงสารพันธ์. เล่มเดิม. หน้า 14-19.

²³ International Covenant on Civil and Political Rights,1966 Article4

“1.In time of public emergency which threatens the life of the nation and the existence of which is officially proclaimed, the States Parties to the present Covenant may take measures derogating from their obligations under the present Covenant to the extent strictly required by the exigencies of the situation, provided that such measures are not inconsistent with their other obligations under international law and do not involve discrimination solely on the ground of race, colour, sex, language, religion or social origin.”

²⁴ International Covenant on Civil and Political Rights,1966 Article19

“1. Everyone shall have the right to hold opinions without interference.

2. Everyone shall have the right to freedom of expression; this right shall include freedom to seek, receive and impart information and ideas of all kinds, regardless of frontiers, either orally, in writing or in print, in the form of art, or through any other media of his choice.

1. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะถือเอาความเห็นใดก็ได้โดยปราศจากการแทรกสอด
2. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา รับ และกระจายข่าวสารและความคิดเห็นทุกรูปแบบโดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ไม่ว่าด้วยวาจาเป็นลายลักษณ์อักษร หรือการตีพิมพ์ในรูปของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ประสงค์
3. การใช้สิทธิตามที่บัญญัติในอนุสองของข้อนี้ ต้องเป็นไปโดยมีหน้าที่เป็นพิเศษ และความรับผิดชอบ จึงตกอยู่ได้ข้อจำกัดต่อนบางเรื่อง แต่ทั้งนี้ต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายและจำเป็น ได้แก่
 - (ก) การเคารพในสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น
 - (ข) การรักษาความมั่นคงของชาติ หรือความสงบเรียบร้อย หรือการสาธารณสุข หรือศีลธรรม”

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะพบว่าได้กำหนดให้ในภาวะฉุกเฉินซึ่งคุกคามความอยู่รอดของชาติ และได้มีการประกาศภาวะนั้นอย่างเป็นทางการแล้ว รัฐอาจใช้มาตรการที่จำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงกีดกันนี้ได้ตามความฉุกเฉินของสถานการณ์ แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับพันธกรณีอื่น ๆ และต้องไม่เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา หรือเผ่า พันธุ์ทางสังคม และในข้อ 19 ที่กำหนดรับรองให้บุคคลทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แต่การใช้สิทธิและเสรีภาพดังกล่าวต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบควบคู่กันไปภายใต้ข้อจำกัดบางประการซึ่งได้บัญญัติไว้ในกฎหมายและจำเป็นต่อความมั่นคงของรัฐ

2. หลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

หลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนเป็นสิ่งที่อยู่เหนือสิทธิ หรือประโยชน์ส่วนบุคคลเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของส่วนรวม ภายใต้หลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนนั้น การใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารนั้น สามารถที่จะถูกจำกัดได้หากเป็นไปเพื่อสังคมส่วนรวมอันเป็นสิ่งที่อยู่เหนือสิทธิ หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล ดังนั้น การใดที่มีลักษณะขัดต่อประโยชน์สุขของประชาชน หรือประเทศชาติเป็นส่วนรวมแล้ว การนั้นย่อมขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนด้วย อย่างไรก็ตาม ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ภายใต้เหตุผลและคุณค่าทางสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งในทางปฏิบัติการพิจารณาว่าสิ่งใดขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนมักจะพิจารณาจาก “ดุลพินิจ” ของผู้มีอำนาจปกครองในสังคมนั้น ๆ ประกอบกับความรู้สึกนึกคิดของสังคมส่วนรวมในสังคมนั้นนั้นประกอบด้วย หลักดังกล่าวสอดคล้องกับบทบัญญัติระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 20 ที่ กำหนดให้การโฆษณาชวนเชื่อใด ๆ เพื่อการสงคราม การสนับสนุนให้เกิดความเกลียดชังในชาติ

3. The exercise of the rights provided for in paragraph 2 of this article carries with it special duties and responsibilities. It may therefore be subject to certain restrictions, but these shall only be such as are provided by law and are necessary:

- (a) For respect of the rights or reputations of others;
- (b) For the protection of national security or of public order (order public), or of public health or morals.”

พันธู์ เผ่าพันธู์ หรือศาสนา ซึ่งยั่วยุให้เกิดการเลือกปฏิบัติ การเป็นปฏิบัติกร์ หรือการใช้ความรุนแรง เป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมาย ดังนี้

“ข้อ 20²⁵

1. การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสงครามใด ๆ เป็นสิ่งพึงต้องห้ามตามกฎหมาย
2. การสนับสนุนความเกลียดชังในชาติเผ่าพันธู์หรือศาสนาซึ่งนำไปสู่การยั่วยุให้เกิด การเลือกปฏิบัติการจูงเกลียดชังหรือความโหดเหี้ยมเป็นสิ่งพึงต้องห้ามตามกฎหมาย”

ดังนั้น แม้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่หากการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนและสาธารณชนในการเสนอรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ เพื่อธำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์ของส่วนรวมที่เหนือกว่า

3. หลักการเคารพในสิทธิส่วนบุคคลหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น

เสรีภาพที่รัฐธรรมนูญบัญญัติและรับรองนั้นล้วนเป็นไปเพื่อปกป้องและคุ้มครองปัจเจกบุคคลแต่ละคน เสรีภาพต่าง ๆ จึงต้องอยู่ภายใต้จุดมุ่งหมายที่จะปกป้องและคุ้มครองปัจเจกบุคคล ดังสุภาษิตกฎหมายโรมันที่ว่า “Neminem Laedere” ซึ่งหมายความว่าไม่พึงกระทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น โดยถึงแม้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนจะได้รับการส่งเสริม หรือสนับสนุนมากเพียงใดก็ตาม หากแต่สิทธิและเสรีภาพดังกล่าว ไม่อาจกระทำการโดยละเมิดหรือทำลายล้างสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นที่ได้รับการคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยเช่นกัน การให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่นจึงเป็นความพยายามที่จะก่อให้เกิดความสมดุลของคุณค่าทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการเคารพความเป็นมนุษย์ ซึ่ง “สิทธิส่วนบุคคล” นั้น เป็นสิทธิของบุคคลที่จะอยู่โดยลำพัง (Right to be let alone) โดยปราศจากการรบกวนและมีขอบเขตกว้างขวาง เป็นสิทธิในชีวิตส่วนตัวของบุคคลที่คาดหมายได้ว่าข้อมูลส่วนบุคคลจะไม่ถูกเปิดเผยต่อบุคคลที่สามหรือต่อสาธารณชนโดยปราศจากความยินยอม ซึ่งการเปิดเผยนั้นอาจส่งผลให้บุคคลดังกล่าว ได้รับความเดือดร้อน อับอาย หรือได้รับความทุกข์ทรมานใจ ซึ่งข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลหมายความว่า ข้อมูลจริง รูปภาพ ไม่ว่าจะเป็ภาพถ่ายหรือในลักษณะของวิดีโอเทป หรือความคิดเห็นในลักษณะอื่น ๆ ดังนั้น การใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อนำเสนอต่อประชาชนในบางกรณีจึงอาจกระทบกับสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่นและก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิได้

แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิส่วนบุคคลยังมีข้อจำกัดอยู่บางประการ กล่าวคือ สิทธิในชีวิตส่วนตัวบุคคลนั้น ย่อมไม่ขัดขวางต่อการเผยแพร่เรื่องราวอันเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ ไม่คุ้มครองบุคคลซึ่งได้แสดงเจตนาสละสิทธิที่จะมีความเป็นอยู่โดยรอดพ้นจากการรับรู้ของสาธารณะ ไม่ขัดขวางต่อการสื่อสารเรื่องราวใด ๆ

²⁵ International Covenant on Civil and Political Rights, 1966 Article 20

“1. Any propaganda for war shall be prohibited by law.

2. Any advocacy of national, racial or religious hatred that constitutes incitement to discrimination, hostility or violence shall be prohibited by law.”

ซึ่งได้รับเอกสิทธิ์ภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับการหมั้นประมาท แม้จะเป็นเรื่องส่วนตัวก็ตาม และสิทธิในชีวิตส่วนตัวย่อมระงับไปเมื่อมีการเผยแพร่ข้อเท็จจริง โดยตัวบุคคลนั้นหรือโดยได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น แต่สิทธิในชีวิตส่วนตัวนั้นย่อมจะไม่กระทบกระเทือนโดยอ้างเหตุผลว่าข้อความที่เผยแพร่เป็นความจริง เพราะสิทธินี้ไม่ได้เรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหายแก่คุณลักษณะของบุคคล แต่เพื่อให้ชดใช้ค่าเสียหายแก่สิทธิในชีวิตส่วนตัว แต่สิทธินั้นนอกจากจะป้องกันการบิดเบือนชีวิตส่วนตัวของบุคคลอื่นแล้ว ยังเป็นการป้องกันไม่ให้มีการนำไปเผยแพร่โดยเด็ดขาด

4 หลักการป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

“ความเสื่อมทรามทางจิตใจ” หมายถึงการทำให้ความรู้สึกหรือมโนธรรมตกต่ำ เช่น การ ตีพิมพ์ภาพลามกอนาจาร การเขียนข้อความที่มีลักษณะยั่วยุคมารมณ เป็นต้น ส่วน “สุขภาพ” นั้น หมายถึงความสุขที่ปราศจากโรค ความสบาย การเสนอข่าวหรือคำแนะนำให้ประชาชนบริโภคยา หรืออาหาร หรือสมุนไพร หรือสารอื่นใดก็ตาม ซึ่งไม่มีการรับรองจากส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง ไม่มีหลักประกันความปลอดภัยอย่างแท้จริง เพราะฉะนั้นการจำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนนั้น จึงเป็นการจำกัดในเชิงของการป้องปรามหรือป้องกันมิให้เกิดผลร้ายจากการใช้สิทธิและเสรีภาพดังกล่าว เนื่องจากความเสื่อมทรามทางจิตใจเป็นสิ่งที่เป็นามธรรมอันเกิดขึ้นจากภายในจิตใจอันอาจส่งผลให้มาตรฐานในทางศีลธรรมของประชาชนเสื่อมลง อันอาจนำมาซึ่งผลร้ายที่เป็นรูปธรรมที่กระทบต่อสังคมได้ ดังนั้นเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณาอัน อาจจะทำให้เกิดผลกระทบหรือผลเสียหายดังกล่าวย่อมถูกจำกัดได้ตามรัฐธรรมนูญ โดยต้องคำนึงถึงคุณค่าและผลประโยชน์ในสังคม ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม วัฒนธรรม และกาลเทศะ ประกอบด้วย

นอกจากหลักการที่สำคัญทั้งสี่ประการข้างต้นแล้ว การใช้อำนาจของรัฐในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญยังต้องคำนึงถึงหลักแห่งความเสมอภาค อันเป็นหลักการทั่วไปของกฎหมายไปพร้อม ๆ กันด้วย หลักแห่งความเสมอภาคนี้หมายความว่าประชาชนจะต้องได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน โดยองค์กรของรัฐจะต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกัน ในสาระสำคัญเป็นอย่างเดียวกันและปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญที่แตกต่างกัน ตามลักษณะเฉพาะของบุคคล ด้วยเหตุนี้เมื่อรัฐประสงค์ที่จะตรากฎหมายใดออกมาใช้บังคับกับประชาชน การใช้บังคับกฎหมายดังกล่าวจึงต้องเป็นไปตามหลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยไม่แบ่งแยกประเภทของบุคคลหรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

นักวิชาการด้านสื่อมวลชน ได้แบ่งมาตรการการควบคุมสื่อมวลชนขึ้น 4 มาตรการ คือ²⁶

1. มาตรการควบคุมตนเอง (Self – Control) มาตรการนี้เป็นความรับผิดชอบที่เกิดขึ้น จากสำนึกและความตระหนักของบุคคลในวงการสื่อมวลชนเอง ถึงบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมของ สื่อมวลชนต่อสังคมโดยรวม ทั้งนี้ มาตรการควบคุมตนเองของสื่อมวลชนประกอบด้วย

²⁶ภัทรพร สังข์พวงทอง. (2545). สิทธิเสรีภาพในการเสนอข่าวและการแสดงความคิดเห็นของผู้ ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในสถานีโทรทัศน์. หน้า 19 –21.

1.1 จรรยาบรรณของสื่อมวลชน เป็นจริยธรรมที่นักวารสารศาสตร์ หรือนักสื่อสารพึงปฏิบัติ ในฐานะที่เป็นผู้ประกอบการวิชาชีพทางด้านนี้ ซึ่งในวงการวารสารศาสตร์และสื่อมวลชนในประเทศไทย มีการใช้สัตยาบรรณเกี่ยวกับจรรยาบรรณด้วย อาทิ จรรยาบรรณของสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย จรรยาบรรณของสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เป็นต้น

1.2 สภาวิชาชีพด้านวารสารศาสตร์ ถือเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่ใช้ในการควบคุม นักหนังสือพิมพ์ด้วยกันเอง โดยเป็นมาตรการที่ริเริ่มจากคนในวงการสื่อมวลชนเอง เพื่อใช้ควบคุมการ ปฏิบัติงานของสื่อมวลชนด้วยกันเอง เช่น สภาการหนังสือพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ของประเทศไทย เป็นต้น

2. มาตรการควบคุมสาธารณะ (Public Control) การควบคุมโดยสาธารณะเป็นการควบคุมที่เกิดจาก สาธารณชนที่อยู่ภายนอกวงการสื่อสารมวลชน โดยมีปฏิกริยาตอบสนองการทำงานของสื่อมวลชน ซึ่ง สาธารณชนเหล่านั้นเป็นผู้ติดตามสื่อมวลชน การควบคุมโดยสาธารณะ ในฐานะผู้รับสารนั้นเป็นภาพสะท้อน กลไกตามระบอบประชาธิปไตย ที่เชื่อว่ามหาชนหรือเสียงส่วนใหญ่เป็นกระบวนการควบคุมสื่อมวลชนที่สำคัญ เพื่อมิให้สื่อมวลชนดำเนินการโดยปราศจากขอบเขตแห่งความรับผิดชอบ

มาตรการควบคุมโดยสาธารณะ อาจจำแนกได้ 5 แบบ ตามลักษณะของผู้รับสาร คือ

2.1 การควบคุมโดยปัจเจกชน คือ การที่ปัจเจกชนมีปฏิกริยาต่อสื่อมวลชนนั้น ๆ โดยการ ย้อนกลับสารไปยังสื่อมวลชน เช่น การแสดงความคิดเห็น และเจตนากรรมด้วยการเขียน จดหมายไปยัง บรรณาธิการ หรือผู้จัดรายการวิทยุ หรือรายการโทรทัศน์ที่กำลังติดตามอยู่

2.2 การบริโภคจากประชาชน ในฐานะผู้บริโภคที่เปิดรับสารจากสื่อมวลชน คือ การที่ผู้รับ สารได้รวมตัวกันโดยมิได้นัดหมาย โดยการสั่งซื้อหรือจดเปิดรับสื่อมวลชนนั้น ๆ เนื่องจากความไม่พอใจในการ รายงานข่าวสารของสื่อมวลชน หรือความเอือมระอาเบื่อหน่ายของสื่อมวลชน

2.3 การควบคุมจากกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มบีบคั้น เพราะเหตุว่าการรายงาน ข่าว สารสนเทศ หรือรายงานต่าง ๆ ก่อให้เกิดความรู้สึกต่อประชาชนโดนทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันของประชาชน เช่น การประท้วงของสมาคมสตรี เมื่อหนังสือพิมพ์รายงานข่าวที่ชี้ชวนให้เห็นว่าสตรีเป็นเพียงวัตถุทางเพศ เป็น ต้น

2.4 การควบคุมจากมติมหาชน แม้ว่ามีได้หมายถึงการลงประชามติ (Publized) ที่ เป็น ทางการ แต่มหาชนอาจแสดงมติได้อย่างไม่เป็นทางการ เช่น การแจ้งความจำนงลงโฆษณาของบริษัทธุรกิจ และอัตราค่าใช้จ่ายทางโฆษณาของบริษัทธุรกิจ สะท้อนให้เห็นความนิยมของประชาชนต่อสื่อมวลชนนั้นได้ (สื่อมวลชนที่ได้รับความนิยมก็จะมีโฆษณาลงมาก) สื่อมวลชนใดที่มียอดการโฆษณาต่ำ ย่อมแสดงให้เห็นถึงการ ไม่สนับสนุนของมหาชน อันอาจส่งผลต่อการดำเนินงานของสื่อมวลชนนั้น

2.5 ระบบการแข่งขันทางธุรกิจโดยเฉพาะการแข่งขันระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเอง เพื่อแสวงหาการสนับสนุนจากผู้รับสาร ก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการที่สื่อมวลชนต้องปรับปรุง และแก้ไขการทำงานของตนอยู่เสมอ เพื่อรักษาและเพิ่มพูนจำนวนผู้รับสารของตน

3. มาตรการควบคุมโดยกฎหมาย (Legal Control) มาตรการควบคุมทางกฎหมาย หมายถึง การควบคุมสื่อมวลชนตามประมวลกฎหมาย ซึ่งศาลยุติธรรมจะเป็นผู้พิจารณาตัดสิน วินิจฉัย โดยคำนึงถึงความถูกต้องและผลประโยชน์ของผู้มีส่วนร่วมในทางการสื่อสารทุกระดับ ได้แก่

3.1 ปังเจกชน เช่น การให้ความคุ้มครองในเรื่องความเป็นส่วนตัว หรือการหมิ่น ประมาท เป็นต้น

3.2 นักเขียน เช่น การคุ้มครองลิขสิทธิ์ เป็นต้น

3.3 บริษัท ห้างร้าน เช่น การป้องกันการโฆษณาเกินจริง และการป้องกันการผูกขาดการโฆษณาในสื่อมวลชน

3.4 กระบวนการสื่อสาร เช่น การรักษาความลับแหล่งข่าว การป้องกันการผูกขาด ของสื่อมวลชน การออกใบอนุญาตและการป้องกันการจัดทำรายการที่ปราศจากความรับผิดชอบ

3.5 สังคม เช่น การป้องกันมิให้สื่อมวลชนเสนอความลามก หยาดคาย การโฆษณาที่หลอกลวง และการชี้นำกระบวนการยุติธรรม

3.6 รัฐ เช่น การป้องกันมิให้สื่อมวลชนแสดงออกถึงการยุยงปลุกปั่นต่อความมั่นคงของชาติ

4. มาตรการควบคุมทางการปกครอง เป็นมาตรการทางด้านการเมืองการบริหาร กล่าวคือ หากมาตรการทางกฎหมายอาศัยหลักประมวลกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมที่มาจากศาลยุติธรรมเป็นผู้พิพากษาชี้ขาด หรือเปรียบเทียบในกรณีที่มีคดี หรือข้อบกพร่องที่เกี่ยวกับสื่อมวลชน โดยมีกฎหมายหรือระเบียบทางราชการรองรับการใช้อำนาจนั้น

บทที่ 3
องค์กรและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจริยธรรม
มาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนในต่างประเทศ

ในบทนี้ จะได้กล่าวถึงองค์กรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำกับดูแลและส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ โดยจะได้กล่าวถึงกฎหมายของสหรัฐอเมริกา กฎหมายของสหราชอาณาจักร กฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กฎหมายของประเทศสิงคโปร์ และกฎหมายของประเทศมาเลเซีย ปรากฏรายละเอียดดังนี้

3.1 สหรัฐอเมริกา

ความทั่วไป

รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาได้รับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน เอาไว้ในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมมาตราที่ 1 (The First Amendment of the Bill of Rights) ที่ว่า “สภาคองเกรสจะต้องไม่ออกกฎหมายเกี่ยวกับการก่อตั้งศาสนาหรือห้ามการใช้สิทธิดังกล่าวโดยเสรี หรือจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นหรือจำกัดเสรีภาพของสื่อมวลชน หรือสิทธิของประชาชนในการชุมนุมอย่างสันติและร้องทุกข์ต่อรัฐบาล” สื่อมวลชนมีความเป็นอิสระและมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ห้ามมิให้รัฐสภากระทำการใด ๆ ที่จำกัดเสรีภาพของสื่อมวลชน การฟ้องร้องสื่อมวลชนเพราะการเสนอข่าวหรือตั้งคำถามหรือวิจารณ์การทำงานของรัฐบาลจึงมีอาจทำได้ แต่ก็ต้องอยู่ในขอบเขต²⁷

องค์กรที่เกี่ยวข้อง

สหรัฐอเมริกามีองค์กรอิสระและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการดำเนินการของสื่อมวลชน ดังนี้

1. คณะกรรมการการสื่อสารแห่งสหพันธรัฐ (Federal Communication Commissions (FCC))

หน่วยงานหลักทำหน้าที่ครอบคลุมการทำงานด้านสื่อสารมวลชนมากที่สุดในสหรัฐอเมริกา คือ คณะกรรมการการสื่อสารแห่งสหพันธรัฐ หรือ Federal Communication Commissions (FCC) เป็นหน่วยงานอิสระของรัฐบาลที่กำกับดูแลโดยรัฐสภา ทำหน้าที่ดูแลควบคุมการสื่อสารระหว่างรัฐและการสื่อสารระหว่างประเทศทางวิทยุ โทรทัศน์ สายไฟ ดาวเทียม และเคเบิลใน 50 รัฐ ตลอดจนเขตปกครองพิเศษของสหรัฐอเมริกาและเขตปกครองพิเศษโคลัมเบีย ภายในองค์กรจะมีคณะกรรมการที่รับผิดชอบในการบังคับใช้

²⁷ จารุภา ตวงสิทธิพันธ์, “การกำกับดูแลสื่อผ่านกลไกของรัฐในการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนตามแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อของแผนปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562), หน้า 38-39.

กฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ด้านการสื่อสารของสหรัฐอเมริกา²⁸ อาทิ พิจารณาการออกใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ การออกใบอนุญาตและต่อใบอนุญาตออกอากาศทางโทรทัศน์และวิทยุ ดาวยุติ และบริการอื่น ๆ

กฎหรือข้อบังคับที่ออกโดย FCC ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็น “การแจ้งให้ทราบและการแสดงความคิดเห็น” โดย FCC จะประกาศให้สาธารณชนทราบว่ากำลังพิจารณาใช้หรือแก้ไขกฎเกณฑ์ในเรื่องใดอยู่และขอความคิดเห็นจากสาธารณชน หลักจากนั้นทางคณะกรรมการจะพิจารณาความคิดเห็นที่ได้รับในการพัฒนากฎหรือข้อบังคับในขั้นตอนสุดท้าย²⁹

นอกจากนี้ FCC ยังกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ เกี่ยวกับการประกอบกิจการ (Media Regulations) กำหนดเนื้อหาที่ห้ามออกอากาศ รวมถึงบทลงโทษ และเพิกถอนใบอนุญาต³⁰ องค์การ FCC ยังมีความโดดเด่นต่างจากประเทศอื่น ๆ ในเรื่องการส่งเสริมอุตสาหกรรมสื่อมวลชนในเชิงธุรกิจ ด้วยการพยายามออกกฎหรือข้อบังคับเพื่อสร้างกรอบการแข่งขันที่เหมาะสมระหว่างคู่แข่งในอุตสาหกรรมสื่อ และยังมีปรับแก้ข้อบังคับของสื่อเพื่อให้ทันสมัยและทันต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในขณะเดียวกันก็พยายามรักษาความเป็นท้องถิ่นไว้³¹

2. โครงการโฆษณาแห่งชาติ (BBB National Programs)

โครงการโฆษณาแห่งชาติ หรือ BBB National Programs เป็นองค์กรอิสระไม่แสวงหาผลกำไร มีลักษณะเป็นสภาวิชาชีพของผู้ประกอบธุรกิจโฆษณา เดิมคือ สภาการกำกับดูแลตนเองในการโฆษณา (Advertising Self-regulatory Council - ASRC) ทำหน้าที่กำกับดูแลด้านโฆษณา จนถึงเดือนมิถุนายน 2019 ถึงเปลี่ยนเป็น BBB National Programs (NAD) มีลักษณะเป็นหน่วยงานกำกับดูแลตนเองของอุตสาหกรรมโฆษณาของสหรัฐอเมริกา คอยกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน อาทิ แผนการโฆษณาแห่งชาติ (The National Advertising Division) หน่วยทบทวนโฆษณาเกี่ยวกับเด็ก (Children’s Advertising Review Unit)³² เป็นต้น รวมไปถึงการระงับข้อพิพาทต่าง ๆ เช่น บริการยื่นหรือจัดการคดี

²⁸ Federal Communications Commission, “The FCC’s Mission,” accessed 22 March 2022, from <https://www.fcc.gov/about/overview>

²⁹ Federal Communications Commission, “Rulemaking Process,” accessed 22 March 2022, from <https://www.fcc.gov/about-fcc/rulemaking-process>

³⁰ จารุภา ดวงสิทธิพันธ์, “การกำกับดูแลสื่อผ่านกลไกของรัฐในการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนตามแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อของแผนปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562), หน้า 40.

³¹ Federal Communications Commission, “What We Do,” accessed 22 March 2022, from <https://www.fcc.gov/about-fcc/what-we-do>

³² จารุภา ดวงสิทธิพันธ์, “การกำกับดูแลสื่อผ่านกลไกของรัฐในการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนตามแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อของแผนปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562), หน้า 41.

บริการไกล่เกลี่ยคดี บริการอนุญาโตตุลาการ³³ เป็นต้น กลางโดยสรุป โครงการโฆษณาแห่งชาติ หรือ BBB National Programs จะทำงานเสมือนเป็นตัวกลางทำงานร่วมกับแต่ละบริษัท กลุ่มอุตสาหกรรม และหน่วยงานกำกับดูแลเพื่อพัฒนา ตรวจสอบ และบังคับใช้หลักการกำกับดูแลตนเองหรือข้อกำหนดทางกฎหมาย

1. สมาคมผู้สื่อข่าวมืออาชีพ (Society of Professional Journalists (SPJ))

ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2452 เป็นการรวมกลุ่มกันเองขององค์กรวิชาชีพด้านวารสารศาสตร์ที่กว้างขวางที่สุดของสหรัฐอเมริกา ส่งเสริมการทำงานด้านวารสารศาสตร์โดยเสรีและกระตุ้นมาตรฐานจริยธรรมของสมาชิก มีการออกข้อบังคับด้านจริยธรรม (Code of Ethics) มีสายด่วนจริยธรรม และโปรแกรมอื่น ๆ ช่วยสนับสนุนด้วย³⁴

2. สมาคมผู้แพร่ภาพกระจายเสียงแห่งชาติ (National Association of Broadcasters (NBA))

สมาคมผู้แพร่ภาพกระจายเสียงแห่งชาติเป็นการรวมกลุ่มของนักจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ของสหรัฐอเมริกา มีสถานะเป็นสมาคมเชิงพาณิชย์ (Trade Association) คอยส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกต่อรัฐบาลกลาง เพื่อให้ทางรัฐสภา และคณะกรรมการกลางกำกับดูแลกิจการสื่อสาร (FCC) และฝ่ายบริหารอื่นตระหนักถึงความสำคัญของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่มีผลกระทบต่อธุรกิจสื่อสารมวลชน มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นของสาธารณชนด้วยเพื่อส่งเสริมด้านกิจการสาธารณะ มีการปรับปรุงคุณภาพและผลกำไรของการออกอากาศ และส่งเสริมด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี³⁵ เป็นต้น

ในอดีตทางสมาคมได้ออกหลักปฏิบัติสำหรับผู้แพร่ภาพกระจายเสียงทางโทรทัศน์ (Code of Practices for Television Broadcasters) หรือที่เรียกว่า ประมวลจริยธรรมสื่อโทรทัศน์ (Television Code) กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมที่สมาคมผู้แพร่ภาพกระจายเสียงแห่งชาติ (NAB) รับรองสำหรับรายการโทรทัศน์ระหว่างปี พ.ศ. 2495 ถึง 2526 หลักปฏิบัตินี้ออกขึ้นเพื่อใช้กำกับดูแลตนเอง (Self-Regulation) ภายในอุตสาหกรรมแพร่ภาพกระจายเสียงทางโทรทัศน์ และมีการแก้ไขหลายครั้ง โดยมีการกำหนดห้ามมิให้มีการใช้คำหยาบคาย การแสดงภาพเชิงลบของชีวิตครอบครัว การไม่เคารพต่อพระเจ้าและศาสนา การมีเพศสัมพันธ์ที่ผิดกฎหมาย การมอมเมาและการเสพติดยา การนำเสนอความโหดร้ายหรือเทคนิคโดยละเอียดของอาชญากรรม การใช้ความสยองขวัญเพื่อประโยชน์ของตนเอง เป็นต้น หลักเกณฑ์ข้างต้นนี้ใช้เพื่อกำหนดวิธีการที่นักแสดงควรแต่งกายและเคลื่อนไหวให้อยู่ใน "ขอบเขตแห่งความเหมาะสม" นอกจากนี้ การรายงานข่าวจะต้อง "เป็นความจริง ยุติธรรม และปราศจากอคติ" และการแสดงความคิดเห็นและการวิเคราะห์ข้อมูลควร "กำหนดขอบเขตไว้อย่างชัดเจน" ซึ่งก่อนหน้าที่จะมีประมวลจริยธรรมสื่อโทรทัศน์นี้ มีการใช้หลักปฏิบัติ

³³ BBB National Programs, "Dispute Resolution Initiatives," accessed 22 March 2022, from <https://bbbprograms.org/programs/dispute-resolution/all-programs>

³⁴ Society of Professional Journalists, "About SPJ," retrieved 22 March 2022, from <https://www.spj.org/aboutspj.asp>

³⁵ National Association of Broadcasters, "About Us," retrieved 25 March 2022, from <https://www.nab.org/about/default.asp>

สำหรับผู้ประกอบการสื่อวิทยุ (NAB Code of Ethics for radio 1935) กับสื่อโทรทัศน์ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน
ไม่มีการใช้หลักปฏิบัติสำหรับผู้แพร่ภาพกระจายเสียงทางโทรทัศน์ หรือประมวลจริยธรรมสื่อโทรทัศน์แล้ว³⁶

1. ผู้ตรวจการด้านข่าว (News Ombudsman)

สหรัฐอเมริกาเริ่มมีบุคคลทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจการด้านข่าว หรือ News Ombudsman ในปี ค.ศ.
1967 โดยหนังสือพิมพ์ The Courier-Journal และ The Louisville Times ในรัฐเคนทักกีริเริ่มหน้าที่นี้
ขึ้นมา ปัจจุบันองค์กรสื่อที่มีชื่อเสียงหลายแห่งในสหรัฐอเมริกาก็มีการตั้งบุคคลเพื่อทำหน้าที่ News
Ombudsman ในองค์กรของตน อาทิ สำนักข่าว New York Times สำนักข่าว Washington Post และ
สำนักข่าว LA Times เป็นต้น³⁷ โดยผู้ตรวจการด้านข่าวมีหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจากผู้อ่าน ผู้ชม หรือผู้ฟัง
เกี่ยวกับจริยธรรมจรรยาบรรณของงานข่าว และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏในสื่อของ
องค์กรตนเอง

2. องค์กรผู้ตรวจการข่าวและบรรณาธิการมาตรฐาน (The Organization of News Ombudsmen and Standards Editors (ONO))

องค์กรผู้ตรวจการข่าวและบรรณาธิการมาตรฐาน เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไร ซึ่ง
เป็นการรวมกลุ่มกันของตัวแทนของผู้ตรวจการแผ่นดิน บรรณาธิการของผู้อ่าน และบรรณาธิการมาตรฐานใน
สิ่งพิมพ์ สื่อออกอากาศ และห้องข่าวดิจิทัลทั่วโลก³⁸ โดยมีสำนักงานที่ตั้งอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ให้เสรีภาพแก่สื่อมวลชนค่อนข้างมาก และกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอย่าง
ชัดเจนในเรื่องของเสรีภาพสื่อ สำหรับองค์กรที่กำกับดูแลสื่อก็มีองค์กรอิสระและการรวมกลุ่มกันเองของผู้
ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องก็จะมีพระราชบัญญัติต่าง ๆ หลักปฏิบัติ (Code of
Practice and Guidelines) และข้อบังคับด้านจริยธรรมที่ออกมาโดยกลุ่มองค์กรวิชาชีพสื่อหลายฉบับที่
เกี่ยวข้อง ดังนี้

- พระราชบัญญัติการสื่อสาร (Communications Act of 1934)

³⁶ Television History - The First 75 Years, "US Code of Practices for Television Broadcasters," Adopted 6 December
1951, from <http://www.tvhistory.tv/SEAL-Good-Practice.htm> อ้างอิงใน Wikipedia, the free encyclopedia, "Code of Practices
for Television Broadcasters - Content," retrieved 22 March 2022, from
https://en.wikipedia.org/wiki/Code_of_Practices_for_Television_Broadcasters#:~:text=The%20Code%20of%20Practices%20fo,r,programming%20from%201952%20to%201983.

³⁷ The Organization of News Ombudsmen and Standards Editors, "About ONO," from
<https://www.newsombudsmen.org/about-ono/> อ้างอิงใน มนวิภา วรจุจรัส, "ผู้ตรวจการองค์กรสื่อ : โอกาสและความท้าทายในการกำกับ
ดูแลกันเอง," วารสารวิชาการ กสทช. ประจำปี 2560, น.347.

³⁸ The Organization of News Ombudsmen and Standards Editors, "About ONO," retrieved 22 March 2022, from
<https://www.newsombudsmen.org/about-ono/>

พระราชบัญญัติการสื่อสารฉบับนี้ได้รวมและจัดระเบียบกฎระเบียบต่าง ๆ ของรัฐบาลกลางเกี่ยวกับการสื่อสารทางโทรศัพท์ โทรเลข และวิทยุ และยังกำหนดให้อำนาจคณะกรรมการการสื่อสารแห่งสหพันธรัฐ (FCC) ในการดูแลและควบคุมอุตสาหกรรมเหล่านี้³⁹ มีบทบัญญัติหลายประการที่กล่าวถึงความเป็นส่วนตัวของลูกค้า การเข้าถึงสำหรับบุคคลที่มีความทุพพลภาพ และการไม่เลือกปฏิบัติ ตัวอย่างบทบัญญัติเรื่องความเป็นส่วนตัวของลูกค้าอยู่ในมาตรา 222 ที่กำหนดให้ผู้ให้บริการโทรคมนาคมต้องจัดให้มีการรักษาความลับสำหรับข้อมูลลูกค้า ห้ามผู้ให้บริการเปิดเผยข้อมูลลูกค้า ยกเว้นตามที่กฎหมายกำหนดหรือได้รับอนุญาตจากลูกค้า⁴⁰ เป็นต้น

- พระราชบัญญัติโทรคมนาคม พ.ศ. 2539 (Telecommunications Act of 1996)

พระราชบัญญัติโทรคมนาคม พ.ศ. 2539 ถือเป็นกฏหมายโทรคมนาคมครั้งใหญ่ครั้งแรกในรอบเกือบ 62 ปี เป็นพระราชบัญญัติสำหรับองค์กรสื่อวิทยุโทรทัศน์ของสหรัฐอเมริกา ที่กำหนดว่าประชาชนมีเสรีภาพในการเข้าประกอบกิจการสื่อสารมวลชนภายใต้การแข่งขันที่เป็นธรรม⁴¹ เป้าหมายของกฎหมายใหม่คือการอนุญาตให้ทุกคนเข้าสู่ธุรกิจการสื่อสารใด ๆ เพื่อให้ธุรกิจการสื่อสารสามารถแข่งขันในตลาดใด ๆ กับธุรกิจอื่นได้⁴²

- กฎเกณฑ์และใบอนุญาตต่าง ๆ ของคณะกรรมการการสื่อสารแห่งสหพันธรัฐ

คณะกรรมการการสื่อสารแห่งสหพันธรัฐ (FCC) ได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบกิจการสื่อสารมวลชน (Media Regulations) โดยพิจารณาการออกใบอนุญาต⁴³ การกำหนดเนื้อหาที่ห้ามออกอากาศ รวมถึงบทลงโทษ และเพิกถอนใบอนุญาต อาทิ

- การลงทะเบียนโครงสร้างเสาอากาศ (ASR)
- วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (CDBS)
- ระบบการทำงานของสายเคเบิลและการออกใบอนุญาต (COALS)
- ระบบการยื่นรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กออนไลน์
- แบบฟอร์มร้องเรียนผู้บริโภค
- ระบบรายงานข้อมูลภัยพิบัติ (DIRS)

³⁹ Bureau of Justice Assistance U.S. Department of Justice, “The Communications Act of 1934 - Justice Information Sharing,” retrieved 22 March 2022, from <https://bja.ojp.gov/program/it/privacy-civil-liberties/authorities/statutes/1288>

⁴⁰ Bureau of Justice Assistance U.S. Department of Justice, “The Communications Act of 1934 - Justice Information Sharing,” retrieved 22 March 2022, from <https://bja.ojp.gov/program/it/privacy-civil-liberties/authorities/statutes/1288>

⁴¹ จารุภา ดวงสิทธิพันธ์, “การกำกับดูแลสื่อผ่านกลไกของรัฐในการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนตามแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อของแผนปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562), น.40

⁴² Federal Communications Commission, “Telecommunications Act of 1996,” retrieved 22 March 2022, from <https://www.fcc.gov/general/telecommunications-act-1996>

⁴³ Federal Communications Commission, “Licensing,” retrieved 22 March 2022, from <https://www.fcc.gov/licensing>

- ระบบยื่นความคิดเห็นทางอิเล็กทรอนิกส์ (ECFS)
- ระบบการจัดเก็บภาษีอิเล็กทรอนิกส์ (ETFS)
- ระบบรายงานเหตุขัดข้องของเครือข่าย (NORS)
- ระบบใบอนุญาตสากล

นอกจากนี้ เมื่อใดก็ตามที่สภาองค์กรสื่อออกกฎหมายที่มีผลกระทบต่อการใช้สื่อทางโทรคมนาคม ทาง FCC จะเริ่มดำเนินการเพื่อสร้างกฎเกณฑ์และนโยบายที่กำหนดโดยกฎหมายใหม่ หรือคณะกรรมการ FCC อาจเริ่มดำเนินการเองได้เมื่อบุคคลภายนอกยื่นคำร้องเพื่อขอให้ออกกฎหมายใหม่หรือเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ที่มีอยู่⁴⁴

- ข้อบังคับด้านจริยธรรมของสมาคมผู้สื่อข่าวมืออาชีพ (SPJ Code of Ethics)

สำหรับสมาคมผู้สื่อข่าวมืออาชีพ (Society of Professional Journalists (SPJ)) ประกาศหลักการสำคัญ 4 ประการไว้ใน ข้อบังคับด้านจริยธรรม (SPJ Code of Ethics) เพื่อเป็นรากฐานด้านจริยธรรมและสนับสนุนให้ทุกคนในสื่อทุกประเภทนำไปใช้ในทางปฏิบัติ⁴⁵

- 1) แสวงหาความจริงและรายงานข้อมูลที่มีความถูกต้องและยุติธรรม สื่อมวลชนควรมีความตรงไปตรงมาและกล้าหาญในการรวบรวม รายงาน และตีความข้อมูล (Seek Truth and Report It)
- 2) ลดอันตรายต่อแหล่งที่มา หัวข้อ เพื่อนร่วมงาน และสาธารณชนในฐานะมนุษย์ที่สมควรได้รับความเคารพ (Minimize Harm)
- 3) ทำงานโดยอิสระ ภาระหน้าที่สูงสุดและสำคัญที่สุดของสื่อมวลชนในด้านจริยธรรมคือการให้บริการสาธารณะ (Act Independently)
- 4) มีความรับผิดชอบและโปร่งใส รับผิดชอบต่องานของตนและสามารถอธิบายการตัดสินใจของตนเองต่อสาธารณะได้ (Be Accountable and Transparent)

3.2 สหราชอาณาจักร

ความทั่วไป

การกำกับดูแลสื่อในสหราชอาณาจักรแบ่งเป็น การกำกับดูแลกันเอง (Self-Regulation) และการกำกับดูแลโดยกฎหมาย และกฎเฉพาะต่าง ๆ⁴⁶ โดยมีองค์กรกำกับดูแลที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะ

⁴⁴ Federal Communications Commission, "Proceedings & Actions," retrieved 22 March 2022, from <https://www.fcc.gov/proceedings-actions>

⁴⁵ Society of Professional Journalists, "SPJ Code of Ethics," retrieved 22 March 2022, from <https://bbbprograms.org/programs/dispute-resolution/all-programs> <https://www.spj.org/ethicscode.asp>

องค์กรกำกับดูแลสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นหน่วยงานกำกับดูแลอิสระและมีข้อบังคับหรือประมวลจริยธรรม เป็นของตัวเอง สหภาพสื่อมวลชนแห่งชาติอันมีลักษณะเป็นการรวมตัวของสภาวิชาชีพสื่อมวลชน ส่วนองค์กรกำกับดูแลสื่อแพร่ภาพกระจายเสียงจะถูกตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติโทรคมนาคม พ.ศ. 2527 (Telecommunications Act 1984) มีลักษณะเป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่มีหน้าที่กำกับดูแลกิจการ โทรคมนาคมทั้งหลายในสหราชอาณาจักร อย่างไรก็ตาม สหราชอาณาจักรมีความพิเศษในเรื่องของการมี องค์กรการกำกับดูแลกันเองด้านโฆษณา ที่เมืองครออิสระหลายแห่งเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแลและออก กฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

องค์กรที่เกี่ยวข้อง

1. องค์กรกำกับดูแลสื่อสิ่งพิมพ์

องค์กรที่เกี่ยวข้องกับสื่อสิ่งพิมพ์ในสหราชอาณาจักรในอดีตเริ่มต้นจาก สภาการหนังสือพิมพ์อังกฤษ (The Press Council) ซึ่งเป็นองค์กรสื่ออาสาสมัครของอังกฤษ มีลักษณะเป็นสภาวิชาชีพที่มีกรอบการกำกับดูแลที่ไม่ผูกมัด สภาได้รับทุนจากเจ้าของหนังสือพิมพ์ และมีสมาชิกจำนวนมาก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษา มาตรฐานจริยธรรมในการสื่อสารมวลชนในระดับสูง ในปี พ.ศ. 2523 สหภาพสื่อมวลชนแห่งชาติ (National Union of Journalists) ได้ถอนตัวจากการเป็นสมาชิกสภา ต่อมาในปีพ.ศ. 2534 สภาก็ถูกแทนที่โดย คณะกรรมการรับเรื่องร้องเรียนของหนังสือพิมพ์⁴⁷ (The Press Complaints Commission หรือ PCC)

คณะกรรมการรับเรื่องร้องเรียนของหนังสือพิมพ์ (The Press Complaints Commission หรือ PCC) เป็นหน่วยงานอิสระ ทำหน้าที่ในการปกป้องเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ และรับเรื่องร้องเรียนจาก ประชาชน โดยได้ร่างจรรยาบรรณและแนวทางปฏิบัติของสื่อมวลชน จุดประสงค์หลักของกรรมการ PCC คือการสร้างและเผยแพร่มาตรฐานที่ดีสำหรับสื่อ ฝึกอบรมสื่อ รับเรื่องร้องเรียนต่อหนังสือพิมพ์และนิตยสาร องค์กรมาตรฐานสื่ออิสระ (Independent Press Standards Organisation หรือ IPSO) อย่างไรก็ตาม ต่อมา คณะกรรมการรับเรื่องร้องเรียนของหนังสือพิมพ์ได้ยุติบทบาทลง จึงได้มีการจัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแล อุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์และนิตยสารที่เป็นองค์กรอิสระขึ้นมาแทน คือ องค์กรมาตรฐานสื่ออิสระ (Independent Press Standards Organisation หรือ IPSO)

องค์กรมาตรฐานสื่ออิสระ (IPSO) เป็นหน่วยงานกำกับดูแลอิสระสำหรับอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์และ นิตยสารในสหราชอาณาจักรในปัจจุบัน ประกอบด้วยคณะกรรมการ 12 คน ที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง

⁴⁶ Douglas Maule and Zhongdong Niu, *Media Law*, (Edinburgh University Press, 2010), pp.163 –177. อ้างอิงใน จารุกา ดวงสิทธิพันธ์, “การกำกับดูแลสื่อผ่านกลไกของรัฐในการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนตามแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อของ แผนปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562), น.42.

⁴⁷ Wikipedia, the free encyclopedia, “Press Council (UK),” retrieved 26 March 2022, from [https://en.wikipedia.org/wiki/Press_Council_\(UK\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Press_Council_(UK))

กับวงการหนังสือพิมพ์และนิตยสาร แต่บางคนอาจมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องมาตรฐานสื่อ⁴⁸ โดยภารกิจหลักขององค์กรมาตรฐานสื่ออิสระ (IPSO) คือการกำกับดูแลการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมบรรณาธิการ (Editors' Code) และตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ที่อาจละเมิดประมวลจริยธรรมบรรณาธิการ (Editors' Code) นอกจากนี้ยังกำหนดให้สมาชิกองค์กรต้องส่งค่าแถมประจำปีเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมบรรณาธิการและวิธีจัดการกับข้อร้องเรียนด้วย⁴⁹

2. องค์กรกำกับดูแลสื่อแพร่ภาพกระจายเสียง

แต่เดิมสหราชอาณาจักรมีสำนักงานโทรคมนาคม (The Office of Telecommunications หรือ OfTel) ซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติโทรคมนาคม พ.ศ. 2527 (Telecommunications Act 1984) เป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐบาลที่มีหน้าที่กำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม และมีลักษณะเป็นองค์กรราชการภายใต้การควบคุมของข้าราชการพลเรือน มีหน้าที่ส่งเสริมการแข่งขันและรักษาผลประโยชน์ของผู้บริโภคในอุตสาหกรรมโทรคมนาคม ในปี พ.ศ. 2546 สำนักงานโทรคมนาคม (OfTel) ได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็นสำนักงานการสื่อสารมวลชน (Ofcom) ซึ่งเป็นผลมาจากการรวมกิจการโทรคมนาคม กิจการวิทยุ และหน่วยงานกำกับดูแลด้านการแพร่ภาพกระจายเสียงของอังกฤษรวมกันเข้า

สำนักงานการสื่อสารมวลชน (The Office of Communications หรือ Ofcom) เป็นองค์กรอิสระที่กำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ก่อตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติการสื่อสาร พ.ศ. 2546 (Communication Act 2003) โดย Ofcom มีหน้าที่ออกระเบียบต่าง ๆ รวมไปถึงการออกใบอนุญาต เช่น การโฆษณา มาตรฐานรายการ นอกจากนี้ยังมีอำนาจในการลงโทษผู้ที่ทำผิดระเบียบด้วย เช่น การปรับ การพักใบอนุญาต การยกเลิกใบอนุญาต⁵⁰ เป็นต้น

การดำเนินงานของ Ofcom มีเป้าหมายในการส่งเสริมกิจการสื่อสารมวลชนและจะเข้าไปแทรกแซงก็ต่อเมื่อกลไกทางตลาดล้มเหลว โดยกิจการทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ของภาครัฐและเอกชน ธุรกิจโทรคมนาคม และธุรกิจเครือข่ายโทรศัพท์มือถือ จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ Ofcom เว้นแต่ BBC หรือ British Broadcasting Cooperation ซึ่งเป็นสื่อของภาครัฐ⁵¹

⁴⁸ Douglas Maule and Zhongdong Niu, *Media Law*, (Edinburgh University Press, 2010), pp.163 –177. อ้างอิงใน จารุภา ดวงสิทธิพันธ์, “การกำกับดูแลสื่อผ่านกลไกของรัฐในการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนตามแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อของแผนปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562), น.42.

⁴⁹ Independent Press Standards Organisation, “Introduction,” retrieved 26 March 2022, from <https://www.presscouncils.eu/members-unitedkingdom-ipsa>

⁵⁰ Ofcom, “What is Ofcom?,” accessed 28 March 2022, <https://www.ofcom.org.uk/about-ofcom/what-is-ofcom>.

⁵¹ จารุภา ดวงสิทธิพันธ์, “การกำกับดูแลสื่อผ่านกลไกของรัฐในการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนตามแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อของแผนปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562), น.43 ดูเพิ่มเติม Ofcom, “What is Ofcom?,” accessed 28 March 2022, <https://www.ofcom.org.uk/about-ofcom/what-is-ofcom>.

3. องค์กรการกำกับดูแลกันเองด้านโฆษณา

คณะกรรมการปฏิบัติการด้านโฆษณา (The Committee of Advertising Practice หรือ CAP) เป็นองค์กรที่รับผิดชอบประมวลกฎหมายว่าด้วยการโฆษณาแบบไม่ออกอากาศ การส่งเสริมการขายและการตลาดทางตรงแห่งสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติหลักสำหรับการกำกับดูแลตนเอง (Self-Regulation) ของอุตสาหกรรมโฆษณาแบบไม่ออกอากาศ เป็นองค์กรในเครือและบริหารงานโดยคณะกรรมการมาตรฐานการโฆษณา⁵² (Advertising Standards Authority (ASA))

โดยคณะกรรมการปฏิบัติการด้านโฆษณา (CAP) จะทำงานควบคู่ไปกับคณะกรรมการมาตรฐานการโฆษณา (ASA) โดยรับผิดชอบในการแก้ไขและปรับปรุงประมวลกฎหมายว่าด้วยการโฆษณาแบบไม่ออกอากาศ การตลาดทางตรง และการส่งเสริมการขายแห่งสหราชอาณาจักร (CAP Code) และยังจัดให้มีการฝึกอบรมและให้คำแนะนำสำหรับผู้ประกอบกิจการโฆษณาเพื่อช่วยให้เข้าใจหลักจรรยาบรรณ อย่างไรก็ตาม การโฆษณาที่ออกอากาศทางโทรทัศน์หรือวิทยุจะถูกควบคุมโดยคณะกรรมการการออกอากาศของโฆษณา Broadcast Committee of Advertising Practice (BCAP) และมีมาตรฐานการกำกับดูแลที่แยกจากกัน⁵³

สำหรับการโฆษณาที่ออกอากาศทางโทรทัศน์หรือวิทยุจะถูกควบคุมโดยคณะกรรมการปฏิบัติการโฆษณาออกอากาศ (Broadcast Committee of Advertising Practice หรือ BCAP) ซึ่งก่อตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติการสื่อสาร พ.ศ. 2546 (Communications Act 2003) และทำงานร่วมกับสำนักงานการสื่อสารมวลชน (Ofcom) มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำประมวลการโฆษณาออกอากาศแห่งสหราชอาณาจักร (The BCAP Code - UK Code of Broadcast Advertising) ทบทวนและตรวจสอบมาตรฐานจรรยาบรรณในการโฆษณา⁵⁴ โดยมีภารกิจสำคัญคือ การทำให้แน่ใจว่าการโฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์ในสหราชอาณาจักรจะไม่ทำให้เข้าใจผิด ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ชมและผู้ฟัง และให้อยู่ในขอบเขตของรสนิยมและความเหมาะสม⁵⁵

4. สหภาพสื่อมวลชนแห่งชาติ (National Union of Journalists หรือ NUJ)

มีลักษณะเป็นสหภาพแรงงาน โดยเป็นสหภาพนักข่าวอิสระที่ใหญ่ที่สุดในโลก สหภาพสื่อมวลชนแห่งชาติ (NUJ) ได้ออกหลักปฏิบัติด้านจรรยาบรรณ (Code of conduct) ที่กำหนดหลักการสำคัญของการทำงานด้านสื่อมวลชนของสหราชอาณาจักรและไอร์แลนด์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2479 วัตถุประสงค์ของหลัก

⁵² Wikipedia, the free encyclopedia, “ Committee of Advertising Practice,” retrieved 28 March 2022, from https://en.wikipedia.org/wiki/Committee_of_Advertising_Practice.

⁵³ Wikipedia, the free encyclopedia, “ Committee of Advertising Practice,” retrieved 28 March 2022, from https://en.wikipedia.org/wiki/Committee_of_Advertising_Practice.

⁵⁴ จารุภา ดวงสีหิณันท์, “การกำกับดูแลสื่อผ่านกลไกของรัฐในการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนตามแนวทางการส่งเสริมจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพสื่อของแผนปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562), น.43.

⁵⁵ Wikipedia, the free encyclopedia, “ Committee of Advertising Practice,” retrieved 28 March 2022, from https://en.wikipedia.org/wiki/Committee_of_Advertising_Practice.

ปฏิบัติด้านจรรยาบรรณคือ การให้คำแนะนำสมาชิกเกี่ยวกับวิธีการทำงานอย่างมีจริยธรรม เพื่อสนับสนุนการผลิตเนื้อหาที่ถ่ายทอดอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้อง และยุติธรรม⁵⁶

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติการสื่อสาร พ.ศ. 2546 (Communication Act 2003)

พระราชบัญญัติการสื่อสาร พ.ศ. 2546 กำหนดให้สำนักงานการสื่อสารมวลชน (Ofcom) ทบทวนและแก้ไขเป็นครั้งคราว เกี่ยวกับเนื้อหาของโทรทัศน์และบริการวิทยุที่ได้รับใบอนุญาตภายใต้พระราชบัญญัติการแพร่ภาพกระจายเสียง พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2539⁵⁷ (Broadcasting Acts 1990 and 1996) โดยแบ่งการควบคุมออกเป็น 3 ประเภท โดยประเภทที่ 1 เป็นการกำกับดูแลทั่วไปสำหรับสื่อทุกประเภทในเรื่องของเนื้อหา (Content) เพื่อรักษาความถูกต้อง ความยุติธรรม ความเที่ยงตรง และความเป็นส่วนตัว ประเภทที่ 2 เป็นการกำกับดูแลเนื้อหาเฉพาะด้าน เช่น จำนวนการผลิต ระดับของข่าวท้องถิ่นและนานาชาติในช่วงเวลาที่เป็นที่นิยม การเผยแพร่เนื้อหาเกี่ยวกับพรรคการเมือง เป็นต้น และประเภทที่ 3 เป็นการกำกับดูแลสื่อสาธารณะ เช่น ช่อง ITV Channel 4 และ Channel 5 เพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขและข้อกำหนดของสื่อสาธารณะ⁵⁸

2. ประมวลจริยธรรมบรรณาธิการ (Editors' Code) ขององค์กรมาตรฐานสื่ออิสระ (IPSO) มีข้อบังคับต่าง ๆ ดังนี้ เช่น⁵⁹

<p>ข้อ 1 ความถูกต้อง (Accuracy)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อมวลชนต้องระมัดระวังไม่เผยแพร่ข้อมูลหรือรูปภาพที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เข้าใจผิด หรือบิดเบือน รวมถึงพาดหัวข่าวที่ไม่มีข้อความอธิบายประกอบ - ข้อความที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เข้าใจผิด หรือมีการบิดเบือนจะต้องได้รับการแก้ไขโดยทันทีและกรณีจำเป็นอาจต้องมีการตีพิมพ์คำขอโทษ - สื่อมวลชนต้องแยกความแตกต่างให้ออกระหว่างความคิดเห็น การคาดเดา และข้อเท็จจริง
<p>ข้อ 2 ความเป็นส่วนตัว (Privacy)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความเคารพต่อชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว สุขภาพกายและใจ และการติดต่อสื่อสาร รวมถึงการสื่อสารทางดิจิทัล

⁵⁶ National Union of Journalists, “Code of conduct,” retrieved 28 March 2022, from <https://www.nuj.org.uk/about-us/rules-and-guidance/code-of-conduct.html>

⁵⁷ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising pp133

⁵⁸ จารุภา ดวงสิทธิพันธ์, “การกำกับดูแลสื่อผ่านกลไกของรัฐในการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนตามแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อของแผนปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562), น.44.

⁵⁹ Independent Press Standards Organisation, “Editors' Code of Practice,” retrieved 26 March 2022, from <https://www.ipsa.co.uk/editors-code-of-practice/>

	<ul style="list-style-type: none"> - การถ่ายภาพบุคคลในสถานที่สาธารณะหรือส่วนตัวโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นที่ยอมรับไม่ได้
ข้อ 3 การคุกคาม (Harassment)	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อมวลชนต้องไม่มีส่วนร่วมในการข่มขู่ คุกคาม หรือการสะกดรอยตามอย่างต่อเนื่อง - ไม่ยื่นกรรณในการชักถาม โทรศัพท์ ติดตามหรือถ่ายภาพบุคคลที่เคยถูกขอให้ยุติ
ข้อ 5 การรายงานการฆ่าตัวตาย	<ul style="list-style-type: none"> - ควรใช้ความระมัดระวังเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้มีรายละเอียดมากเกินไป
ข้อ 6 เด็ก (Children)	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กนักเรียนทุกคนควรมีเวลาว่างที่โรงเรียนโดยไม่ถูกรบกวนโดยไม่จำเป็น - ห้ามเข้าใกล้หรือถ่ายรูปที่โรงเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน - ห้ามสัมภาษณ์หรือถ่ายภาพเด็กอายุต่ำกว่า 16 ปีในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการของเด็ก เว้นแต่ผู้ปกครองจะยินยอม - ไม่ใช่ชื่อเสียง ความประพฤติ หรือตำแหน่งหน้าที่ของบิดามารดา หรือผู้ปกครองเป็นเหตุผลเพียงประการเดียวในการเผยแพร่รายละเอียดเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวของเด็ก
ข้อ 7 เด็กในคดีเกี่ยวกับเพศ (Children in Sex Cases)	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อมวลชนต้องไม่ระบุตัวตนของเด็กอายุต่ำกว่า 16 ปีที่เป็นเหยื่อหรือพยานในคดีที่เกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดทางเพศในรายงานข่าวของคดีที่เกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก - ต้องระมัดระวังว่าไม่มีสิ่งใดในรายงานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องหา与孩子
ข้อ 12 การแบ่งแยก (Discrimination)	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อมวลชนต้องหลีกเลี่ยงการอ้างถึงเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา เพศ อัตลักษณ์ทางเพศ รสนิยมทางเพศ หรือความเจ็บป่วยหรือความทุพพลภาพทางร่างกายหรือจิตใจของแต่ละบุคคล เว้นแต่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องราวอย่างแท้จริง
ข้อ 14 การรักษาข้อมูลลับ (Confidential Sources)	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อมวลชนมีภาระหน้าที่ทางศีลธรรมในการปกป้องแหล่งข้อมูลที่เป็นความลับ
	<p>อย่างไรก็ตาม ข้อบังคับต่าง ๆ อาจมีข้อยกเว้นได้ในกรณีที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ</p>

3. หลักปฏิบัติด้านจรรยาบรรณ (Code of conduct) 12 ข้อ⁶⁰ ของสหภาพสื่อสารมวลชนแห่งชาติ (NUJ)

1. ยืนหยัดและปกป้องหลักเสรีภาพของสื่อ สิทธิในเสรีภาพในการแสดงออก และสิทธิของสาธารณชนเสมอมา
2. มุ่งมั่นที่จะสร้างความมั่นใจว่าข้อมูลที่เผยแพร่จะถูกถ่ายทอดอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้อง และยุติธรรม
3. พยายามอย่างเต็มที่เพื่อแก้ไขข้อมูลที่ไม่ถูกต้องและที่เป็นอันตราย
4. แยกความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงและความคิดเห็น
5. หาข้อมูลด้วยวิธีการที่ตรงไปตรงมา และเปิดเผย ยกเว้นกรณีที่เป็นสาธารณประโยชน์และเกี่ยวข้องกับหลักฐานที่ไม่สามารถหาได้ด้วยวิธีการที่ตรงไปตรงมา
6. ไม่ก้าวก่ายชีวิตส่วนตัว ความเศร้าโศก หรือความทุกข์ยากของใครก็ตาม เว้นแต่จะได้รับการพิสูจน์โดยพิจารณาถึงประโยชน์สาธารณะ
7. ปกป้องตัวตนของแหล่งข้อมูลที่ รักษาความลับของข้อมูล
- 8.ต่อต้านการคุกคามหรือสิ่งจูงใจอื่นใดที่จะโน้มน้าว บิดเบือนข้อมูล และไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวอย่างไม่เป็นธรรมจากข้อมูลที่ได้รับ
9. ไม่ผลิตเนื้อหาที่มีแนวโน้มว่าจะนำไปสู่ความเกลียดชังหรือการเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากอายุ เพศ เชื้อชาติ สีผิว ความเชื่อ สถานะทางกฎหมาย ความทุพพลภาพ สถานภาพสมรส หรือรสนิยมทางเพศของบุคคล
10. ไม่ใช้คำพูด เสียง หรือรูปลักษณ์โดยการโฆษณาผลิตภัณฑ์หรือบริการเชิงพาณิชย์ใด ๆ เว้นแต่เพื่อส่งเสริมงานที่ทำงานอยู่
11. โดยปกตินักข่าวจะต้องขอความยินยอมจากผู้ปกครองเมื่อสัมภาษณ์หรือถ่ายภาพเด็ก
12. หลีกเลี่ยงการลอกเลียนแบบผลงานของผู้อื่น

4. ประมวลการออกอากาศ (Ofcom Broadcasting Code) ของสำนักงานการสื่อสารมวลชน (Ofcom)

ประมวลการออกอากาศ หรือ Ofcom Broadcasting Code (“the Code”) ใช้บังคับครอบคลุมรายการทั้งหมดที่ออกอากาศในหรือหลังเวลา 23 นาฬิกา ของวันที่ 31 ธันวาคม 2563⁶¹ มีทั้งหมด 10 ข้อ ได้แก่

⁶⁰ National Union of Journalists, “Code of conduct,” retrieved 28 March 2022, from <https://www.nuj.org.uk/about-us/rules-and-guidance/code-of-conduct.html>

<p>ข้อ 1 การคุ้มครองเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี⁶²</p>	<p>ข้อ 1.1 ห้ามเผยแพร่เนื้อหาที่อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ หรือศีลธรรมของผู้ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีอย่างร้ายแรง</p> <p>ข้อ 1.2 ในการให้บริการ ผู้แพร่ภาพกระจายเสียงต้องดำเนินการตามสมควร เพื่อปกป้องผู้ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี</p>
<p>ข้อ 2 อันตรายและความผิด⁶³</p>	<p>ข้อ 2.2 รายการข้อเท็จจริงหรือการแสดงผลภาพเรื่องข้อเท็จจริงต้องไม่ทำให้ผู้ชมเข้าใจผิดอย่างมีสาระสำคัญ</p>
<p>ข้อ 5 ความเป็นธรรมและความถูกต้อง⁶⁴</p>	<p>ข้อ 5.1 ข่าวในรูปแบบใด ๆ จะต้องรายงานด้วยความถูกต้องเหมาะสมและนำเสนอด้วยความเป็นกลาง</p> <p>ข้อ 5.2 ข้อผิดพลาดที่สำคัญในข่าวโดยปกติควรได้รับการยอมรับและแก้ไขออกอากาศอย่างรวดเร็ว และควรมีกำหนดเวลาการแก้ไขที่เหมาะสม</p> <p>ข้อ 5.3 ห้ามนักการเมืองมาเป็นผู้อ่านข่าว ผู้สัมภาษณ์ หรือนักข่าวในรายการข่าวใด ๆ เสียเอง เว้นแต่จะมีเหตุผลในเชิงบรรณาธิการเป็นพิเศษ ในกรณีนี้ต้องแสดงความจงรักภักดีทางการเมืองของบุคคลนั้นให้ชัดเจนแก่ผู้ฟัง</p>
<p>ข้อ 7 ความยุติธรรม/การให้ความเป็นธรรม⁶⁵</p>	<p>ข้อ 7.2 โดยปกติผู้แพร่ภาพกระจายเสียงและผู้สร้างรายการควรมีความยุติธรรม/ให้ความเป็นธรรมในการติดต่อกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เว้นแต่จะมีเหตุผลสมควรที่จะทำอย่างอื่น</p> <p>ข้อ 7.3 เมื่อบุคคลได้รับเชิญให้มีส่วนร่วมในรายการ (ยกเว้นเมื่อเนื้อหาเป็นเรื่องเล็กน้อยหรือมีส่วนร่วมเล็กน้อย) โดยปกติบอกลักษณะและวัตถุประสงค์ของรายการ รายการเกี่ยวกับอะไร และได้รับคำอธิบายที่ชัดเจนว่าเหตุใดจึงถูกขอให้มีส่วนร่วม และเมื่อใด (หากทราบ) และมีแนวโน้มว่าจะออกอากาศครั้งแรกเมื่อใด มีลักษณะอย่างไร เช่น ถ่ายทอดสด บันทึกล่วงหน้า สัมภาษณ์ อภิปราย ตัดต่อ ไม่ตัดต่อ ฯลฯ ได้รับแจ้งเกี่ยวกับประเด็นของการซักถาม</p>

⁶¹ Ofcom, “The Ofcom Broadcasting Code (with the Cross-promotion Code and the On Demand Programme Service Rules),” retrieved 30 March 2022, from <https://www.ofcom.org.uk/tv-radio-and-on-demand/broadcast-codes/broadcast-code>

⁶² Ofcom, “Section one: Protecting the under-eighteens,” retrieved 30 March 2022, from <https://www.ofcom.org.uk/tv-radio-and-on-demand/broadcast-codes/broadcast-code/section-one-protecting-under-eighteens>

⁶³ Ofcom, “Section two: Harm and offence,” retrieved 30 March 2022, from <https://www.ofcom.org.uk/tv-radio-and-on-demand/broadcast-codes/broadcast-code/section-two-harm-offence>

⁶⁴ Ofcom, “Section five: Due impartiality and due accuracy,” retrieved 30 March 2022, from <https://www.ofcom.org.uk/tv-radio-and-on-demand/broadcast-codes/broadcast-code/section-five-due-impartiality-accuracy>

⁶⁵ Ofcom, “Section seven: Fairness,” retrieved 30 March 2022, from <https://www.ofcom.org.uk/tv-radio-and-on-demand/broadcast-codes/broadcast-code/section-seven-fairness>

	และหากเป็นไปได้ ให้ทราบถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมอื่น ๆ ที่เป็นไปได้ รับทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญใด ๆ ของรายการ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความ ยินยอมเดิมในการเข้าร่วมตามสมควร และซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ในสาระสำคัญ
ข้อ 9 การอ้างอิงเชิงพาณิชย์ ในทีวี ⁶⁶	ข้อ 9.1 ผู้แพร่ภาพกระจายเสียงต้องรักษาการควบคุมด้านบรรณาธิการที่เป็น อิสระเหนือรายการ ข้อ 9.1(a) ผู้แพร่ภาพกระจายเสียงต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าไม่มีผู้โฆษณาใด ใช้อิทธิพลด้านบรรณาธิการเหนือเนื้อหาของรายการ ข้อ 9.2 ผู้แพร่ภาพกระจายเสียงต้องแน่ใจว่าเนื้อหาด้านบรรณาธิการแตกต่าง จากการโฆษณา ข้อ 9.3 ห้ามโฆษณาแอบแฝง
ข้อ 10 การสื่อสารเชิงพาณิชย์ ทางวิทยุ ⁶⁷	ข้อ 10.2 สปอตโฆษณาต้องแยกออกจากการเขียนรายการอย่างชัดเจน ข้อ 10.3 ไม่อนุญาตให้มีการอ้างอิงทางการค้าหรือสื่อที่บ่งบอกถึงข้อตกลง ทางการค้าในกระดานข่าวหรือโต๊ะข่าว ข้อ 10.4 ไม่อนุญาตให้มีการอ้างอิงเชิงพาณิชย์หรือสื่อที่บ่งบอกถึงข้อตกลง ทางการค้าในบริการวิทยุที่มุ่งเป้าไปที่เด็กเป็นหลักหรือในรายการสำหรับเด็ก

5. ประมวลกฎหมายว่าด้วยการโฆษณาแบบไม่ออกอากาศ การตลาดทางตรง และการส่งเสริมการ
ขายแห่งสหราชอาณาจักร (CAP Code - The UK Code of Non-broadcast Advertising and Direct &
Promotional Marketing) โดยคณะกรรมการปฏิบัติการด้านโฆษณา (CAP)

ประมวลนี้รวบรวมหลักจรรยาบรรณเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของการโฆษณาแบบไม่ออกอากาศ การตลาด
ทางตรง และการส่งเสริมการขายรูปแบบต่าง ๆ ของสหราชอาณาจักร โดยมีคณะกรรมการปฏิบัติการด้าน
โฆษณา (CAP) ที่เป็นหน่วยงานกำกับดูแลตนเอง คอยสร้าง แก้วและบังคับใช้ประมวลหลักจรรยาบรรณนี้

โดยประมวลนี้ใช้กับ:

- โฆษณาในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร โบรชัวร์ แผ่นพับ หนังสือเวียน จดหมาย อีเมล การส่งข้อความ
(รวมถึง SMS และ MMS) การส่งแฟกซ์ แคตตาล็อก วรรณกรรม และสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ
- ไปสเตอร์และสื่อส่งเสริมการขายอื่น ๆ ในที่สาธารณะรวมถึงภาพเคลื่อนไหว

⁶⁶ Ofcom, "Section nine: Commercial references on TV," retrieved 30 March 2022, from
<https://www.ofcom.org.uk/tv-radio-and-on-demand/broadcast-codes/broadcast-code/section-nine-commercial-references-tv>

⁶⁷ Ofcom, "Section ten: Commercial communications on radio," retrieved 30 March 2022, from
<https://www.ofcom.org.uk/tv-radio-and-on-demand/broadcast-codes/broadcast-code/section-ten-commercial-communications-radio>

- โฆษณาภาพยนตร์ วิดีโอ ดีวีดี และบลูเรย์
- โฆษณาในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ได้ออกอากาศ รวมถึงโฆษณาแบนเนอร์โฆษณาไวรัล โฆษณาในเกม โฆษณาเชิงพาณิชย์ โฆษณาส่งโดยบลูทูธ
- โปรโมชั่นและโปรโมชั่นของรางวัลในสื่อไม่ออกอากาศ

<p>ข้อ 3 การทำให้เข้าใจผิด⁶⁸</p>	<p>ข้อ 3.1 การสื่อสารทางการตลาดต้องไม่ทำให้เข้าใจผิดอย่างมีนัยสำคัญ หรือมีแนวโน้มที่จะทำเช่นนั้น</p> <p>ข้อ 3.2 ไม่กล่าวเกินจริงอย่างเห็นได้ชัด</p> <p>ข้อ 3.3 การสื่อสารทางการตลาดต้องไม่หลอกลวงผู้บริโภคโดยการละเว้น เนื้อหาข้อมูล และต้องไม่หลอกลวงโดยการปกปิดข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญ หรือนำเสนอในลักษณะที่ไม่ชัดเจน ไม่เข้าใจ คลุมเครือหรือไม่เหมาะสม</p> <p>ข้อ 3.15 การสื่อสารการตลาดต้องไม่อ้างสิทธิ์โดยชัดแจ้งว่างานของผู้โฆษณาหรือการทำมาหากินตกอยู่ในอันตรายหากผู้บริโภคไม่ซื้อผลิตภัณฑ์ที่โฆษณา</p> <p>ข้อ 3.16 การสื่อสารการตลาดห้ามส่งเสริมการขายแบบพีระมิด แผนการส่งเสริมการขายของพีระมิดคือแผนงานที่ผู้บริโภครายหนึ่งจ่ายเงินเพื่อโอกาสในการรับเงินที่ได้มาจากการแนะนำของผู้อื่นเป็นหลัก</p> <p>ข้อ 3.21 หากราคาของผลิตภัณฑ์หนึ่งขึ้นอยู่กับอีกผลิตภัณฑ์หนึ่ง การสื่อสารการตลาดต้องทำให้ชัดเจน</p> <p>ข้อ 3.22 การกำหนดราคา เช่น "สูงสุด" และ "ตั้งแต่" ต้องไม่พูดเกินจริงถึงผลประโยชน์ที่ผู้บริโภคจะได้รับ</p> <p>ข้อ 3.41 การสื่อสารทางการตลาดต้องไม่ทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดว่าใครผลิตสินค้า</p> <p>ข้อ 3.42 การสื่อสารทางการตลาดต้องไม่ทำลายชื่อเสียงหรือทำให้ผลิตภัณฑ์อื่นเสื่อมเสีย รวมถึงเครื่องหมายการค้า ชื่อทางการค้า หรือเครื่องหมายแตกต่างกัน ๆ</p> <p>ข้อ 3.43 การสื่อสารทางการตลาดต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจากชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้าของคุณคู่แข่ง ชื่อทางการค้าหรือเครื่องหมายแตกต่างกัน ๆ หรือของแหล่งกำเนิดสินค้าที่แข่งขันกัน</p>
---	--

⁶⁸ The CAP Code: The UK Code of Non-broadcast Advertising and Direct & Promotional Marketing, “Misleading advertising,” accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/47eb51e7-028d-4509-ab3c0f4822c9a3c4/48184608-fc9f-4290-9c84673f55f65794/The-Cap-code.pdf>, pp.17-24.

<p>ข้อ 5 เด็ก⁶⁹</p>	<p>5.1 การสื่อสารการตลาดที่มีเป้าหมายโดยตรงหรือนำเสนอเด็กจะต้องไม่มีสิ่งใดที่มีแนวโน้มว่าจะส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ หรือเป็นอันตรายทางศีลธรรม ดังนี้</p> <p>5.1.1 ห้ามให้เด็กเข้าไปในสถานที่แปลก ๆ หรือพูดคุยกับคนแปลกหน้า</p> <p>5.1.2 ห้ามใช้นักแสดงเด็กในสถานการณ์อันตรายหรือพฤติกรรมอันตราย เว้นแต่เพื่อส่งเสริมความปลอดภัย ห้ามใช้นักแสดงเด็กที่ไม่มีผู้ดูแลในฉากถนน เว้นแต่พวกเขาจะโตพอที่จะรับผิดชอบความปลอดภัยของตนเอง</p> <p>5.1.3 ห้ามใช้นักแสดงเด็กโดยใช้หรืออยู่ใกล้อันตราย สารหรืออุปกรณ์ที่ไม่มีผู้ใหญ่ดูแลโดยตรง</p> <p>5.1.4 ไม่ควรส่งเสริมให้เด็กลอกเลียนแบบการปฏิบัติที่อาจไม่ปลอดภัยสำหรับเด็ก</p>
<p>ข้อ 6 ความเป็นส่วนตัว⁷⁰</p>	<p>6.1 นักการตลาดต้องไม่แสดงภาพหรืออ้างถึงบุคคลอื่นในทางที่ไม่พึงประสงค์หรือเป็นที่น่ารังเกียจ เว้นแต่บุคคลนั้นจะอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร อย่างไรก็ตาม บุคคลที่มีโปรไฟล์สาธารณะ เมื่อมีการอ้างอิงที่ถูกต้อง สะท้อนเนื้อหาในหนังสือ บทความ หรือภาพยนตร์อาจเป็นที่ยอมรับได้แม้ปราศจากความยินยอม</p>
<p>ข้อ 10 การใช้ข้อมูลเพื่อการตลาด⁷¹</p>	<p>10.7 การสื่อสารการตลาดที่ส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรืออีเมลต้องมีชื่อเต็มของนักการตลาด และที่อยู่ที่ต้องการ</p>
<p>ข้อ 20 การจ้างงาน การบ้าน แผนงานและโอกาสทางธุรกิจ⁷²</p>	<p>20.1 การสื่อสารทางการตลาดต้องแยกความแตกต่างระหว่างข้อเสนอการจ้างงานและโอกาสทางธุรกิจก่อนตีพิมพ์</p> <p>20.2 การสื่อสารการตลาดการจ้างงานต้องเกี่ยวข้องกับตำแหน่งงานว่างที่แท้จริงและต้องไม่บิดเบือนสภาพความเป็นอยู่ของการทำงาน รายได้ที่ยก</p>

⁶⁹ The CAP Code: The UK Code of Non-broadcast Advertising and Direct & Promotional Marketing, “Children,” accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/47eb51e7-028d-4509-ab3c0f4822c9a3c4/48184608-fc9f-4290-9c84673f55f65794/The-Cap-code.pdf>, pp.29-31.

⁷⁰ The CAP Code: The UK Code of Non-broadcast Advertising and Direct & Promotional Marketing, “Privacy,” accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/47eb51e7-028d-4509-ab3c0f4822c9a3c4/48184608-fc9f-4290-9c84673f55f65794/The-Cap-code.pdf>, pp.33.

⁷¹ The CAP Code: The UK Code of Non-broadcast Advertising and Direct & Promotional Marketing, “USE OF DATA FOR MARKETING,” accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/47eb51e7-028d-4509-ab3c0f4822c9a3c4/48184608-fc9f-4290-9c84673f55f65794/The-Cap-code.pdf>, pp.49-52.

⁷² The CAP Code: The UK Code of Non-broadcast Advertising and Direct & Promotional Marketing, “Employment, homework schemes and business opportunities,” accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/47eb51e7-028d-4509-ab3c0f4822c9a3c4/48184608-fc9f-4290-9c84673f55f65794/The-Cap-code.pdf>, pp.94-95.

	มาต้องมีความถูกต้อง ว่ามีรายได้จากเงินเดือนพื้นฐานและค่าคอมมิชชั่น จากค่าคอมมิชชั่นเท่านั้นหรืออย่างอื่นต้องทำให้ชัดเจน
--	---

6. ประมวลการโฆษณาออกอากาศแห่งสหราชอาณาจักร (The BCAP Code หรือ The UK Code of Broadcast Advertising) โดยคณะกรรมการปฏิบัติการโฆษณาออกอากาศ (BCAP)

หลักการที่ครอบคลุมประมวลการโฆษณาออกอากาศแห่งสหราชอาณาจักรนี้คือ การโฆษณาไม่ควรทำให้เข้าใจผิดหรือก่อให้เกิดความผิดหรืออันตรายร้ายแรงในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเด็กหรือผู้ที่เปราะบาง ผู้แพร่ภาพกระจายเสียงมีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบให้แน่ใจว่าโฆษณาสอดคล้องกับหลักจรรยาบรรณภายในประมวลการโฆษณาออกอากาศแห่งสหราชอาณาจักร⁷³

<p>ข้อ 3 โฆษณาชวนเชื่อ/โฆษณาที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด⁷⁴</p>	<p>ข้อ 3.1 การโฆษณาต้องไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดอย่างมีนัยสำคัญหรือมีแนวโน้มที่จะทำเช่นนั้น</p> <p>ข้อ 3.2 โฆษณาต้องไม่หลอกลวงผู้บริโภคโดยละเว้นข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญหรือนำเสนอไม่ชัดเจน ไม่เข้าใจ คลุมเครือหรือไม่เหมาะสม</p> <p>ข้อ 3.15 การโฆษณาต้องไม่ทำให้เข้าใจผิดเกี่ยวกับความเสี่ยงต่อความปลอดภัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค หรือของครอบครัว หากพวกเขาไม่ซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการ</p> <p>ข้อ 3.17 โฆษณาต้องไม่อ้างสิทธิ์โดยชัดแจ้งว่างานหรืออาชีพของผู้โฆษณาจะมีผลกระทบหรือตกอยู่ในอันตรายหากผู้บริโภคไม่ซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการที่โฆษณา</p> <p>ข้อ 3.18 ข้อความแสดงราคาต้องไม่ทำให้เข้าใจผิด โดยการละเลยหรือการบิดเบือน</p> <p>ข้อ 3.20 หากไม่สามารถคำนวณภาษี ค่าอากร ค่าธรรมเนียม หรือค่าบริการล่วงหน้าได้ เพราะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของผู้บริโภค โฆษณาต้องระบุให้ชัดเจนว่าไม่รวมอยู่ในราคาที่โฆษณาและระบุว่าจะเป็นอย่างใดเมื่อคำนวณแล้ว</p> <p>ข้อ 3.21 โฆษณาที่เสนอราคาผ่อนชำระต้องระบุราคารวมของสินค้าหรือบริการและข้อมูลในการผ่อนชำระอย่างชัดแจ้ง เช่น ค่าใช้จ่ายของแต่ละงวด</p>
---	--

⁷³ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, “Principle,” CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.8.

⁷⁴ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, “Misleading advertising,” CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.15-22.

	<p>ข้อ 3.33 โฆษณาที่มีการเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่สามารถระบุตัวตนได้ จะต้องไม่หลอกลวง หรือมีแนวโน้มที่จะทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการที่แข่งขันกัน</p> <p>ข้อ 3.34 โฆษณาที่มีการเปรียบเทียบกับคู่แข่งต้องเปรียบเทียบสินค้าหรือบริการที่ตรงกับความต้องการหรือมีวัตถุประสงค์เดียวกัน</p> <p>ข้อ 3.41 โฆษณาต้องไม่หลอกลวงผู้บริโภคว่าใครเป็นผู้ผลิตผลิตภัณฑ์</p> <p>ข้อ 3.49 โฆษณาต้องไม่ใช่คำว่า “รับประกัน Guarantee” ในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความสับสนเกี่ยวกับสิทธิของผู้บริโภค</p>
ข้อ 4 อันตรายและความผิด ⁷⁵	<p>ข้อ 4.1 โฆษณาต้องไม่มีสิ่งใดที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือขัดต่อศีลธรรมแก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี</p> <p>ข้อ 4.2 การโฆษณาต้องไม่ก่อให้เกิดความผิดร้ายแรงหรือแพร่หลายต่อมาตรฐานทางศีลธรรม สังคม หรือวัฒนธรรมที่ยอมรับกันโดยทั่วไป</p> <p>ข้อ 4.9 การโฆษณาต้องไม่ยอมรับหรือสนับสนุนความรุนแรง อาชญากรรม ความวุ่นวาย หรือพฤติกรรมต่อต้านสังคม</p> <p>ข้อ 4.10 การโฆษณาต้องไม่ทำให้ผู้ชมเกิดความรำคาญโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร โฆษณาต้องไม่ใช่ประโยชน์จากความกลัวหรือความเชื่อโชคลางของผู้ฟัง</p>
ข้อ 5 เด็ก ⁷⁶	<p>ข้อ 5.1 โฆษณาที่เหมาะสมกับเด็กโตแต่อาจไม่เหมาะสมกับเด็กเล็ก จึงต้องได้รับการกำหนดเวลาโดยละเอียด</p> <p>ข้อ 5.2 โฆษณาต้องไม่สนับสนุน หรือแสดงลักษณะพฤติกรรมที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กที่จะเลียนแบบ โฆษณาต้องไม่สนับสนุน หรือแสดงลักษณะของเด็กที่เล่นคนเดียวหรือการไปกับคนแปลกหน้า</p>
ข้อ 6 ความเป็นส่วนตัว ⁷⁷	<p>ข้อ 6.1 สำหรับโทรทัศน์เท่านั้น จะต้องไม่นำเสนอภาพล้อเลียนหรืออ้างถึงในโฆษณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากบุคคลที่มีชีวิตอยู่ แต่มีข้อยกเว้นสำหรับการปรากฏตัวโดยบังเอิญ เช่น ภาพฝูงชน และโฆษณาที่อ้างถึงบุคคลที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ รายการ ภาพยนตร์ และอื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน ให้</p>

⁷⁵ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, “Harm and offence,” CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.24-25.

⁷⁶ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, “Children,” CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.27-28.

⁷⁷ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, “Privacy,” CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.31.

	อ้างอิงหรือพรรณนาถึงบุคคลนั้นโดยไม่ล้วงละเมิดหรือหมิ่นประมาท ข้อ 6.2 สำหรับวิทยุเท่านั้น ผู้จัดวิทยุต้องแน่ใจว่าบุคคลในโฆษณาจะต้องไม่ ถูกนำเสนอในลักษณะที่น่ารังเกียจ ไม่พึงประสงค์ หรือหมิ่นประมาท
ข้อ 10 หมวดหมู่โฆษณา ต้องห้าม ⁷⁸	ข้อ 10.1 โฆษณาสำหรับผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีลักษณะเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกับสิ่งเหล่านี้ไม่เป็นที่ยอมรับ ได้แก่: ข้อ 10.1.1 อุปกรณ์ทดสอบลมหายใจและผลิตภัณฑ์ที่มีจุดประสงค์เพื่อ ปกปิดค่าปริมาณแอลกอฮอล์ในร่างกาย ข้อ 10.1.3 ผลิตภัณฑ์ยาสูบทั้งหมด ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ไม่ใช่ยาสูบที่ใช้ ชื่อ ตราสัญลักษณ์ หรือคุณลักษณะอื่น ๆ ของผลิตภัณฑ์ยาสูบ ข้อ 10.1.4 ปืน (รวมถึงปืนจำลอง) กระบองปืน อาวุธโจมตี และอาวุธ ร้ายแรง รวมไปถึงสิ่งของที่ทำหรือดัดแปลงที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บได้ ข้อ 10.1.5 การค้าประเวณีและการนวดทางเพศ
ข้อ 12 การควบคุมน้ำหนักและ การลดน้ำหนัก ⁷⁹	ข้อ 12.7 คำมั่นสัญญาหรือการทำนายผลการลดน้ำหนักของผลิตภัณฑ์ลด น้ำหนักบางประเภทไม่อาจยอมรับได้ ข้อ 12.8 การอ้างถึงสุขภาพในโฆษณาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ เกี่ยวกับปริมาณการลดน้ำหนักไม่สามารถทำได้ ข้อ 12.12 โฆษณาผลิตภัณฑ์ควบคุมน้ำหนักหรือลดน้ำหนักต้องไม่แนะนำ หรือบอกเป็นนัยว่าการมีน้ำหนักน้อยเป็นที่ยอมรับหรือพึงปรารถนา และ ต้องไม่อ้างถึงผู้ที่เป็หรือดูเหมือนจะมีน้ำหนักน้อย น้ำหนักน้อยตามข้อนี้ หมายถึง ดัชนีมวลกายต่ำกว่า 20
ข้อ 13 อาหาร อาหารเสริม และการโฆษณาที่เกี่ยวข้องกับ สุขภาพและโภชนาการ ⁸⁰	ข้อ 13.7 โฆษณาต้องไม่ระบุหรือบอกเป็นนัยว่าตามธรรมชาติไม่สามารถ รับประทานอาหารที่สมดุลและหลากหลายได้ และต้องไม่แนะนำให้เปลี่ยน อาหารเพื่อสุขภาพเป็นอาหารเสริม ข้อ 13.12 สำหรับโทรทัศน์เท่านั้น แม้ว่าเด็ก ๆ มีสิทธิ์เลือกอาหารที่กินหรือ ดื่ม แต่โฆษณาต้องมีความรับผิดชอบที่เหมาะสมและต้องไม่แนะนำหรือ

⁷⁸ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, "Prohibited categories," CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.43-45.

⁷⁹ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, "Weight control and slimming," CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.55-58.

⁸⁰ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, "Food, food supplements and associated health or nutrition claims," CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.60-66.

	ขอให้เด็กซื้อหรือขอให้ผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่คนอื่น ๆ สอบถามหรือซื้อให้
ข้อ 14 บริการทางการเงินและการลงทุน ⁸¹	ข้อ 14.1 ผู้แพร่ภาพกระจายเสียงทางวิทยุต้องอธิบายให้ชัดเจนถึงสินเชื่อของผู้บริโภค การลงทุน ผลิตภัณฑ์ทางการเงินและบริการต่าง ๆ ที่ซับซ้อน ข้อ 14.7 การอ้างอิงถึงดอกเบี้ยสำหรับเงินฝากออมทรัพย์เป็นที่ยอมรับได้ต่อเมื่อผ่านเงื่อนไข ดังนี้: ข้อ 14.7.1 จะต้องถูกต้องตามความเป็นจริง ณ เวลาที่ออกอากาศและต้องแก้ไขทันทีหากอัตราเปลี่ยนแปลง
ข้อ 15 ศรัทธา ศาสนา และความเชื่อต่าง ๆ ⁸²	ข้อ 15.8 โฆษณาต้องไม่ชักชวนให้ผู้ชมเปลี่ยนความเชื่อหรือพฤติกรรม ข้อ 15.9 การโฆษณาต้องไม่อ้างถึงผลของความเชื่อหรือการขาดศรัทธา ต้องไม่นำเสนอความเชื่อของผู้โฆษณาว่าเป็นความเชื่อ "หนึ่งเดียว" หรือ "เป็นจริง" ข้อ 15.10 การโฆษณาต้องไม่ทำลายความเชื่อของผู้อื่น ข้อ 15.11 การโฆษณาทางความเชื่อต้องไม่ทำเพื่อขอเงิน ยกเว้นเพื่อวัตถุประสงค์ด้านการกุศล ถ้ามีวัตถุประสงค์เพื่อการกุศลต้องทำให้ชัดเจน ข้อ 15.12 การโฆษณาต้องไม่ใช่ประโยชน์จากความหวังหรือความกลัวของผู้อ่อนแอ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้สูญเสีย และผู้ที่พิจารณาว่าเปราะบางเป็นพิเศษ ข้อ 15.13 โฆษณาต้องไม่อ้างว่าการรักษาตามศรัทธา ปาฏิหาริย์ หรือตามความเชื่อสามารถรักษา หรือบรรเทาปัญหาสุขภาพกายหรือสุขภาพจิตได้ อย่างไรก็ตาม อาจทำได้อย่างจำกัดและตามสัดส่วนที่บริการดังกล่าวสามารถเกิดประโยชน์ทางอารมณ์หรือทางจิตวิญญาณ ข้อ 15.15 โฆษณาต้องไม่มีเด็กเป็นผู้นำเสนอ เว้นแต่โฆษณาสำหรับกิจกรรม เช่น คริสต์มาสหรือ Diwali งานเฉลิมฉลองที่เด็ก ๆ มักจะมีส่วนร่วมโดยเฉพาะ
ข้อ 17 การพนัน ⁸³	ข้อ 17.3 โฆษณาต้องไม่: ข้อ 17.3.1 บรรยายหรือสนับสนุนพฤติกรรมการพนันที่ขาดความ

⁸¹ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, "Financial products, services and investments," CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.69-73.

⁸² The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, "Faith, religion and equivalent systems of belief," CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.75-78.

⁸³ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, "Gambling," CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.85-86.

	<p>รับผิดชอบหรืออาจนำไปสู่อันตรายทางการเงิน สังคม หรืออารมณ์</p> <p>ข้อ 17.3.2 แนะนำว่าการพนันสามารถช่วยให้พ้นจากปัญหาได้ เช่น ความเหงา ความซึมเศร้า</p> <p>ข้อ 17.3.3 แนะนำว่าการพนันสามารถแก้ปัญหาทางการเงินได้อีกทางหนึ่ง เช่น การจ้างงานหรือบรรลุความมั่นคงทางการเงิน</p> <p>ข้อ 17.3.4 บรรยายว่าการพนันว่าเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้หรือมีความสำคัญในชีวิต มากกว่าครอบครัว เพื่อน หรือภาระผูกพันทางอาชีพหรือการศึกษา</p> <p>ข้อ 17.3.7 เชื่อมโยงการพนันกับการยั่วยวน ความสำเร็จทางเพศ หรือการดึงดูดทางเพศที่เพิ่มขึ้น</p>
ข้อ 18 ลอตเตอรี่ ⁸⁴	<p>ข้อ 18.2 โฆษณาต้องไม่:</p> <p>ข้อ 18.2.1 บรรยายหรือสนับสนุนพฤติกรรมกรรมการพนันที่ขาดความรับผิดชอบต่อหรืออาจนำไปสู่อันตรายทางการเงิน สังคม หรืออารมณ์</p> <p>ข้อ 18.2.2 แนะนำว่าการเข้าร่วมซื้อลอตเตอรี่สามารถช่วยให้พ้นจากปัญหาได้ เช่น ความเหงา ความซึมเศร้า</p> <p>ข้อ 18.2.3 แนะนำว่าการเข้าร่วมลอตเตอรี่สามารถแก้ปัญหาทางการเงินได้ เป็นทางเลือกหนึ่งแทนการจ้างงานหรือวิธีการบรรลุความมั่นคงทางการเงิน อย่างไรก็ตาม ผู้โฆษณาอาจอ้างถึงประโยชน์อื่น ๆ ของการได้รับรางวัลได้</p> <p>ข้อ 18.2.4 บรรยายว่าการซื้อลอตเตอรี่ขาดไม่ได้หรือมีความสำคัญในชีวิตเหนือครอบครัว เพื่อนฝูง อาชีพ การศึกษาและภาระผูกพัน</p>
ข้อ 19 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ⁸⁵	<p>ข้อ 19.2 โฆษณาต้องไม่แสดง บอกเป็นนัย หรือสนับสนุนให้ขาดความรับผิดชอบต่อการดื่ม ทั้งปริมาณที่ดื่มและวิธีการดื่ม</p> <p>ข้อ 19.3 การโฆษณาต้องไม่กล่าวเป็นนัยว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถส่งผลต่อความนิยมหรือความมั่นใจของบุคคล หรือหมายความถึงว่าแอลกอฮอล์สามารถเพิ่มคุณสมบัติส่วนตัวได้</p> <p>ข้อ 19.4 การโฆษณาต้องไม่กล่าวเป็นนัยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นองค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จทางสังคมหรือการยอมรับหรือการถูกปฏิเสธนั้นเป็นสัญญาณของความอ่อนแอ</p>
ข้อ 27 บริการจัดหาคู่และการ	ข้อ 27.2 การโฆษณาทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการจับคู่จำเป็นต้องมีการพิสูจน์

⁸⁴ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, "Lotteries," CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.88-89.

⁸⁵ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, "Alcohol," CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.91-93.

ออกเดด ⁸⁶	<p>ข้อ 27.3 โฆษณาต้องไม่จมอยู่กับความเหงาหรือแนะนำผู้คนมากเกินไปว่าหากไม่มีคู่ครองก็ไม่เพียงพต่อชีวิต</p> <p>ข้อ 27.4 ผู้โฆษณาต้องให้ความกระจ่างแก่ลูกค้า ให้คำแนะนำและข้อควรระวังในการพบปะผู้คนผ่านการแนะนำหรือเอเจนซี่หาคู่</p> <p>ข้อ 27.5 โฆษณาสำหรับการแนะนำหรือตัวแทนหาคู่ต้องไม่มีความเฉพาะเจาะจงเชิงชวนผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี</p>
ข้อ 30 สื่อลามกอนาจาร ⁸⁷	<p>ข้อ 30.1 โฆษณาสำหรับสินค้าที่มาภายในลักษณะของภาพลามกอนาจารที่เป็นที่ยอมรับอาจออกอากาศได้ก็ต่อเมื่อเป็นสื่อกลาง</p> <p>ข้อ 30.2 ไม่อนุญาตให้โฆษณาทางวิทยุสำหรับเนื้อหาที่มีการจัดเรท R18</p> <p>ข้อ 30.3 สำหรับโทรทัศน์เท่านั้น โฆษณาสำหรับสินค้าที่อนุญาตให้มีภาพลามกอนาจารได้ภายใต้การจำกัดการเข้าถึงบนช่องทางบันเทิงสำหรับผู้ใหญ่เท่านั้น</p>
ข้อ 33 บุหรี่ไฟฟ้า ⁸⁸	<p>ข้อ 33.1 โฆษณابุหรี่ไฟฟ้าต้องรับผิดชอบต่อสังคม</p> <p>ข้อ 33.2 โฆษณาต้องไม่มีสิ่งใดที่ส่งเสริมการออกแบบ ภาพ หรือรูปแบบโลโก้ที่อาจมีความเกี่ยวข้องในจิตใจของผู้ชม</p> <p>ข้อ 33.3 โฆษณาต้องไม่มีสิ่งใดที่ส่งเสริมการใช้ยาสูบ ผลิตภัณฑ์หรือแสดงการใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบในแง่บวก</p> <p>ข้อ 33.4 โฆษณาต้องชัดเจนว่าผลิตภัณฑ์นั้นเป็นบุหรี่ยี่ห้ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ยาสูบ</p>

3.3 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ความทั่วไป

เสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพของข้อมูลข่าวสารได้รับการคุ้มครองอย่างครอบคลุมโดยอิทธิพลของรัฐธรรมนูญเยอรมัน กฎบัตรแห่งสิทธิขั้นพื้นฐานของสหภาพยุโรป และอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยโครงสร้างของระบบสื่อของเยอรมันถูกกำหนดโดยรัฐบาลกลาง ส่วนสิทธิเสรีภาพในการพูด

⁸⁶ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, “Introduction and dating services,” CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.110.

⁸⁷ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, “Pornography,” CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.116.

⁸⁸ The BCAP Code: The UK Code of Broadcast Advertising, “Electronic cigarettes,” CAP Broadcast, accessed 29 March 2022, from <https://www.asa.org.uk/static/846f25eb-f474-47c1-ab3ff571e3db5910/BCAP-Code-full.pdf>, pp.121-122.

เสรีภาพของสื่อมวลชนอิสระ และสิทธิของรายการออกอากาศถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 5 แห่งรัฐธรรมนูญพื้นฐานของเยอรมันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492

แม้โครงสร้างระบบสื่อจะถูกกำหนดโดยรัฐบาลกลาง อย่างไรก็ตาม แต่ละรัฐในเยอรมนีมีอำนาจในการควบคุมสื่อในระดับท้องถิ่น โดยไม่ได้ยึดโยงอยู่แค่ในระดับสหพันธรัฐ การกระจายอำนาจนี้เป็นการรับประกันว่าสื่อทำงานอย่างอิสระ ทำให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองและปกป้องการถูกควบคุมของสื่อ⁸⁹ สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ (Print Media) รัฐต่าง ๆ ก็ได้ออกกฎหมายหรือข้อบังคับสำหรับสื่อมวลชนในหัวข้อที่เกี่ยวข้อง และในทำนองเดียวกัน สื่อการกระจายภาพและเสียงทางโทรทัศน์และวิทยุ (TV and Radio Broadcast Media) ก็ถูกควบคุมโดยการออกกฎหมายและข้อบังคับภายในรัฐต่าง ๆ ด้วย

การบริการกระจายเสียงสาธารณะอยู่ภายใต้การดูแลของสภาการแพร่ภาพกระจายเสียง (Broadcasting Councils) โดยมีหน่วยงานกำกับดูแลของรัฐ 14 แห่ง (State Regulatory Authorities) มีอำนาจในการกำกับดูแลอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่การออกใบอนุญาตที่จำเป็นเกี่ยวกับการจัดสรรความถี่หรือความจุของสายเคเบิล การร้องเรียนหรือค่าปรับ ไปจนถึงการเพิกถอนใบอนุญาต และกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎหมายที่บังคับใช้ต่าง ๆ⁹⁰ นอกจากนี้ แนวคำสั่งของสหภาพยุโรป (EU directives) และคำพิพากษาของศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรป (CJEU), ศาลฎีกาแห่งสหพันธรัฐเยอรมัน (BGH), ศาลรัฐธรรมนูญ (BVerfG) และศาลสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรปมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสื่อและความบันเทิงในเยอรมันมาโดยตลอด⁹¹

มาตรการด้านกฎระเบียบส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับสื่อ มุ่งเน้นไปที่โทรทัศน์ เนื่องจากการรับรู้ว่ามีอิทธิพลอย่างมากในการสร้างความคิดเห็นของประชาชน ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐและกฎหมายพื้นฐานออกมาเพื่อรับประกันว่าสื่อบริการสาธารณะไม่ได้ถูกควบคุมโดยรัฐ และมีนโยบายต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความหลากหลายของสื่อและจำกัดความเข้มข้นของสื่อ⁹²

องค์กรที่เกี่ยวข้อง

1. สภาการแพร่ภาพกระจายเสียง (Broadcasting Councils)

สภาการแพร่ภาพกระจายเสียง (Broadcasting Councils) เป็นหน่วยงานกำกับดูแลสูงสุดที่รับผิดชอบการควบคุมรายการในสถานีโทรทัศน์สาธารณะของเยอรมัน ตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติ DW ซึ่งสภาการแพร่ภาพกระจายเสียงจะเป็นตัวแทนของผลประโยชน์ของประชาชนทั่วไปและกำกับดูแลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ DW ด้วยแนวทางทั่วไปของรายการ⁹³ สภาจะคอยติดตามการปฏิบัติตามคำสั่งแพร่

⁸⁹ Mark Peters, “The Media and Entertainment Law Review: Germany” The Law Reviews, (8 December 2021), accessed 31 March 2022, from <https://thelawreviews.co.uk/title/the-media-and-entertainment-law-review/germany>.

⁹⁰ เพิ่งอ้าง

⁹¹ Mark Peters, “The Media and Entertainment Law Review: Germany” The Law Reviews, (8 December 2021), accessed 31 March 2022, from <https://thelawreviews.co.uk/title/the-media-and-entertainment-law-review/germany>.

⁹² Hermann-Dieter Schroeder, Kevin Dankert, “Germany,” Centre for Media Pluralism and Media Freedom, (December 2016), accessed 31 March 2022, from <https://cmpf.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2016-results/germany/>.

⁹³ “Broadcasting Council – Rundfunkrat,” retrieved 31 March 2022, from <https://second.wiki/wiki/rundfunkrat>.

ภาพตามกฎหมาย นอกจากนี้ สภาก็จะมีการเปิดกว้างในการเข้าถึงรายการของผู้แพร่ภาพกระจายเสียงสาธารณะสำหรับกลุ่มที่เกี่ยวข้องทางสังคมต่าง ๆ ตามแนวคิดการประกันความหลากหลายทางสังคมที่สภานิติบัญญัติกำหนด อย่างไรก็ตาม สภาก็แพร่ภาพกระจายเสียงไม่ได้เป็นผู้กำหนดการวางแผนรายการ แต่สภาก็แพร่ภาพกระจายเสียงจะเพียงแนะนำเกี่ยวกับการเขียนรายการเท่านั้น⁹⁴ โดยในแต่ละรัฐจะมีหน่วยงานกำกับดูแลของรัฐ 14 แห่ง (State Regulatory Authorities) คอยกำกับดูแลให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติของสภา

2. สมาคมสื่อมวลชนเยอรมัน (German Press Council)

เป็นองค์กรกำกับดูแลตนเองโดยอิสระและด้วยความสมัครใจของสื่อเยอรมัน มีลักษณะเป็นการรวมกลุ่มกันของวิชาชีพสื่อมวลชนและไม่ได้รวมกลุ่มเพื่อแสวงหาผลกำไร ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2499 มีภารกิจในการจัดการกับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมของสื่อมวลชน ติดตามการปฏิบัติตามข้อบังคับทางจริยธรรมสำหรับงานประจำวันของนักข่าวที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายของเยอรมัน สมาคมก่อตั้งขึ้นโดยได้รับแรงบันดาลใจจากสมาคมสื่อมวลชนแห่งอังกฤษ (British Press Council) โดยมีหน้าที่หลักในการรักษาชื่อเสียงของสื่อมวลชนเยอรมัน ในขณะเดียวกันก็ปกป้องเสรีภาพของสื่อมวลชน นอกจากนี้ ทางสมาคมยังสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งข่าวโดยปราศจากอุปสรรคของนักข่าว และรับรองการกำกับดูแลตนเองโดยคำนึงถึงการปกป้องข้อมูลด้านบรรณาธิการและการรายงานตลาดการเงินด้วย⁹⁵

สมาคมสื่อมวลชนเยอรมัน (German Press Council) จัดทะเบียนเป็นสมาคมภายใต้กฎหมายของเยอรมนี สมาคมนี้ประกอบด้วยสำนักพิมพ์สองแห่งและองค์กรนักข่าวสองแห่ง ได้แก่ สหพันธ์สำนักพิมพ์หนังสือพิมพ์เยอรมัน (BDZV) สหพันธ์นักข่าวเยอรมัน (DJV) สหภาพนักข่าวเยอรมันภายในสหภาพบริการการค้าของเยอรมัน และสมาคมผู้จัดพิมพ์นิตยสารเยอรมัน (VDZ)⁹⁶

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง⁹⁷

กฎหมายที่ออกโดยสภานิติบัญญัติ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติการแพร่ภาพกระจายเสียงและวิทยุคมนาคม (Broadcasting and Radio Transmission Statutes)
 - a. ข้อตกลงการแพร่ภาพกระจายเสียงระหว่างรัฐ (Interstate Broadcasting Agreement)
 - b. พระราชบัญญัติการแพร่ภาพกระจายเสียงสำหรับดินแดนนอร์ธ-เวสต์ฟาเลีย (Broadcasting Act for the Land of North Rhine-Westphalia)
 - c. พระราชบัญญัติความเข้ากันได้ทางแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic Compatibility Act)

⁹⁴ เฟ็งอ้าง

⁹⁵ Presserat, "German Press Council," retrieved 31 March 2022, from <https://www.presserat.de/en.html>.

⁹⁶ เฟ็งอ้าง.

⁹⁷ German Law Achieve, "Media, Post, Information and Data Statutes," retrieved 31 March 2022, from https://germanlawarchive.iuscomp.org/?page_id=653.

- d. พระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับเงินสมทบตามพระราชบัญญัติความเข้ากันได้ทางแม่เหล็กไฟฟ้า (Ordinance Concerning Contributions in accordance with the Electromagnetic Compatibility Act)
 - e. พระราชบัญญัติวิทยุสมัครเล่น (Amateur Radio Act)
2. กฎหมายและกฎเกณฑ์การบริการการสื่อสารและสารสนเทศ (Communication and Information Service Statutes)
- f. พระราชบัญญัติลายเซ็นดิจิทัล (Digital Signature Act (SiG))
 - g. พระราชบัญญัติโทรคมนาคม (Telecommunications Act (TKG))
 - h. พระราชบัญญัติเทเลมีเดีย (Telemedia Act (TMG))
 - i. พระราชบัญญัติบริการโทรคมนาคม (Teleservices Act (TDG))
 - j. พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลของบริการโทรคมนาคม (Teleservices Teleservices Data Protection Act (TDDSG))
 - k. กฎหมายการเข้าถึงเครือข่าย (Network Access Ordinance (NZV))
 - l. พระราชบัญญัติบังคับใช้เครือข่าย (Network Enforcement Act (NetzDG))
 - m. ระเบียบว่าด้วยอัตราโทรคมนาคม (Telecommunications Rates Regulation Ordinance (TEntgV))
 - n. กฎหมายว่าด้วยค่าธรรมเนียมใบอนุญาตโทรคมนาคม (Ordinance concerning Telecommunications Licence Fees (TKLGebV))
 - o. กฎหมายคุ้มครองลูกค้าโทรคมนาคม (Telecommunications Customer Protection Ordinance (TKV))
 - p. กฎหมายการบริการสากลด้านโทรคมนาคม (Telecommunications Universal Service Ordinance (TUDLV))
3. การปกป้องข้อมูล (Data Protection)
- q. พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลแห่งสหพันธรัฐ (Federal Data Protection Act (BDSG))
 - r. พระราชบัญญัติเอกสาร Stasi (Stasi Documents Act (StUG))
 - s. กฎหมายคุ้มครองข้อมูลโทรคมนาคม (Telecommunications Data Protection Ordinance (TDSV))
4. กฎระเบียบของสื่อมวลชน (Regulation of the Press)
- t. กฎหมายสื่อสำหรับเมืองอิสระฮันเซียติกแห่งฮัมบูร์ก (Press Law for the Free and Hanseatic City of Hamburg (HmbPG))

ข้อบังคับเพื่อความเป็นธรรมทางวารสารศาสตร์ (German Press Code - Rules for Fair Journalism) โดยสมาคมสื่อมวลชนเยอรมัน (German Press Council)

ข้อบังคับนี้มีลักษณะเป็นข้อบังคับทางจริยธรรม (Code of Ethics) ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2516 และได้รับการปรับปรุงตั้งแต่นั้นมาเป็นประจำ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าจรรยาบรรณวิชาชีพในการสื่อสารมวลชนจะคงอยู่ อาทิ การเคารพในความจริงและรักษาคำสัตย์ความเป็นมนุษย์ การทำงานและวิจัยอย่างละเอียดและเป็นธรรม การเคารพสิทธิความเป็นส่วนตัว ชีวิตส่วนตัว และไม่ล่วงล้ำ การหลีกเลี่ยงการแสดงความรุนแรงและความทารุณทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม และหากผู้ใดได้รับผลกระทบ ไม่ว่าจะเป็ ผลกระทบต่อส่วนตัวหรือไม่ก็ตาม สามารถร้องเรียนไปที่สมาคมสื่อมวลชนเยอรมันได้ ไม่ว่าจะเป็ บุคคล สมาคม หรือพรรคการเมือง ทางสมาคมรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับงานวารสารศาสตร์ทุกประเภทที่ตีพิมพ์ใน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือทางอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตาม สมาคมไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับวิทยุ โทรทัศน์ หรือ การโฆษณา⁹⁸

นอกจากนี้ทางสมาคมสื่อมวลชนเยอรมันยังได้ออกบทลงโทษไว้ด้วย ซึ่งสมาคมอาจกำหนดบทลงโทษ ดังต่อไปนี้ เช่น ประณามสาธารณะ การประณามที่ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ (เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ผู้เสียหาย) การแจ้งการดำเนิน และการประกาศคำแนะนำ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการรับเรื่อง ร้องเรียนสามารถละเว้นจากการกำหนดบทลงโทษแม้จะมีการร้องเรียนที่สมเหตุสมผล⁹⁹ เป็นดุลพินิจของทาง สมาคม

3.4 ประเทศสิงคโปร์

ความทั่วไป

เนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศเล็ก จึงมีบริษัทเอกชนที่ทำธุรกิจด้านสื่ออยู่เพียง 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ SPH และ MediaCorp โดยมีรัฐบาลเข้าถือหุ้น ทำให้ธุรกิจด้านสื่อมวลชนของสิงคโปร์เสมือนผูกขาดโดย บริษัทใหญ่ที่มีรัฐบาลกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด¹⁰⁰ รัฐบาลสิงคโปร์มีการกำกับดูแลสื่ออย่างเข้มงวด โดยการออก กฎหมายต่าง ๆ รวมไปถึงข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักปฏิบัติรวมถึงจริยธรรมสื่อมวลชนด้วย

สิงคโปร์เป็นผู้นำด้านการผลักดันด้านเทคโนโลยีด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในยุคโลกาภิวัตน์ ในปีพ.ศ. 2548 รัฐบาลสิงคโปร์ได้กำหนดแผนแม่บท iN 2015 เพื่อให้สิงคโปร์เป็นสังคมดิจิทัล¹⁰¹ รัฐบาลให้งบประมาณสนับสนุนแก่บริษัท MediaCorp ในการพัฒนาระบบทีวีออนไลน์ (MediaCorp Online

⁹⁸ Presserat, "German Press Council," retrieved 31 March 2022, from <https://www.presserat.de/en.html>.

⁹⁹ เพิ่งอ้าง.

¹⁰⁰ ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, "จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน," (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.119

¹⁰¹ เพิ่งอ้าง, น.122

Broadband TV) ที่อนุญาตให้สามารถรับชมได้ผ่านอินเทอร์เน็ต มีการออกอากาศช่องโทรทัศน์ระบบดิจิทัล แบบความละเอียดสูง (HDTV) และมีบริการโฆษณาทางวิทยุดิจิทัล ทำให้สิงคโปร์กลายเป็นประเทศแรกในเอเชียที่ให้บริการการค้ำทางระบบวิทยุดิจิทัล¹⁰²

แม้ประชาชนสิงคโปร์สามารถเข้าถึงสื่อต่างชาติได้อย่างเป็นอิสระและเข้าถึงสื่อทางเลือกได้ตลอดเวลา แต่ประชาชนสิงคโปร์เชื่อว่าสื่อกระแสหลักและฟรีทีวีต่าง ๆ เป็นสื่อที่ถูกหนุนจากรัฐบาล คนสิงคโปร์จำนวนมากจึงหันไปรับข่าวสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันผ่านสื่อออนไลน์ มีความเคลื่อนไหวของประชาชนในโลกออนไลน์วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล จึงมีการจัดตั้งหน่วยงานใหม่สังกัดกระทรวงการสื่อสารและข่าวสาร (Ministry of Communications and Information: MCI) เพื่อติดตามและกำกับสื่อใหม่ โดยไม่เน้นการใช้อำนาจเข้าควบคุมสื่อ แต่ใช้วิธีการสร้างพื้นที่และการใช้ประโยชน์จากสื่อออนไลน์ เพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างรัฐบาลกับประชาชน¹⁰³

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลมีการกำหนดหลักปฏิบัติสำหรับสื่ออินเทอร์เน็ต (Internet Code of Conduct) ขึ้น ชาวสิงคโปร์ต่างพากันประท้วงกฎระเบียบใหม่ที่รัฐบาลระบุให้เว็บไซต์ข่าวต้องมีการขออนุญาตจากหน่วยงานควบคุมสื่อของทางการสิงคโปร์ซึ่งพวกเขามองว่าเป็นการจำกัดเสรีภาพในการแสดงออก¹⁰⁴ แม้ว่าพลเมืองในสิงคโปร์เข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างดี และเป็นสังคมผู้นำด้านดิจิทัล แต่เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นนั้นกลับตรงกันข้าม เพราะรัฐบาลสิงคโปร์มีการควบคุมอย่างเข้มงวดตลอดมา¹⁰⁵

องค์กรที่เกี่ยวข้อง

สิงคโปร์มีกระทรวงการสื่อสารและข่าวสาร (Ministry of Communications and Information: MCI)¹⁰⁶ เป็นองค์กรหลักในการควบคุมกำกับดูแลสื่อทั้งหมด โดยได้มีหน่วยงานย่อยในกระทรวงเข้ามามี

¹⁰² ณัฐนิชา เขาวลิต, “เสรีภาพสื่อในสิงคโปร์” Government and Politics in Southeast Asia 2012 : Singapore, [ออนไลน์]. จาก <http://southeast.asiapolitics.wordpress.com/2012/12/18/government-and-politics-in-southeast-asia-2012-singapore/comment-page-1/#comment-162>. อ้างอิงใน ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.123-124

¹⁰³ อัญญารัตน์ ฉัตรธรรมากุล, “จดหมายถึงเพื่อนจากสิงคโปร์ : เมืองของอนาคต,” [ออนไลน์]. จาก <http://www.eastasiawatch.in.th/article.php?id=51> อ้างอิงใน ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.124

¹⁰⁴ สำนักข่าวไทย, “บล็อกเกอร์สิงคโปร์ดับหน้าจอเว็บไซต์ ประท้วงกฎระเบียบควบคุมเว็บข่าว,” [ออนไลน์]. จาก http://www.mcot.net/site/content?id=51b0487b150ba03140002ef#.VB2hjSQ71_U. อ้างอิงใน ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.125

¹⁰⁵ ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.125

¹⁰⁶ เพิ่งอ้าง, น.125

บทบาทกำกับดูแลโดยเฉพาะ โดยองค์กรแรกคือ องค์กรพัฒนาสื่อแห่งชาติสิงคโปร์ The Media Development Authority of Singapore (MDA) ทำหน้าที่หลักในการออกกฎหมายและแนวทางปฏิบัติด้านสื่อมวลชนและสื่อใหม่ทั้งหมด การลงทุนด้านการสื่อสารจากต่างประเทศต้องได้รับอนุญาตจาก MDA ก่อน และนักลงทุนจากต่างประเทศจะเป็นเจ้าของสื่อไม่ได้เพื่อป้องกันมิให้แข่งขันกับสื่อในประเทศ¹⁰⁷ และอีกองค์กรคือ คณะกรรมการพัฒนาสื่อแห่งชาติสิงคโปร์ Infocomm Development Authority of Singapore (IDA) ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2559 ต่อมาเมื่อมีการออกกฎหมายใหม่ขึ้นมา คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรพัฒนาข้อมูลการสื่อสารสนเทศ พ.ศ. 2559 (Info-Communications Media Development Authority Act 2016) จึงได้มีการปรับโครงสร้างเป็นสองหน่วยงานใหม่ ได้แก่ Infocomm Media Development Authority (IMDA) และหน่วยงานเทคโนโลยีของรัฐบาล (GTO)¹⁰⁸

คณะกรรมการพัฒนาข้อมูลการสื่อสารสนเทศ (IMDA) ใหม่เป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย มีการทำงานในลักษณะพัฒนาและควบคุมสื่อในลักษณะองค์รวม เน้นที่ความสามารถ การวิจัย และนวัตกรรม และสร้างกฎระเบียบสำหรับสื่อสารสนเทศทั้งหมด¹⁰⁹

นอกจากนี้ ยังมีการรวมกลุ่มกันเองของผู้ประกอบกิจการสื่อสิ่งพิมพ์ เดิมสิงคโปร์มีสหภาพนักหนังสือพิมพ์แห่งชาติ (Singapore National Union of Journalists) ต่อมาในปี 2015 ได้เกิดการควบรวมกิจการของ Singapore Press Holdings Employees' Union (SPHEU) และ Singapore National Union of Journalists (SNUJ) ขึ้นเป็น สหภาพสื่อสร้างสรรค์และสื่อสิ่งพิมพ์ (Creative Media and Publishing Union) ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันเองของทางอุตสาหกรรมสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสร้างสรรค์ สื่อสิ่งพิมพ์และวารสารศาสตร์ การรวมกลุ่มกันนี้มีลักษณะเป็นสหภาพแรงงาน ที่ตั้งเป้าในการมีส่วนร่วมและดูแลบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์¹¹⁰

กฎหมายส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน

สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีการควบคุมสื่ออย่างเข้มงวดโดยเฉพาะในเรื่องเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและรัฐบาล มีกฎหมายรวมทั้งประมวลจรรยาบรรณและแนวทางในการปฏิบัติ (Code of Practice and Guidelines) หลายฉบับที่เกี่ยวข้อง

¹⁰⁷ เพิ่งอ้าง, น.125

¹⁰⁸ Wikipedia, the free encyclopedia, "Media Development Authority," retrieved 18 March 2022, from https://en.wikipedia.org/wiki/Media_Development_Authority

¹⁰⁹ Infocomm Media Development Authority, "IMDA: Open your world to digital possibilities," accessed 21 March 2022, from <https://www.imda.gov.sg/>

¹¹⁰ Creative Media and Publishing Union, "About Us," accessed 21 March 2022, from http://www.ntuc.org.sg/wps/portal/cmdu/home/aboutus!ut/p/a0/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfGjzOJDHP09Xd08jAwsTI0sDTxDPL3CjNw8jVYDzfQLsh0VAYw8YO8I/

พระราชบัญญัติพื้นฐานด้านการสื่อสารของสาธารณรัฐสิงคโปร์¹¹¹ ได้แก่

1. กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรพัฒนาสื่อ (Media Development Authority of Singapore Act)¹¹² เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจคณะกรรมการพัฒนาสื่อแห่งสิงคโปร์ออกระเบียบปฏิบัติสำหรับการให้บริการสื่อ

2. พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาข้อมูลการสื่อสารสนเทศ พ.ศ. 2559 (Info-Communications Media Development Authority Act 2016) มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมและการคุ้มครองผู้บริโภคในอุตสาหกรรมสื่อ¹¹³

3. พระราชบัญญัติหนังสือพิมพ์และการพิมพ์ พ.ศ. 2517 (Newspaper and Printing Press Act)

4. กฎหมายว่าด้วยการกระจายเสียง (Broadcasting Act)

5. กฎหมายว่าด้วยภาพยนตร์ (Film Act)

6. กฎหมายว่าด้วยความบันเทิงสาธารณะและการประชุม (Public Entertainment and Meeting)

7. กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายหมิ่นประมาท (Defamation Act) กฎหมายลิขสิทธิ์ (Copyright Act) กฎหมายปลุกปั่นยุยง (Sedition Act) กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค (Consumer Protection Fair Trading Act) เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการกำหนดแนวทางหรือหลักปฏิบัติ (Code of Practice and Guidelines) ที่ออกโดยคณะกรรมการพัฒนาข้อมูลการสื่อสารสนเทศ¹¹⁴ (IMDA) อาทิ

1. สื่อโทรทัศน์

a. ข้อกำหนดด้านเนื้อหาสำหรับบริการโทรทัศน์เชิงเส้นสำหรับส่งสัญญาณที่มีการจัดการทั่วประเทศ ข้อกำหนดนี้ใช้บังคับแก่ฟรีทีวีและบริการทีวีแบบรายสมาชิก

b. ข้อกำหนดด้านเนื้อหาสำหรับบริการแบบ Over-the-Top, Video-on-Demand และ Niche

c. ข้อกำหนดด้านการโฆษณาทางโทรทัศน์และวิทยุ

¹¹¹ ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.126

¹¹² Singapore Statutes Online, “Media Development Authority of Singapore Act,” accessed 21 March 2022, from <https://sso.agc.gov.sg/SL/S148-2010>

¹¹³ Singapore Statutes Online, “Info-Communications Media Development Authority Act 2016,” accessed 21 March 2022, from <https://sso.agc.gov.sg/Act/IMDAA2016#:~:text=An%20Act%20to%20establish%20the,protection%20in%20the%20media%20industry.&text=1.,Media%20Development%20Authority%20Act%202016.>

¹¹⁴ Infocomm Media Development Authority, “Codes of Practice - Media,” accessed 21 March 2022, from <https://www.imda.gov.sg/regulations-and-licensing/Regulations/Codes-of-Practice/Codes-of-Practice-and-Guidelines---Media>

- d. หลักปฏิบัติสำหรับมาตรฐานการออกอากาศทางโทรทัศน์ หลักปฏิบัตินี้กำหนดมาตรฐานที่ผู้ได้รับใบอนุญาตออกอากาศทีวีทั่วประเทศต้องปฏิบัติตาม
2. สื่อวิทยุ
- e. ข้อกำหนดด้านเนื้อหาสำหรับบริการวิทยุ ข้อกำหนดนี้ใช้บังคับกับเนื้อหาในสถานีวิทยุที่ออกอากาศฟรี
 - f. ข้อกำหนดด้านการโฆษณาทางโทรทัศน์และวิทยุ โดยใช้บังคับกับการโฆษณาทางวิทยุที่ออกอากาศฟรี
3. สื่อภาพยนตร์
- g. หลักปฏิบัติด้านการจัดประเภทภาพยนตร์ หลักเกณฑ์การจัดประเภทภาพยนตร์ มีลักษณะเป็นการกำหนดหลักการทั่วไปและข้อสังเกตด้านเนื้อหาที่ IMDA พิจารณา
 - h. หลักปฏิบัติสำหรับสื่อประชาสัมพันธ์ ระบุมาตรฐานที่สิ่งพิมพ์โฆษณาสำหรับภาพยนตร์ควรปฏิบัติตาม
4. เกมส์
- i. หลักปฏิบัติในการจัดประเภทวิดีโอเกม กำหนดหลักการทั่วไปและข้อสังเกตด้านเนื้อหาที่ IMDA พิจารณา
 - j. หลักปฏิบัติสำหรับสื่อประชาสัมพันธ์ มีการแสดงรายการมาตรฐานที่สิ่งพิมพ์โฆษณาสำหรับวิดีโอเกมควรปฏิบัติตาม
5. สื่อสิ่งพิมพ์และเสียง
- k. หลักปฏิบัติด้านเนื้อหาสำหรับสิ่งพิมพ์ที่นำเข้า เช่น นิตยสารและหนังสือ
 - l. หลักปฏิบัติด้านเนื้อหาสำหรับนิตยสารไลฟ์สไตล์ในท้องถิ่น เป็นแนวทางในการอนุญาตจัดพิมพ์และจัดจำหน่ายนิตยสารไลฟ์สไตล์ในสิงคโปร์ภายใต้พระราชบัญญัติหนังสือพิมพ์และโรงพิมพ์ (NPPA)
6. สื่ออินเทอร์เน็ต
- m. หลักปฏิบัติทางอินเทอร์เน็ต อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการแพร่ภาพกระจายเสียง (Broadcasting Act) โดยมีการกำหนดมาตรฐานเนื้อหาสำหรับเนื้อหาที่ถูกเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

3.5 ประเทศมาเลเซีย

ความทั่วไป

เนื่องด้วยประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่ประชากรมีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติและศาสนา จึงมีการใช้กฎหมายควบคุมการทำงานของสื่อมวลชนอย่างเข้มงวด โดยมีการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดจาก

รัฐบาล¹¹⁵ เพื่อลดประเด็นความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ สื่อมวลชนกระแสหลัก อาทิ หนังสือพิมพ์และสื่อแพร่ภาพกระจายเสียง (Broadcasting) ในมาเลเซียจึงแตกต่างไปจากสื่อมวลชนในประเทศอื่นอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ การถือครองสื่อส่วนใหญ่ในมาเลเซียมีรัฐบาล พรรคการเมือง หรือกลุ่มทุนรายใหญ่ที่มีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองเป็นเจ้าของในสัดส่วนที่สูงมาก ซึ่งก่อให้เกิดข้อกังขาต่อความเป็นอิสระของสื่อมวลชนกระแสหลักในประเทศ¹¹⁶ แม้กระทั่งบริษัทกิจการวิทยุและโทรทัศน์แห่งมาเลเซีย (Radio Televisyen Malaysia: RTM) หรืออีกชื่อหนึ่งคือกรมการกระจายเสียงโทรทัศน์และวิทยุ (Department of Broadcasting, Malaysia)¹¹⁷ ที่ดำเนินกิจการแพร่ภาพกระจายเสียงทางโทรทัศน์ภาคพื้นดินและสถานีวิทยุอีกหลายช่องทั่วประเทศก็ถือครองโดยรัฐบาล นอกจากนี้ รัฐบาลมาเลเซียยังมีสื่อของตนเองอย่างเป็นทางการ คือสำนักข่าวเบอร์นามา¹¹⁸ (Malaysian National News Agency - BERNAMA) เป็นหน่วยงานอิสระที่ก่อตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติแห่งรัฐสภามาเลเซีย (Act of Parliament) ในปีพ.ศ. 2510 และอยู่ภายใต้การกำกับของกระทรวงการสื่อสารและมัลติมีเดีย¹¹⁹ (Ministry of Communications and Multimedia)

รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐมาเลเซียรับรองสิทธิในเสรีภาพของสื่อและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นไว้ในมาตรา 10(1)(a) พลเมืองทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพในการพูดและการแสดงออก¹²⁰ แต่เสรีภาพทั้งสองประการก็อาจถูกจำกัดสิทธิโดยรัฐสภาอาจออกกฎหมายเพื่อประโยชน์ของความมั่นคงและระเบียบของสังคม¹²¹ เมื่อเห็นว่าจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของสหพันธ์หรือส่วนหนึ่งส่วนใด เพื่อ

¹¹⁵ ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.iii-iv

¹¹⁶ Chai, GuokEng, Hoo, Quah Chun and Yeing, Leong Shi. (2011). Ethics Code Awareness, Usefulness and Professionalism of Malaysian Journalists. *Journal of Business Systems, Governance and Ethica*, Vol 5, No 2.2011. อ้างอิงใน ศูนย์ศึกษา นโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น. 82-83

¹¹⁷ Wikipedia, the free encyclopedia. *Radio Televisyen Malaysia*. [online]. Retrieved 18 March 2022. From https://en.wikipedia.org/wiki/Radio_Televisyen_Malaysia

¹¹⁸ Wikipedia, the free encyclopedia. *Bernama*. [online]. Retrieved 18 March 2022. From <https://en.wikipedia.org/wiki/Bernama>

¹¹⁹ ศูนย์ศึกษา นโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.83 ดูเพิ่มเติม Wikipedia, the free encyclopedia. *Ministry of Communications and Multimedia (Malaysia)*. [online]. Retrieved 18 March 2022. From [https://en.wikipedia.org/wiki/Ministry_of_Communications_and_Multimedia_\(Malaysia\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Ministry_of_Communications_and_Multimedia_(Malaysia))

¹²⁰ Article 10 of the Constitution of Malaysia, accessed 18 March 2022, from https://en.wikipedia.org/wiki/Article_10_of_the_Constitution_of_Malaysia.

¹²¹ Rais Yatim, *Endowment Publications. Freedom under executive power in Malaysia : a study of executive supremacy*, p.62. อ้างอิงใน ศูนย์ศึกษา นโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนใน

ความสัมพันธ์ฉันมิตรกับต่างประเทศ เพื่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี เพื่อปกป้องเอกราชของรัฐสภา หรือสภานิติบัญญัติใด ๆ หรือเพื่อจัดมิให้มีการดูหมิ่นศาล หมิ่นประมาท หรือยุยงให้กระทำความผิดใด ๆ¹²²

นอกจากนี้ กฎหมายลำดับรองอันเป็นกฎหมายหลักในการกำกับดูแลสื่อสิ่งพิมพ์ของมาเลเซียคือ พระราชบัญญัติการพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ (Printing Presses and Publications Act) ที่ตราออกใช้ในปีพ.ศ. 2527 ในปัจจุบันทดแทนพระราชบัญญัติสื่อสิ่งพิมพ์ (Printing Presses Act) ฉบับพ.ศ. 2491 และทดแทนพระราชบัญญัติควบคุมการนำเข้าสื่อจากต่างประเทศ (Control of Imported Publications Act) พ.ศ. 2501 พระราชบัญญัติการพิมพ์ฯ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจเด็ดขาดในการออก หรือยกเลิกใบอนุญาตดำเนินกิจการสื่อสิ่งพิมพ์ อนุญาตหรือห้ามการนำเข้า จำหน่ายแจกสื่อ สิ่งพิมพ์ทุกชนิดในประเทศ และการตัดสินใจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยถือเป็นเด็ดขาดไม่อาจอุทธรณ์ได้ ผู้ประกอบกิจการสิ่งพิมพ์ต้องได้รับใบอนุญาตเป็นรายปี และห้ามตีพิมพ์ข้อความที่อาจสร้างผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทำให้สื่อไม่กล้าวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล¹²³

นอกจากนี้ยังมี พระราชบัญญัติความมั่นคงภายใน พ.ศ. 2503 พระราชบัญญัติความลับของทางราชการ พ.ศ. 2515 พระราชบัญญัติการแพร่ภาพและกระจายเสียง พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติรักษาความสงบ พ.ศ. 2527 ที่ให้อำนาจรัฐบาลในการควบคุมสื่อมวลชนผ่านทางกฎหมายอย่างเข้มงวด และเนื่องจากการกำกับดูแลที่เข้มงวดนี้ สื่อมวลชนทั้งหลายจึงเน้นการทำหน้าที่สื่อแบบรับผิดชอบต่อสังคมโดยทั่วไป มากกว่าการวิพากษ์วิจารณ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง¹²⁴ ทำให้ในยุคสมัยต่อมาจนถึงปัจจุบันมีสื่อทางเลือกใหม่เกิดขึ้นจำนวนมากในหลายปีที่ผ่านมา¹²⁵ เช่น เว็บไซต์ข่าว Malaysiakini และ The Malaysian Insider เพราะประชาชนเชื่อว่าเป็นสื่อที่มีความเป็นมืออาชีพและทำงานเป็นอิสระจากอิทธิพลของกลุ่มทุนและพรรคการเมืองตลอดจนรัฐบาล¹²⁶

ภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.88

¹²² Mohd Azizuddin Mohd Sani, “Media Freedom and Legislation in Malaysia,” *REKAYASA – Journal of ethics, legal and governance*, Vol. 4, 2008 p.73.

¹²³ ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.88

¹²⁴ เพิ่งอ้าง, น.84

¹²⁵ Ying Chan, “Journalism and Digital Times: Wider Reach and Sloppy Reporting,” *Global Investigative Journalism Networks* (16 September 2014), from <http://gijn.org/2014/09/16/journalism-and-digital-times-wider-reach-and-sloppy-reporting/>. อ้างอิงใน ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.84

¹²⁶ ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.85

องค์กรที่เกี่ยวข้อง

การกำกับดูแลสื่อมวลชนในมาเลเซียนั้นมีหลายองค์กรที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่

- คณะกรรมการการสื่อสารและมัลติมีเดียแห่งชาติ (The Malaysian Communication and Multimedia Commission: MCMC)
- คณะกรรมการควบคุมเนื้อหาสื่อมัลติมีเดีย (Communication Multimedia Content Forum: CMCF)
- สหพันธ์สื่อมวลชนแห่งชาติ (National Union of Journalists Malaysia: NUJ)
- สถาบันหนังสือพิมพ์แห่งชาติ (Malaysian Press Institute)

คณะกรรมการการสื่อสารและมัลติมีเดียแห่งชาติ (MCMC) ได้ก่อตั้งขึ้นโดยรัฐบาลมาเลเซีย เพื่อทำหน้าที่ควบคุมดูแลเนื้อหาสื่อโทรคมนาคมและมัลติมีเดีย มีบทบาทสำคัญในการควบคุมอุตสาหกรรมการสื่อสารและมัลติมีเดียตามอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคณะกรรมการการสื่อสารและมัลติมีเดียของมาเลเซีย พ.ศ. 2541 (Malaysian Communications and Multimedia Commission Act 1998) และพระราชบัญญัติการสื่อสารและมัลติมีเดีย พ.ศ. 2541 (Communications and Multimedia Act 1998) โดยดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายระดับชาติของรัฐบาล และยังได้ขยายให้ครอบคลุมถึงการออกใบอนุญาตภายใต้พระราชบัญญัติลายเซ็นดิจิทัล พ.ศ. 2540 (Digital Signature Act 1997) และการกำกับดูแลภาคบริการไปรษณีย์ตามพระราชบัญญัติบริการไปรษณีย์ พ.ศ. 2555 (Postal Services Act 2012)¹²⁷ นอกจากนี้ยังควบคุมดูแลในเรื่องการใช้ภาษาที่หยาบคาย สื่อลามกอนาจาร การปลอมแปลงข้อมูล การคุกคาม และการสั่งปิดการเข้าถึงของเว็บไซต์ที่เห็นว่ามีเนื้อหาที่เป็นอันตรายและเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม เป็นต้น¹²⁸ ส่วนคณะกรรมการควบคุมเนื้อหาสื่อมัลติมีเดีย (CMCF) ถูกส่งเสริมการจัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลเช่นกัน แต่มีฐานะเป็นองค์กรอิสระกำกับดูแลตนเอง (Self - regulation) ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐและเอกชน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติบทบาทของ CMCF ยังคงถูกควบคุมโดยรัฐบาล¹²⁹

คณะกรรมการควบคุมเนื้อหาสื่อมัลติมีเดีย (Communication Multimedia Content Forum: CMCF) เป็นหน่วยงานอิสระที่กำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) ซึ่งจดทะเบียนภายใต้คณะกรรมการการ

¹²⁷ Malaysian Communications and Multimedia Commission, "Our Responsibility," Official Website of Suruhanjaya Komunikasi Dan Multimedia Malaysia, accessed 18 March 2022, from <https://www.mcmc.gov.my/en/about-us/our-responsibility>.

¹²⁸ ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, "จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน," (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.89

¹²⁹ Simo Minggu Lhsa, "สถานการณ์สื่อและจริยธรรมสื่อในประเทศมาเลเซีย," การสัมมนาในระดับภูมิภาคด้วยจริยธรรมสื่ออาเซียน, ไทยพีบีเอส สถาบันวิชาการสื่อสารสาธารณะ อ้างอิงใน ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, "จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน," (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.89

สื่อสารและมัลติมีเดียแห่งชาติ (MCMC) และภายใต้พระราชบัญญัติการสื่อสารและมัลติมีเดีย พ.ศ. 2541 เพื่อส่งเสริมการควบคุมกำกับดูแลตนเองของเนื้อหาสื่อมัลติมีเดียผ่านเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ และเป็นองค์กรที่บังคับใช้ประมวลระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับเนื้อหาสื่อมัลติมีเดียและการสื่อสารแห่งมาเลเซีย (Malaysian Communications and Multimedia Content Code (“the Content Code”))¹³⁰ เพื่อเป็นมาตรฐานการกำกับดูแล การสร้างแนวปฏิบัติที่ดี และการลงโทษในกรณีที่มีการละเมิดสำหรับการเผยแพร่เนื้อหาของอุตสาหกรรมสื่อสารและมัลติมีเดียด้วย¹³¹

สำหรับสหพันธ์สื่อมวลชนแห่งชาติ (NUJ) ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2505 เป็นองค์กรหลักในการรวมองค์กรสื่อหลายประเภทเข้าด้วยกัน มีสื่อมวลชนกระแสหลักมากกว่า 30 องค์กรเป็นสมาชิก สหพันธ์สื่อมวลชนแห่งชาติมักถูกวิจารณ์ว่ามีบทบาทน้อยมากในการต่อสู้เพื่อเสรีภาพของสื่อและการกำกับจริยธรรมในหมู่สื่อมวลชน แต่กลับเน้นเรื่องสวัสดิการและผลประโยชน์ทางอาชีพของสื่อมวลชนเป็นสำคัญ¹³² อย่างไรก็ตาม สหพันธ์สื่อมวลชนแห่งชาติก็เป็นเพียงองค์กรเดียวที่เป็นตัวแทนองค์กรสื่อมวลชนที่ใหญ่ที่สุดของมาเลเซียและมีข้อบังคับทางจริยธรรม (Code of Ethics) เป็นของตนเอง โดยประมวลจริยธรรมนี้มีพื้นฐานมาจากประมวลจริยธรรมของสมาพันธ์ผู้สื่อข่าวนานาชาติ(International Federation of Journalists) ด้วย¹³³

ยังมีสภาสื่อมวลชนมาเลเซีย (Malaysian Press Council) ที่ก่อตั้งขึ้นในปีพ.ศ. 2530 โดยสถาบันนักหนังสือพิมพ์แห่งชาติ (Malaysian Press Institute) ร่วมกับรัฐบาล เพื่อกดดันเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการพิมพ์และสิ่งพิมพ์ (Printing and Publications Act) ซึ่งมีเนื้อหาขัดแย้งกับหลักเสรีภาพของสื่อมวลชนและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น¹³⁴ และมีการประกาศใช้ข้อบังคับทางจริยธรรม (Code of Ethics) ด้วยเช่นกัน¹³⁵

นอกจากนี้ มาเลเซียยังมีองค์กรอิสระขนาดเล็กที่มีชื่อว่า ศูนย์เสรีภาพสื่อมวลชน (Center for Independence Journalism: CIJ) ตั้งขึ้นในปีพ.ศ. 2541 ทำหน้าที่เป็นองค์กรกำกับดูแลตนเอง (Self-

¹³⁰ The Communications and Multimedia Content Forum of Malaysia, “The Malaysian Communications and Multimedia Content Code,” accessed 18 March 2022, from <https://www.mcmc.gov.my/skmmgovmy/files/attachments/ContentCode.pdf>.

¹³¹ Communications and Multimedia Content Forum of Malaysia, “Overview of the Content Forum,” accessed 18 March 2022, from <https://contentforum.my/about-us/>

¹³² ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.90

¹³³ เพิ่งอ้าง, น.iii-iv ดูเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมาพันธ์ผู้สื่อข่าวนานาชาติ The International Federation of Journalists (IFJ) ที่ <https://www.ifj.org/>

¹³⁴ ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.91

¹³⁵ เพิ่งอ้าง, น.iii-iv

regulation) โดยมีบทบาทในการกำกับดูแลการปฏิบัติตามข้อบังคับทางจริยธรรมของสื่อมวลชนในสังกัด
อย่างไรก็ตาม ศูนย์เสรีภาพสื่อมวลชนก็ยังไม่มีความสามารถในการตัดสินใจให้โทษแก่สื่อมวลชน และตรวจสอบได้
เพียงสื่อสิ่งพิมพ์และเว็บไซต์เท่านั้น¹³⁶

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐมาเลเซียรับรองสิทธิในเสรีภาพของสื่อและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นไว้ในมาตรา 10(1)(a) อย่างไรก็ตาม รัฐบาลมาเลเซียเข้ามามีบทบาทสำคัญในการควบคุมสื่อมวลชน
ผ่านทางการถือครองและทางกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐบาลในการกำกับดูแลสื่อมวลชนอย่างเข้มงวด¹³⁷ อาทิ

- บทบัญญัติเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ (Regulation of Print Media)
 - พระราชบัญญัติการพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ (Printing Presses and Publications Act) พ.ศ. 2527
- บทบัญญัติเกี่ยวกับการสื่อสารทางภาพและเสียง (Regulation of Audiovisual Media/Broadcasting)
 - พระราชบัญญัติคณะกรรมการการสื่อสารและมัลติมีเดียของมาเลเซีย (Malaysian Communications and Multimedia Commission Act) พ.ศ. 2541
 - พระราชบัญญัติการสื่อสารและมัลติมีเดีย (Communications and Multimedia Act) พ.ศ. 2541
 - ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับเนื้อหาสื่อมัลติมีเดียและการสื่อสารแห่งมาเลเซีย (Malaysian Communications and Multimedia Content Code (“the Content Code”))
- พระราชบัญญัติอื่น ๆ
 - พระราชบัญญัติความมั่นคงภายใน (Internal Security Act) พ.ศ. 2503
 - พระราชบัญญัติความลับของทางราชการ (Official Secret Act) พ.ศ. 2515
 - พระราชบัญญัติการแพร่ภาพและกระจายเสียง (Broadcasting Act) พ.ศ. 2541
 - พระราชบัญญัติรักษาความสงบ (Sedition Act) พ.ศ. 2527
- ข้อบังคับทางจริยธรรม (Code of Ethics)
 - ข้อบังคับทางจริยธรรมของสหพันธ์สื่อมวลชนแห่งชาติ (NUJ)¹³⁸ ทั้งหมด 8 ข้อ

¹³⁶ ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.92

¹³⁷ เพิ่งอ้าง, น.84

¹³⁸ National Union of Journalists Malaysia, “NUJ Code of Ethics,” accessed 18 March 2022, from <http://www.nujm.org/about.html#:~:text=NUJ%20Code%20Of%20Ethics,high%20ethical%20standards%20in%20journalism.>

1. เคารพข้อเท็จจริง ยึดถือสิทธิของสาธารณชนเป็นสำคัญและเป็นหน้าที่แรก เพื่อปกป้องเสรีภาพของสื่อ เพื่อปกป้องเสรีภาพของสื่อมวลชนเพื่อจัดการกับความประพฤติของสมาชิกอย่างมืออาชีพและรักษามาตรฐานทางจริยธรรมในการสื่อสารมวลชน
 2. ปกป้องหลักการสองประการ: เสรีภาพในการรวบรวมและเผยแพร่ข่าวอย่างตรงไปตรงมา และสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์อย่างยุติธรรม
 3. สื่อมวลชนรายงานตามข้อเท็จจริงเท่าที่ตนเองพบและรู้แหล่งที่มาเท่านั้น ไม่เพิ่มเติมเนื้อหาเพื่อให้ข้อเท็จจริงนั้นบิดเบือนไป
 4. ต้องใช้วิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมในการได้มาซึ่งเนื้อหา ภาพ และเอกสารต่าง ๆ
 5. ข้อมูลใด ๆ ที่พบว่าไม่ถูกต้องและเป็นอันตราย ต้องพยายามอย่างเต็มที่เพื่อแก้ไข
 6. รักษาความลับและความเป็นส่วนตัวของแหล่งข่าว
 7. การกระทำดังต่อไปนี้ ถือว่าเป็นความผิดทางวิชาชีพอย่างร้ายแรง การลอกเลียน การหลอกลวง การใส่ร้าย การหมิ่นประมาท และการกล่าวหาที่ไม่มีมูล การรับสินบนในรูปแบบใด ๆ ก็ตามเพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขเนื้อหาของข่าว
 8. ไม่ยอมรับการแทรกแซงจากรัฐบาลหรือองค์กรภายนอก
 - ข้อบังคับทางจริยธรรมของสภาสื่อมวลชนมาเลเซีย (Malaysian Press Council) ที่ก่อตั้งโดยสถาบันหนังสือพิมพ์แห่งชาติ (Malaysian Press Institute) ร่วมกับรัฐบาล¹³⁹
1. รับผิดชอบในการรายงานข้อมูลข่าวสารที่เป็นความจริง ถูกต้องและเป็นปัจจุบันแก่สาธารณะ
 2. ใช้เสรีภาพในการหาและเผยแพร่ข่าวอย่างมีความรับผิดชอบ ตลอดจนรายงานและวิพากษ์ข่าวอย่างเป็นกลาง
 3. ใช้วิธีการที่เหมาะสมในการให้ได้มาซึ่งข่าว ภาพ ภาพยนตร์หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่
 4. หากรายงานข้อมูลข่าวสารใดเป็นเท็จต้องรีบแก้ไขให้ถูกต้อง
 5. เคารพความลับและความเป็นส่วนตัวของแหล่งข่าว
 6. ไม่ลอกข่าว หมิ่นประมาท ยั่วยุปลุกปั่น กล่าวหาหรือทุจริตคอร์รัปชันในทุกรูปแบบ
 7. หลีกเลี่ยงการนำเสนอเนื้อหาที่ขัดแย้งต่อศีลธรรมและสังคมพหุวัฒนธรรมมาเลเซีย
 8. ได้รับคำแนะนำเพื่อเข้าใจในกฎหมายและการกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวิชาชีพ

สังเกตได้ว่า ข้อ 8 ของข้อบังคับทางจริยธรรม (Code of Ethics) ของสหพันธ์สื่อมวลชนแห่งชาติ (NUJ) ระบุไว้ชัดเจนว่าไม่ยอมรับการแทรกแซงจากรัฐบาลหรือองค์กรภายนอก จึงทำให้รัฐบาลมาเลเซียให้การ

¹³⁹ ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.91

ยอมรับในข้อบังคับทางจริยธรรมของสภาสื่อมวลชนมาเลเซียมากกว่าของสหพันธ์สื่อมวลชนแห่งชาติ¹⁴⁰ อย่างไรก็ตาม ข้อกบังคับทางจริยธรรมของทั้งสององค์กรก็ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่มาก เพราะยังไม่มีเครื่องมือในการกำกับ และยังไม่มีอิสระในการกำกับดูแลตนเอง¹⁴¹

¹⁴⁰ Simo Minggu Lhsa, “สถานการณ์สื่อและจริยธรรมสื่อในประเทศมาเลเซีย,” การสัมมนาในระดับภูมิภาคว่าด้วยจริยธรรมสื่ออาเซียน , ไทยพีบีเอส สถาบันวิชาการสื่อสารสาธารณะ อ้างอิงใน ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.91

¹⁴¹ ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน,” (รายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2), น.92

บทที่ 4

บทวิเคราะห์และข้อเสนอประกอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

การวิเคราะห์ในภาพกว้าง

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. นี้ เป็นร่างกฎหมายที่กำหนดมาตรฐานกลางของจริยธรรมสื่อมวลชน ที่มีความสำคัญในการกำหนดกรอบมาตรฐานทางจริยธรรมสื่อมวลชน เรียกว่าเป็นร่างกฎหมายกลางที่วิชาชีพสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็สื่อมวลชนลักษณะใดก็ตาม แม้กระทั่งสื่อมวลชนในรูปแบบสื่อดิจิทัลก็ตาม จะได้มีกฎหมายกลางเป็นแนวทางที่มีความชัดเจน มีได้ขึ้นอยู่กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือองค์กรสื่อแต่ละองค์กร ที่กำหนดกันขึ้นมาเองและยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามการปฏิบัติงานของสื่อประเภทลักษณะที่แตกต่างกัน

ข้อบังคับประการหนึ่ง ร่างกฎหมายฉบับนี้เป็นไปเพื่อกำหนดการควบคุมสื่อมวลชนในทางอ้อมเท่านั้น กล่าวคือมิได้มีบทกำหนด ที่เข้าไปควบคุม กำกับ หรือสั่งการสื่อมวลชนได้ ซึ่งหากเป็นการเช่นนั้น ถือเป็น การเข้าไปคุกคามการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีเสริภาพตามหลักการในรัฐเสรีประชาธิปไตย ตามคำกล่าวที่ว่า “คุ้มครองเป็นหลัก กำกับเป็นรอง” และต้องส่งเสริมเสริภาพของสื่อในทุกด้านอีกด้วย ร่างกฎหมายฉบับนี้ใช้วิธีการกำกับโดยอ้อม สื่อใช้ภาพและกลไกทางมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมา กำกับแทนการเข้ากำกับควบคุมโดยใช้อำนาจของรัฐในทางอื่น

ข้อดีอีกประการหนึ่ง มีองค์กรที่เป็นอิสระมากำกับดูแลมีงบประมาณที่ทางกฎหมายจัดสรรให้ มีที่มาของคณะกรรมการกำกับมาตรฐานจริยธรรม มีการกำหนดรูปแบบ วิธีการสนับสนุน เข้าเสริสำหรับผู้ที่มาจดทะเบียนเป็นองค์กรวิชาชีพ แม้จะมีโทษในทางปกครองก็เป็นเพียงรูปแบบหนึ่งที่ได้มีน้ำหนักทางโทษไปสู่ การแทรกแซงการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน

เนื่องจากสื่อมวลชนมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญโดยเฉพาะ รัฐที่เป็นรัฐเสรีประชาธิปไตยโดยสื่อมวลชนมี บทบาทหน้าที่สำคัญหลายประการ ได้แก่

1. บทบาทของผู้แจ้งข่าว (Messenger)
2. บทบาทของสุนัขเฝ้าบ้าน (Watchdog)
3. บทบาทตัวกลาง (Intermediary)
4. บทบาทตัวเชื่อม (Relay)
5. บทบาทของผู้เฝ้าประตู (Gatekeeper)

นอกจากบทบาทหน้าที่ที่สำคัญข้างต้นแล้วสื่อมวลชนจำเป็นต้องมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ต่อสังคมอีกด้วย ดังนี้

1. การให้ข่าวสาร (Information) หมายถึง การเก็บ การรวบรวม การประมวล และการเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูล รูปภาพ ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น เพื่อยังผลให้เกิดความเข้าใจและมีปฏิกิริยา อย่างถูกต้องตามภาวะของบุคคล สภาพแวดล้อมประเทศและสังคมนานาชาติ นอกจากนี้ ยังจะช่วยนำไปสู่การตัดสินใจที่เหมาะสมด้วย

2. การสังคมประภิตหรือสังคมกรรม (Socialization) ได้แก่ การได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจที่จะทำให้บุคคลดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพในฐานสมาชิกของสังคม ช่วยให้เกิดความสำนึกในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม

3. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้ไปสู่เป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวของสังคม กระตุ้นให้บุคคลเกิดความมานะพยายามและตัดสินใจเลือกแนวทางและพฤติกรรมที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

4. การถกเถียงอภิปราย (Debate and Discussion) การแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ในสังคม เพื่อก่อให้เกิดความตกลงยินยอมที่มีผลดีต่อส่วนรวม รวมทั้งการแสวงหาพยานหลักฐานมากระตุ้นให้สาธารณชนสนใจ และให้ความร่วมมือในกิจกรรมของส่วนรวม ไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ

5. การให้การศึกษา (Education) คือ การสื่อสารที่เข้ามาช่วยถ่ายทอดวิชาความรู้ ทำให้เกิดการพัฒนาศติปัญญา อุปนิสัย ทักษะ และสมรรถภาพของบุคคล ตลอดจนทุกช่วงเวลาของชีวิต

6. การส่งเสริมวัฒนธรรม (Culture Promotion) หมายถึง การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม เพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ และการพัฒนาวัฒนธรรมโดยการส่งเสริมสติปัญญา รวมทั้งกระตุ้นความต้องการและความคิดสร้างสรรค์ในทางสุนทรีย์ภาพ

7. การให้ความบันเทิง (Entertainment) คือการถ่ายทอดผลงานทางการละคร ฟ้อนรำ วรรณกรรม ดนตรี การละเล่น และศิลปะต่าง ๆ โดยอาศัยเครื่องหมาย สัญลักษณ์ เสียง และภาพ

8. การประสานสามัคคี (Integration) การให้บุคคล กลุ่มบุคคล และประชาชาติ ได้รับรู้ข่าวสารที่จำเป็นต่อการเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจซึ่งกันและกันในแง่ของการดำรงชีวิตและทัศนคติ

ภารกิจที่สำคัญของสื่อมวลชนภายใต้รูปแบบการปกครองของเสรีประชาธิปไตย ภารกิจที่สำคัญของสื่อมวลชนคือภารกิจในการตรวจสอบ การดำเนินงานของรัฐโดยรัฐจะต้องไม่เข้าไปแทรกแซงสิทธิและเสรีภาพในการแสวงหา ข่าวสารและการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน การใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน ในประเด็นนี้เป็นการ สื่อมวลชน แสวงหาข้อมูลข่าวสาร และนำข้อมูลข่าวสารที่ได้มานั้นส่งต่อสู่การรับรู้ของประชาชน โดยมุ่ง เพื่อประโยชน์สาธารณะตามกรอบสิทธิเสรีภาพของบุคคล นั่นด้วย สื่อมวลชนจึงมีบทบาทอย่างสูงในการปกครอง¹⁴²

¹⁴² สมควร กวียะ. (2540). สื่อมวลชน : บทบาทหน้าที่เสรีภาพและความรับผิดชอบ. น. 22-23

ในทางปฏิบัตินั้นการจะทราบว่าสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารมากน้อยเพียงใดนั้น จะต้องพิจารณากฎหมายที่รับรองสิทธิเสรีภาพดังกล่าวไว้ ภายใต้หลักเสรีนิยมถือว่ามนุษย์มีความเท่าเทียมกันทุกคน โดยรับรองสิทธิที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ที่จะแสวงหา ที่แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ในระดับเอกสารที่รับทราบ การระหว่างประเทศมีเอกสารที่สำคัญอยู่ 2 ฉบับ คือ

1. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมืองของฝรั่งเศสลงวันที่ 26 สิงหาคม ค.ศ. 1789 ซึ่งบัญญัติว่า “การติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับแนวความคิดหรือความคิดเห็นโดยไม่มีขอบเขตจำกัดนั้น เป็นสิทธิแห่งมนุษยชนอันล้ำค่าอย่างหนึ่งพลเมืองทุกคนอาจพูดเขียน พิมพ์ และแสดงบทบาทได้โดยเสรีแต่ต้องรับผิดชอบการใช้เสรีภาพโดยมิชอบตามที่กฎหมาย บัญญัติไว้”

2. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน แห่งสหประชาชาติ ค.ศ. 1948 ข้อ 19 “ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความคิดและการแสดงออกสิทธินี้รวมถึงอิสรภาพในการที่จะเอาความเห็นโดยปราศจากการแทรกสอด และที่จะแสวงหารับและแจกจ่ายข่าวสารและความคิดเห็นไม่ว่าโดยวิธีใดๆและโดยไม่คำนึงถึงเขตแดน”

สำหรับเรื่องนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบัญญัติไว้ในมาตรา 34 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้น เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น¹⁴³

มาตรา 35 บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้

การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้ หน่วยงานของรัฐที่ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้สื่อมวลชนไม่ว่าเพื่อประโยชน์ในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์หรือเพื่อการอื่นใดในทำนองเดียวกันต้องเปิดเผยรายละเอียดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทราบตามระยะเวลาที่กำหนดและประกาศให้ประชาชนทราบด้วย

¹⁴³ มาตรา 34. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพตามวรรคหนึ่งแต่ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ด้วย¹⁴⁴

การสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ความรวดเร็วในการสื่อสาร จากการนี้ระบบอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัย ประกอบกับอุปกรณ์ที่ใช้สามารถเข้าถึงได้ทุกคนและง่ายต่อการใช้ สิ่งเหล่านี้ทำให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการนำเสนอเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นข้อมูลข่าวสารได้ตลอดเวลา นอกจากนั้น ปัจจุบันมีการประกอบธุรกิจด้านสื่อสารมวลชนจำนวนมาก ทั้งสื่อกระแสหลัก สื่อโซเชียลมีเดีย หรือสื่อดิจิทัล ที่ประกอบธุรกิจและมีการแข่งขันเพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารมาอย่างรวดเร็วที่สุดและข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน การแข่งขันในทางธุรกิจการแสดงผลออกมถึงความสะดวกรวดเร็ว ทำให้มีการนำเสนอข่าวสารที่ไปกระทบสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นหรือการนำเสนอเอาข้อมูลข่าวสารที่ถูกรักษาไว้มาเปิดเผยถึง มาเป็นสื่อมวลชนหรือการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน บางครั้งถูกนำไปสู่ความขัดแย้งในทางการเมือง

คำถามต่าง ๆ เกิดขึ้นและมุ่งตรงไปที่การทำหน้าที่สื่อมวลชน ว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักของอาชีพหรือวิชาชีพได้มากน้อยเพียงใด

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้มีการจัดตั้งสภาปฏิรูปแห่งชาติทำหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะเพื่อให้เกิดมีการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ได้แก่การบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การเมือง การปกครองท้องถิ่น การศึกษา เศรษฐกิจ พลังงาน สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สื่อมวลชน สังคมและด้านอื่น ๆ เป็นแนวทางให้นำไปสู่ความสอดคล้องกัน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ นั้นมีเรื่องของปฏิรูปประเทศด้าน สื่อสารมวลชน ถือว่าเป็นการให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะตามที่กล่าวสื่อสารมวลชนเป็นสิ่งสำคัญต่อรัฐที่เป็นเสรีประชาธิปไตยอย่างมาก

การปฏิรูปประเทศด้านสื่อมวลชน มีเป้าหมายมุ่งสร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่สื่อ บนความรับผิดชอบ กับการกำกับที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ การรับรู้ของประชาชนด้วยความเชื่อว่าเสรีภาพของการสื่อสาร คือ เสรีภาพของประชาชนตามแนวทางประชาธิปไตย¹⁴⁵

แนวทางที่จะปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน ตามยุทธศาสตร์ชาติบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จนนำไปสู่การจัดทำร่างกฎหมายร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีการให้จัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานขั้นต้น ที่เป็นมาตรฐานกลางของจรรยาบรรณสื่อมวลชน มีอำนาจหน้าที่แจ้งและเพิกถอนสมาชิกภาพขององค์กรวิชาชีพที่ตั้งขึ้น กำหนดให้มีกระบวนการจรรยาบรรณ รวมทั้งมีกำหนด

¹⁴⁴ มาตรา 35. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

¹⁴⁵ จารุภา ดวงสินันท์. การกำกับดูแลสื่อผ่านกลไกของรัฐในการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนฯ. การค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2562).

บทลงโทษทางปกครองต่อองค์กรสื่อมวลชนที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจริยธรรมสื่อมวลชน และไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของสภาวิชาชีพ

ก่อนหน้านี้นักเขียนได้นำเสนอในงานเล่มนี้ โดยเริ่มจากแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ ตั้งแต่ที่กำหนดไว้เป็นหลักการทั่วไป หลักการและแนวความคิดที่มีบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ รวมไปถึงการรับรองและปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน และได้นำเสนอการคุ้มครองรับรองสิทธิเสรีภาพรวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศเยอรมนี ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศยุโรปและอเมริกา ทั้งยังมีประเทศกลุ่มอาเซียน 2 ประเทศ คือ ประเทศสิงคโปร์ และประเทศมาเลเซีย เพื่อให้เห็นภาพสะท้อนการดำเนินการในการกำกับดูแลคุ้มครอง เกี่ยวกับเสรีภาพของสื่อมวลชนในแต่ละประเทศที่ได้นำเสนอมา

สำหรับประเทศไทยการกำกับดูแลสื่อมวลชนมีความใกล้เคียงกับลักษณะของประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่มีการกำหนดให้รัฐธรรมนูญเป็นการให้การรับรองและให้ความสำคัญด้วยอย่างมาก ทั้งยังมีการห้ามรัฐกระทำการใดเป็นการจำกัดหรือคุกคามสื่อมวลชน แต่มีกฎหมายหลายฉบับแยกส่วนกันกับเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อคอยกำกับดูแลสื่อมวลชน สำหรับองค์กรวิชาชีพที่กำกับดูแลสื่อมวลชน ยังเป็นลักษณะอยู่รูปแบบให้องค์กรวิชาชีพรวมตัวกันและกำกับดูแลกันเอง ซึ่งมีความใกล้เคียงกับประเทศไทย ที่มีบทบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคล และบทบัญญัติเฉพาะในเรื่องรับรองสื่อมวลชนเป็นวิชาชีพที่ได้รับความคุ้มครองในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใดก็ไปอยู่ในเรื่องนั้น เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาท ความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้า ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ กฎหมายเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายโฆษณา กฎหมายเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กฎหมายภาพยนตร์ กฎหมายข้อมูลข่าวสารทางราชการ เป็นต้น สำหรับประเทศสิงคโปร์ และประเทศมาเลเซีย นั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมกำกับดูแลสื่อมวลชนหลายฉบับและมีความเข้มข้นมากกว่าของประเทศไทย

สำหรับในประเทศไทยมีแนวคิดที่จะดำเนินการให้มีการควบคุมหรือมีองค์กรที่ควบคุมสื่อมวลชนในรูปแบบลักษณะต่าง ๆ มาโดยตลอด นอกเหนือจากที่เป็นความร่วมมือกันของสื่อมวลชนแต่ละประเภท มาในรูปแบบกำกับดูแลกันเอง โดยปราศจากการเข้าแทรกแซงจากรัฐในรูปแบบต่าง ๆ รัฐไม่ควรเข้ามาแทรกแซงการดำเนินการใด ๆ ต่อสื่อมวลชน ในปัจจุบันของไทยก็มีกลไกแบบนี้มาตลอด เมื่อมีพัฒนาทางเทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้าตามเทคโนโลยี การแข่งขันทางธุรกิจสื่อมวลชน การมีอุปกรณ์สื่อสารที่ทันสมัย ระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) ที่ทั่วถึงและสะดวก ทำให้การทำหน้าที่ของสื่อในหลาย ๆ ประเด็นหันกลับมาพิจารณาถึงการกำกับดูแลอีกครั้งหนึ่ง มีบางสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความกังวลหรือการทำหน้าที่ของสื่อ ที่มีคำถามถึงความเหมาะสม เช่น การนำเสนอข่าวสารในเหตุการณ์ชุมนุมในทางการเมืองตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา หรือเหตุการณ์สะเทือนใจของผู้คนทั้งประเทศ ในเหตุการณ์ที่เกิดการกราดยิงภายในห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง

ที่จังหวัดนครราชสีมา มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก ซึ่งระหว่างเกิดเหตุ นั้นมีการนำเสนอข้อมูลของผู้กระทำความผิด และสภาพภายในบริเวณห้างสรรพสินค้า นั้น จากหลากหลายช่องทาง ทั้งสื่อกระแสหลัก สื่อสังคมโซเชียลมีเดีย เหตุการณ์เกิดขึ้น ช่วงวันที่ 8-9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

การนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ นั้น โดยทั้งสื่อและบุคคลทั่วไป ทำให้คนรับรู้ความเคลื่อนไหวและ ขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหาร การกระทำที่แสดงออกมานั้น ปรากฏออกมามีการตั้งคำถาม ถึงการทำหน้าที่ที่ไร้จรรยาบรรณของสื่อมวลชน การถูกวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวทำให้คณะกรรมการกิจการ กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) พิจารณาและมีคำสั่งทางปกครอง สั่งปรับสถานี ช่องต่าง ๆ ถึง 3 ช่องด้วยกัน สถานีโทรทัศน์ช่อง ONE สถานีโทรทัศน์ช่องไทยรัฐทีวี และ สถานีโทรทัศน์ช่องอมรินทร์ทีวี นี้เป็นเพียงเหตุการณ์เดียวที่นำมาเสนอ แต่การนำเสนอข่าวสารของสื่อมีตลอด ทุกวันในทุกเหตุการณ์ จึงนำมาสู่การมีแนวทางในการปฏิรูปสื่อมวลชนตามแผนงานในการปฏิรูปประเทศโดย ใช้ระบบและกลไกจากการควบคุมทางด้านจริยธรรมวิชาชีพก่อน ในแนวทางในการจัดตั้งสภาวิชาชีพ สื่อมวลชนตามแนวทางส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพของสื่อมวลชน

การวางรูปแบบกลไกในการกำกับดูแลสื่อมวลชน โดยใช้ระบบและกลไกของรัฐนั้น เป็นแนวทางการ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อของแผนปฏิรูปประเทศด้านสื่อมวลชนในรูปแบบร่างกฎหมายร่าง พระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัตินี้ ได้สัมภาษณ์รับฟังความคิดเห็นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว มีประเด็นที่พิจารณาใน ด้านที่เป็นประโยชน์ หรือตามที่อาจจะต้องคิดทบทวนอีก ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความสอดคล้องกับทิศทางในแผนปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ สำคัญในการสอดคล้องกับเรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ เรื่องการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพคน และสร้างสื่อสารความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทาง สังคม

- สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นให้สิทธิเสรีภาพของบุคคลที่มีความเท่าเทียมกัน เสมอภาคกัน เคารพสิทธิและเสรีภาพซึ่งกันและกัน แม้สื่อมวลชนจะถูกรับรองโดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญก็ ตาม แต่มีได้มีสิทธิเสรีภาพเหนือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง (มาตรา 27 และมาตรา 34)

- สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา 35 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ฉบับนี้ ได้แยกสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนออกมา เป็นอีกหนึ่งมาตราที่มีความแตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา ทั้ง บทบัญญัติมาตรา 35 รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ ระบุว่าสื่อมวลชนเป็นวิชาชีพที่มีสิทธิเสรีภาพในการเสนอ ข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ทั้งนี้เท่ากับว่าเป็นการให้การรับรองว่า สื่อมวลชนเป็นวิชาชีพ พร้อมทั้งต้องปฏิบัติตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพด้วย

ประเด็นที่สำคัญว่าโดยปกติส่วนใหญ่แล้ววิชาชีพที่จะเป็นวิชาชีพได้ ต้องมีระบบและกลไกตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงขั้นตอนตรวจสอบ ยกตัวอย่างเช่น แพทย์ หนายความ วิศวกร เป็นต้น ที่มีสภาวิชาชีพ อบรมทดสอบ ให้ใบอนุญาตและมีการควบคุมจริยธรรมวิชาชีพโดยองค์กรวิชาชีพนั้น แต่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย

- ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้การควบคุมเป็นการควบคุมโดยสื่อจัดตั้งองค์กรโดยการสมัครใจและกำหนดกฎเกณฑ์มาบังคับใช้กันเอง โดยอ้างความชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญเป็นตัวกำหนด ซึ่งส่วนนี้ผู้เขียนเห็นว่าไม่สอดคล้องกับหลักการเท่าไรนัก

- ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งเน้นไปทางกำกับดูแลและส่งเสริมให้มีมาตรฐานและจริยธรรม โดยองค์กรที่จัดตั้งขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานกลางเพียงหน่วยงานเดียว ส่งผลให้มีมาตรฐานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่เป็นการเข้าไปแทรกแซงการทำหน้าที่สื่อมวลชน แต่กลับกันเป็นเสมือนเหรียญสองด้าน ที่ส่งเสริมคุ้มครองจริยธรรมสื่อมวลชน และอีกฝ่ายหนึ่งคือประชาชนจะไม่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพ จากการทำหน้าที่ของสื่ออีกด้วย

- ผู้ปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนมีความจำเป็นต้องเข้าใจในสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และการทำหน้าที่ทุกหน้าที่ ทุกด้าน จำเป็นจะต้องปรับตัว ต้องคำนึงถึงและเข้าใจถึงสิทธิและเสรีภาพที่มาพร้อมกับหน้าที่อีกด้วย

- นิยามความหมายของคำว่า “สื่อมวลชน” ในมาตรา 3 มีนิยามของความหมายผู้ที่เป็นสื่อมวลชน ที่กว้างเกินไป

และนิยามคำว่า “ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน” หมายถึง บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพเป็นปกติ และเป็น การกำหนดความหมายที่กว้างเกินไปสำหรับผู้จะปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน

- ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ควรเป็นตำแหน่งที่มีความเกี่ยวข้องต่อบทบาทของสื่อมวลชน ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีน ในทางวิชาการแล้วเป็นฝ่ายการเมือง ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ตรงข้ามกับฝ่ายสื่อมวลชน ฉะนั้น ควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ให้แทรกแซงการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนไว้ อย่างชัดเจน อันจะนำไปสู่การถูกกล่าวหาว่าสามารถเข้าไปแทรกแซง แต่หากไม่กำหนดจะขัดหลักการทางนิติบัญญัติในการตรากฎหมาย ฉะนั้นควรจะกำหนดอำนาจของงานไว้ให้ชัดเจน

- นิยามคำว่า “จริยธรรมสื่อมวลชน” ควรระบุให้ชัดเจนและมีนิยามอย่างแคบไว้ สำหรับเป็นหลักอย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติ จริยธรรมคุณธรรมหรือจรรยาบรรณนั้น มีนิยามทั้งมีความสามารถ วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม ที่แต่ละส่วนนั้นหล่อหลอมมาเป็นจริยธรรมคุณธรรมหรือจรรยาบรรณได้ ยิ่งในบริบทของสังคมไทยที่มีความหลากหลายทางเรื่องชาติ ศาสนา วัฒนธรรม แบบผสมผสานแล้ว จะทำสิ่งที่เป็นคุณค่าในเชิงนามธรรมให้เป็นรูปธรรม และนำมาใช้ให้มีผลบังคับ โดยผลมีโทษตามกฎหมายนั้นเป็นสิ่งที่ต้องทำ กฎหมายให้ชัดเจนอย่างมาก และการนำมาเป็นการบังคับหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย เป็นมาตรฐานกลางทางด้าน จริยธรรม คุณธรรม หรือจรรยาบรรณของวิชาชีพสื่อ นั้น ยังต้องรอบคอบและชัดเจน การตีความตามกฎหมาย ยังไม่เพียงพอ

- การกำหนดให้สื่อหรือองค์กรสื่อเข้าร่วมภายใต้ร่างกฎหมายฉบับนี้ เป็นเรื่องของความสมัครใจเท่านั้น มิใช่เป็นเรื่องที่ต้องบังคับผู้ที่ทำหน้าที่สื่อมวลชนตามร่างกฎหมายนี้ แค่ตามความสมัครใจยินยอมเท่านั้น

- ปัญหาความสงสัยที่มาของรายได้นั้นคงมีคำถามว่ารัฐจะสามารถเข้ามาแทรกแซงได้มากน้อยเพียงใด การจัดสรรรายได้สภาวิชาชีพตามมาตรา 8 และมาตรา 9 โดยเฉพาะในมาตรา 9 ที่ต้องจัดสรรรายได้จากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการคมนาคม ตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ซึ่งองค์กรเหล่านี้เป็นองค์กรในกำกับดูแลของรัฐ การขออาจร้องขอได้ตามความจำเป็นแต่ไม่น้อยกว่า 25 ล้านต่อปี หากมองเช่นนี้อาจถูกแทรกแซงได้ เพราะงบประมาณก็เป็นปัจจัยสำคัญเช่นกัน

- การตีความตามมาตรา 17 เป็นข้อยกเว้นให้ถูกตรวจสอบ โดยกระบวนการยุติธรรมในระบบกฎหมายมหาชน กรณีถ้าศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งและไม่ให้มีผลกระทบต่อการทำงานใด ที่ได้กระทำไปก่อนหน้านี้ได้ดำเนินการไปแล้ว แต่ถ้ากรณีเป็นประโยชน์แก่สาธารณะ หรือเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นกรณีที่ต้องพิจารณาเหมือนกัน

- กรณีตามมาตรา 12 และมาตรา 22 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน นั้นควรจะต้องมีอำนาจหน้าที่จัดให้มีการอบรมฝึกฝน พัฒนาแก่ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อ เกี่ยวกับด้านจริยธรรมของสื่อ นอกจากแค่เป็นเพียงการรับรองหลักสูตรเท่านั้น

- นอกจากนั้นคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน ควรจะมีอำนาจหน้าที่ในการทำความเข้าใจ ความเข้าใจ ต่อประชาชน ต่อสังคม ให้มีบทบาทเพื่อความเข้าใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมสื่อมวลชน และเข้าถึงระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่นอีกด้วย เนื่องจากความรู้ ความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารระดับท้องถิ่น จะมีความแตกต่างกับสังคมเมือง

- การกำหนดโทษ เป็นการกำหนดตามหลักสากลและเป็นที่ยอมรับได้ โดยการกำหนดโทษเป็นการกำหนดในทางปกครองตามมาตรา 31

- การเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชนในร่างกฎหมายฉบับนี้มีน้อยไป ควรเพิ่มการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชนมากกว่านี้

ในการนำเสนอวิเคราะห์ร่างกฎหมายร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ได้นำเสนอตามหลักวิชาชีพ นำเสนอแนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวกับกฎหมายต่างประเทศ ทั้งในฝั่งยุโรป อเมริกา และประเทศในภูมิภาคอาเซียน เพื่อนำเสนอประกอบการวิเคราะห์